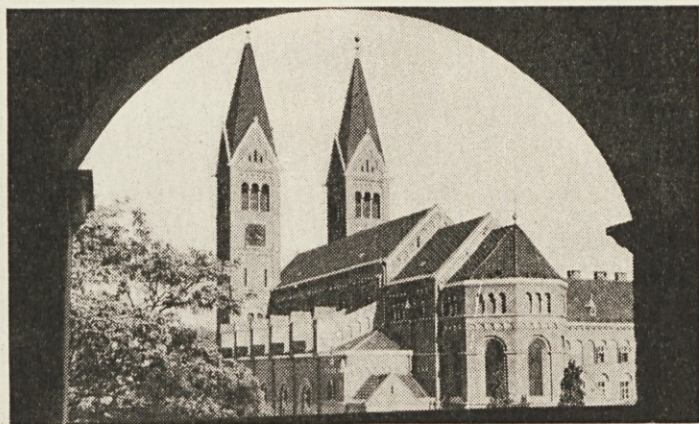

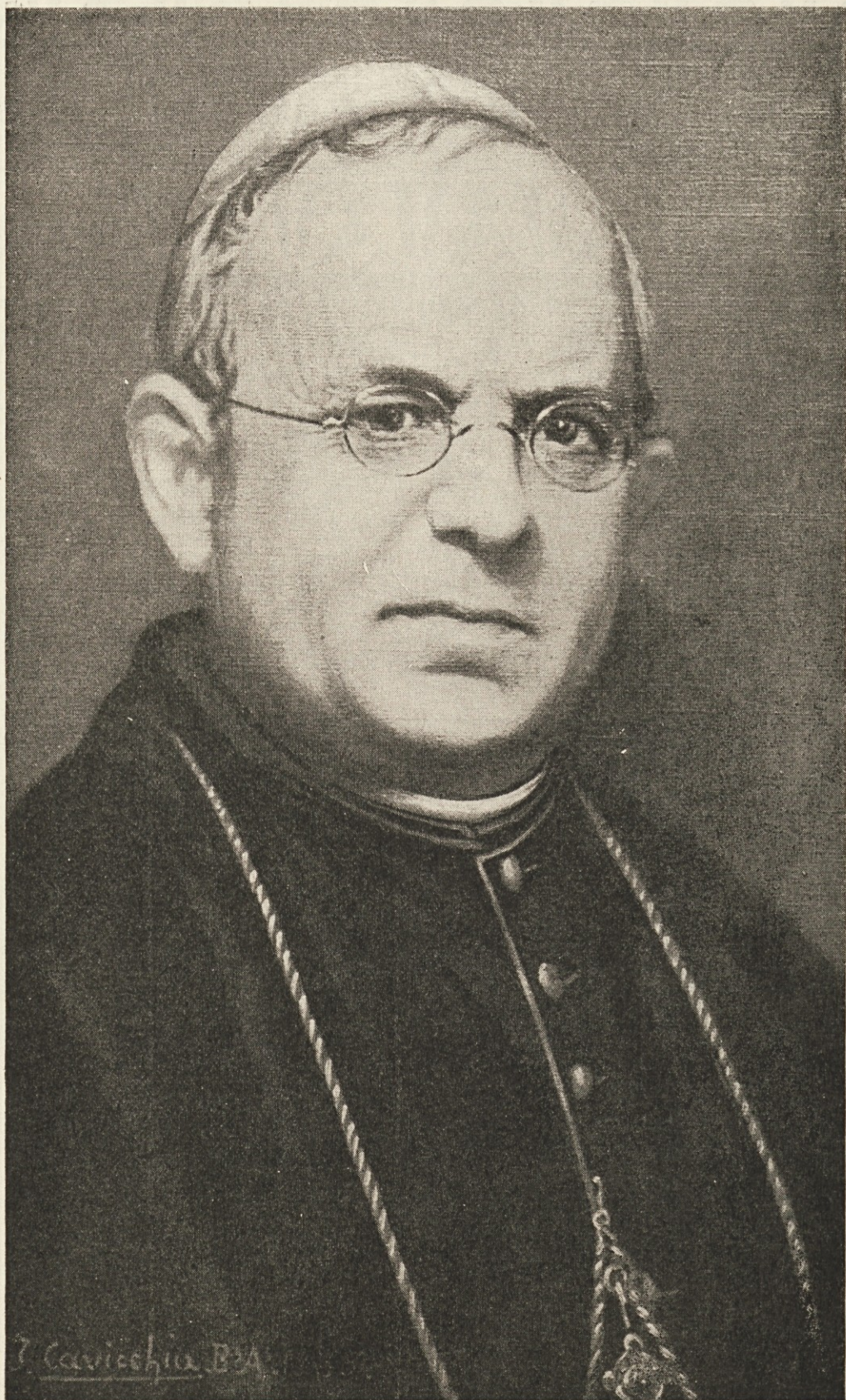
DVHOVNO ŽIVLJENJE

VSEM NAROČNIKOM „DUHOVNEGA ŽIVLJENJA“
DVAJSETI LETNIK „DUHOVNEGA ŽIVLJENJA“ JE ZA NA-
MI. MNOGO BOGATE HRANE NAM JE NUDIL IN MNOGIM
ROJAKOM JE BIL ZVEST KAZIPOT PREKO DUŠNIH NE-
VARNOSTI ŽIVLJENJA. — TO BO SKUŠAL BITI TUDI V
NOVEM LETU 1953. ŠTEVILO SODELAVCEV SE JE ZNA-
NO POVEČALO, TAKO DA BO LIST PRAV GOTOVO PRI-
DOBIL NA PESTROSTI IN ZANIMIVOSTI. — V LEPEM
UPANJU, DA BODO VSI DOSEDANJI NAROČNIKI LISTU
OSTALI ZVESTI IN PRIDOBILI SE NOVIH, HOČEMO VSTO-
PITI V NOVO LETO 1953, ZAUPAJOČ NA BOŽJI BLAGO-
SLOV IN RAZUMEVAJOČE SODELOVANJE VSEH PRIJA-
TELJEV LISTA

XX. LETO, NOVEMBER-DECEMBER

LA VIDA ESPIRITVAL

T. Cavicchia BSA

UN JUBILEO EXTRAORDINARIO

El martes 28 de octubre del año en curso, los católicos de Buenos Aires y de todo el país han vivido una jornada jubilosa: era el día en que S. E. Reverendísima, el Cardenal Primado y Arzobispo de Buenos Aires, Dr. Santiago Luís Copello recordó con íntima emoción el cincuentenario de su ordenación sacerdotal.

Este gran acontecimiento, que ha puesto de manifiesto todo el cariño y afecto que se profesa a quien a través de toda una vida de celoso apostolado fué distinguido con la púrpura cardenalicia, ha sido procedido por una serie de actos de carácter conmemorativo que, en el domingo de Cristo Rey, 26 de octubre, culminaron con la solemne clausura del IIº Congreso Eucarístico Arquidiocesano.

La vida y obras del Cardenal Copello no caben en los estrechos límites de una ligera semblanza. Necesita de la frondeza amplitud del libro. La sola enumeración de sus trabajos que comienzan en octubre de 1902 en que es ordenado sacerdote, hasta nuestros días, se hallan vinculados a la vida misma argentina, en lo que ésta tiene de relacionada con el culto y en lo que importa como estímulo a todas las actividades piadosas en un crecimiento que asombra por su fecundidad. Es entonces con toda razón lo que sobre su incansable celo apostólico dice un contemporáneo suyo:

“El Cardenal Copello es un constructor en la acepción más feliz y completa de vocablo. Lo es, porque doquiera dirigió su celo apostólico de entre sus manos siempre prontas a bendecir la piedra fundamental de los trabajos que le sugerían sus inspiraciones, surgieron colegios, templos, oratorios, casas de estudios y sedes parroquiales. Buenos Aires, que está llena de las obras que le ha tocado presidir en su fundación y desenvolvimiento a este ilustre pastor, sabe bien de que carácter y de cuán nobilísima amplitud son las empresas católicas emprendidas por iniciativa de quien puso en todas ellas el entusiasmo contagioso de su anhelo de ver a la Iglesia triunfante ampliamente difundida y triunfal...”

No era entonces de extrañarse cuando el domingo de Cristo Rey, una masa, de extraordinarias proporciones se volcó en las calles porteñas para acompañar en una majestuosa

procesión, pocas veces vista, a su Pastor quien habrá de llevar en sus manos al Rey de los reyes. La solemne clausura del Congreso Eucarístico Arquidiocesano convirtiéndose en una viva expresión de profunda y sincera fé católica que, todavía mayor significado tiene justo hoy día cuando las fuerzas del mal se han unido como nunca con el propósito de aniquilar la Iglesia de Cristo, de calumniar a los Pastores con el fin de separarlos de su grey. El Congreso Eucarístico, a que aludimos, representa sin duda alguna el mayor y el más hermoso obsequio que los católicos argentinos ofrecieron a su querido Pastor con motivo de sus bodas sacerdotales. Cabe destacar que también la colectividad eslovena en Buenos Aires, representando a todos los eslovenos que encontraron una nueva y auspiciosa vida en esta tierra de promisión, participaron en un número nutrido de todos los actos celebratorios, sobre todo de la solemne procesión eucarística del día.

También los eslovenos hemos querido con nuestra presencia en tales actos subrayar una vez más la profunda gratitud y el sincero afecto que profesamos al purpurado argentino: esto no es sólo un deber de católico que reconoce la suprema autoridad de su Pastor, es más bien un reconocimiento público de todo lo que el Cardenal Copello antes y después de nuestra llegada a las orillas del Río de la Plata hizo y sigue haciendo con todo su corazón, siempre abierto y dispuesta ayudar a los necesitados y perseguidos, para aliviar la terrible prueba histórica que tocó a nuestro pueblo. Dios lo sabe cuantas horas dedicó S. E. para solucionar los problemas de la inmigración eslovena, sobre todo en lo que se refiere a la vida espiritual y religiosa de la colectividad: con todo cariño aceptó al clero esloveno y le ofreció toda la hospitalidad cuando hace algunos años vino a la Argentina.

En el día del jubileo sacerdotal del Cardenal Copello su nombre ha sido vivado con insistencia por cientos de voces que decían del cariño filial para el padre espiritual de la arquidiócesis. A estas voces de los católicos argentinos uniéronse voces de los católicos eslovenos. Más aún! A nuestras plegarias del día hemos agregado una oración especial por el bien de nuestro querido Cardenal implo-

K VELIKEMU JUBILEJU ARGENTINSKEGA PRIMASA

Osebnost cerkvenega kneza samega ter njegovo sodelovanje za blagor slovenskih naseeljencev v Argentini sta razlog, da zapišemo vsaj nekaj besedi ob priliki njegovega jubileja. Značilna postava med argentinskimi škofi, ne le radi častitljive starosti in kardinalske časti, temveč radi dela in svojega značaja.

Rojen je bil 7. januarja 1880 v župniji San Isidro, škofija La Plata, kot sin italijanskega emigranta, rodom iz Genove. Ko je na rimskem zavodu Gregoriano in kot gojenec colegio Pio Latino končal študije, je bil 28. oktobra 1902 posvečen v duhovnika. Lepa in značilna mati in sin, pisma zahvale in veselja. Po prihodu v domovino ga je škof nastavil kot kaplana v mestni župniji sv. Poncijana v La Plata, od koder pa ga je kmalu poklical v škofijsko pisarno, kjer je bil kancler in nato dolga leta gen. vikar. 8. novembra 1918 je bil posvečen v škofa. Ostal je v La Plati kot pomožni škof. Trikrat je na vizitacijah obhodil obširno škofijo La Plata, ki je takrat segala do San Luisa in Córdoba ter obsegala Pampo. Med tem je postal tudi gen. vikar argentinske vojske. Leta 1928 je bil predstavljen kot pomožni škof v Buenos Aires; postal je gen. vikar in 18. decembra 1932 pravi nadškof. Dne 16. decembra 1935 pa ga je bil Pij XI. imenoval za kardinala z naslovom sv. Hieronima iz Ilirije.

Nadškofija Buenos Aires šteje danes 4 milijone 100.000 prebivalcev, med katerimi je 3.700.000 katoličanov, cerkva ima 190, župnij 124, svetnih duhovnikov 385, bogoslovcev 174, redovnikov 528.

rando la bendición celestial para el Arzobispo de Buenos Aires que ha sido y sigue siendo un sincero y gran amigo de los eslovenos.

Unámonos también en el futuro, en nuestras paces fervorosas rogando por la dicha y el acierto de quien diariamente eleva a Dios sus ruegos por el bien, la paz y la concordia del pueblo argentino, y también por la felicidad del pueblo esloveno. No olvidemos que en la presente desgracia de nuestra patria lejana, los eslovenos contamos y contaremos siempre con un amigo abnegado y leal: y es el Cardenal Copello!

—nj—

Za zlato mašo je papež Pij XII. poslal kardinalu Copello posebno pismo, kjer mu čestita nad delom, ki ga je po sodelovanju z milostjo božjo v 50 letih izvršil. V težkih razmerah je vseskozi vodil nadškofijo Buenos Aires z vso modrestjo, ki je ne razumejo tisti, kateri razmer ne poznajo. Kot nadškof je v resnici vladar: moč trdne volje, molka in zveste besede. — Njegove največje skrbi kot nadškofa so bile: nove župnije, katerih je v 20 letih ustanovil 65, ter cerkve, ki so jih za njegovega pastirovanja sezidali nad 60, saj je znan kot kardinal mnogih cerkva (po napovedi Don Oriona, naj bi sam videl goreti te cerkve). Posebno mu je bil pri srcu duhovski naraščaj, zato tolika skrb za malo in veliko semenišče v Devoto, kamor rad zahaja; posebej se je pomnožilo število zakasnelih poklicev (vstop advokatov, profesorjev v semenišče, ki so dobri duhovniki). Razumljiva je njegova skrb za razvoj laičnega apostolata v KA, ki je v njegovi nadškofiji številčno in po delu najmočnejša ter ogromnega pomena za prerod verskonravnega življenja. — Osebnost je resen, na prvi hip hladen, a ko ga spoznaš, vidiš, da je oče vsem, ki pridejo, čeprav strog in zahteva to, da spolniš svojo dolžnost.

Slovenci imamo zadosti razloga veseliti se njegovega jubileja, mu čestitati ter ga pripočiti Bogu. Ko so prihajali emigranti iz Slovenije za kruhom v Argentino, je spoznal potrebo dušnega pastirstva za nje, sprejel duhovnike gg. Jožeta Stavelica in Janeza Hladnika, jima omogočil delo med rojaki, kar je bilo za tiste čase veliko! Prav tako je po drugi svetovni vojni sočustvoval s težavami novih beguncev, se za njih življenje zanimal in jim pustil v svoji nadškofiji dva duhovnika gg. Oreharja in Juraka, da moreta med njimi delati. Z rezervo v začetku, a kasneje z vedno večjim zaupanjem je puščal vedno več svobode in avtonomije pri dušnem pastirstvu za rojake v cerkvi, organizacijah, pustil je pok. župniku Figallo, da je vzel slovenske ustanove v župnijske prostore, in po smrti, ko je hiša postala last škofije, je prav on odločil, da moremo ostati v hiši še nadalje. Kako ceni delo slovenskih duhovnikov na španskih župnijah, kamor jih je nastavil, ter med rojaki, je treba slišati izjave pred nepristranskimi pričami. Prav tako nikdar ne skriva občudovanja in hvale nad verskim življenjem slovenskih naseeljencev. Naj ga Bog ohranja in blagoslavlja njegovo delo! A. OREHAR

OB DVAJSETLETNICI

Lep čas je že tega, ko sem dobil v roko pošiljko iz Amerike kot kaplan v Kostanjevici. Iz omota sem potegnili knjižico v plavih platnicah z zemeljsko oblo na naslovnih strani in z napisom: „DUHOVNO ŽIVLJENJE“.

Siti smo bili tisti čas vedno novih in novih periodičnih publikacij v domovini, toda tista knjižica je le zbudila mojo pozornost, ker je prišla iz Argentine, kamor so včasih uhajale moje misli. Saj sem se par let preje celo odločil, da tja odidem, toda radi zdravja sem moral to misel opustiti.

Le kdo mi to pošilja?

Kmalu razberem smisel knjižice, da je to slovenska izseljenska revija, katero je ustanovil č. g. Jože Kastelic in da sodeluje v uredništvu širok odbor znanih slovenskih javnih kulturnih delavcev kot dr. Debevec, dr. Aleš Ušeničnik, p. Kazimir Zakrajšek, itd.

Zavedal sem se že tedaj važnosti slovenskega izseljenškega problema, ki sem ga spoznal ko kaplan v Metliki, odkoder je odšlo mnogo fantov v tujino za kruhom. Prav to mi je tudi navdihovalo že preje misel, da bi šel za temi fanti v tujino. Zato mi je simpatična revijica takoj segla do srca, ne da bi mogel slutiti, kakšen pomen utegne igrati v mojem bodočem življenju in delu.

Časi so tekli in „Duhovno življenje“, četudi neplačano, je prihajalo stalno na moj naslov. Vedno sem imel namen, da naročnino poravnam, kar je bila enostavna stvar, kajti D. ž. je imelo svoj čekovni račun pri Zadrugi gospodarski banki v Ljubljani. Toda preden sem svoj dolg poravnal, je D. ž. v meni dopolnilo sklep, da odidem delat v deželo, ki sem jo poznal kot prijetno zeleno iz zemljepisnih kart.

KOT UREDNIK

Srečno sem dobil vse pravice in se poslovil od domovine. Prevz. g. škof so mi odrinili 100 dolarjev za prve korake v tujini. P. Kazimir mi je nakazal 1000 Din, s katerimi sem poravnal nekatere račune v domovini, izseljenski komisariat mi je dal brezplačno vožnjo na francoski barki Marsilja, in tako sem 1. marca 1936 prijadral v Buenosaireski pristan.

Ko sem se v dveh dneh razgledal na svojem delovnem polju, sem se takoj zavedel, kaj me čaka. Prav tiste dni se je Buenos Aires mizlično pripravljal na slovesen sprejem kardinala dr. Santiago Luis Copello, letošnjega zlatomašnika, ko se je vračal iz Rima kot prvi argentinski kardinal. Slovenska skupnost se je prvič afirmirala leta 1934, ob priliki velikega evharističnega kongresa in je bilo nujno, da se primerno predstavi tudi ob tej priliki. Toda kaj naj storim neznanec in tujec v teku petih dni?

Čeprav nisem imel nikoli posla z uredniškimi deli — bil sem pač dopisnik časopisov v domovini — sem se zavedel dolžnosti: izdati je treba „Duhovno življenje“. Č. g. Kastelic je bil tedaj v domovini in je D. ž. zastalo že cele

tri mesece. Izdal je 2 številki v odsotnosti urednika g. Mirko Peljhan, ki je bil uradnik D. ž. Z njim sem se torej pomenil o položaju in dognal, da tiskarna hoče denarja, predno se kaj drugega naredi. No, to je bila mala stvar. Saj sem imel dolarje; plačal sem zadnji dve številki, kateri sta bili na upanju.

Bolj nevshečno je postalo nato, ko je bilo treba misliti na vsebino bodoče številke. Toda kdor zvezde šteje, nikoli ne ve, kdaj bo do delal. . . Zato sem raje kar zagrabil za delo in — eno dopoldne in eno noč — pa je bilo gradivo za stotretjo številko gotovo. Potem pa z g. Peljhanom v tiskarno, kjer sem se upeljal v uredniške posle. V treh dneh je bila številka tiskana, nato sem povabil g. Laknerja in tako smo v treh odpremili 32 strani in omot obsegajočo stotretjo številko D. ž., jaz pa sem s tem dnevom postal urednik. V uredniškem predalu g. Kastelca sem dobil precej gradiva, škarje so bile najbolj koristna uredniška priprava, moje izkušnje iz Zagreba pa so bile nadvse dobrodošle za zbiranje koristnih misli in člankov za D. ž., pisano predvsem slovenski skupnosti v Argentini, potem pa tudi vsemu slovenskemu zamejstvu.

Kmalu sem prišel v stik z rojaki in začel širiti krog plačujočih naročnikov. Naročnina je bila tedaj samo 1 pes letno (preje je bilo D. ž. tednik in je bila naročnina 5 pesov). Ker so bili tiskarski stroški malenkostni, sem ravnotežje lahko vzdržal. Tako sem vozil skoro eno leto. Nato se je vrnil č. g. Kastelic, ki je prišel iz Evrope poln velikih načrtov. Prinesel je tudi nekaj denarja.

Z veseljem sem mu izročil revijo, katera je pod njegovim vodstvom povečala obliko. Izdal je tri obširne številke, v obliki knjige, med katerimi eno s podnaslovom „Slovensko dekle“. Toda denar je kmalu potekel in č. g. Kastelic, ki je bil odličen urednik, a ni imel tolike spretnosti za računske posle, se je zakopal v prevelik dolg in ni mogel nadaljevati v zamisljeni obliki. Prosil je mene, naj jaz rešim situacijo. Ni mi bilo prijetno, toda skupna slovenska zadeva je več kot sentimentalni osebni oziri, zato sem spet zgrabil in v skromni obliki začel izdajati D. ž. z naročnino 2 pesa letno. Ko sem ob koncu leta 1937 spet uravnovesil D. ž. in je tudi rajni gospod Jože ozdravil svoje finance, sem spet njemu prepustil revijo, katere je izdal 6 števil v povečani in obogateli nakladi. Tedaj je bilo D. ž. brez dvoma na višku svoje prve dobe. Gospod Jože je bil zmožen urednik, širokega obzorja, z različnimi zvezami, s finim okusom in prijetnim pisanjem. Toda upravni posli zahtevajo gospodarskega postopka, katerega pa rajni g. Jože ni imel. Če je imel sto, je potrošil stopen. Predno je bilo konec leta 1938, je spet zmanjkalo kredita. Spet je bilo D. ž. v krizi in sem moral spet jaz na pomoč.

PO ARGENTINI SEM IN TJA

Prevzel sem D. ž. in ga uredil po svoje, kakor sem najbolje mogel in znal, G. Kastelic

Dvajseto leto obstoja „Duhovnega življenja“ je steklo h koncu.

Vsak urejen človek na koncu leta pregleda račune in naredi načrt za bodoče leto.

Naši računi v preteklem letu? Mnogo in mnogim smo dolžni. Bogu najprej za vso pomoč pri listu. Brez njegovega blagoslova stvari ne rode. Potem pa ljudem. Precej jih je bilo to leto, ki so z mnogimi žrtvami, brezplačno, izpostavljeni kritiki bralcev, iz samega idealizma pisali in nam odkrivali lepote sveta, nevidnega zemeljskim očem. Še več jih je bilo takih, ki so nepoznani od hiše do hiše ponujali list, da bi tako razširili dobro stvar. In veliko je bilo končno tistih, ki so se kljub mogoče velikim žrtvam naročili na list. Vsem omenjenim je bil list dolžnik. Zato vsem: Bog plačaj!

Kaj pa v bodoče?

Vedno bolj jasno je, da ostaja slovenski tisk čedalje bolj edina vez med Slovenci v begstvu. Zato pa mora biti ta vez trdna, močna, da nas bo še dolga leta, če bo treba, vezala v enotno skupnost ob naših verskih in narodnih idealih.

Iz tega dejstva sledi prošnja vsem zgoraj omenjenim in še vsem drugim, ki dosedaj iz kateregakoli razloga niso sodelovali pri listu: sodelujte vsi Slovenci v zamejstvu! Razširite krog pisateljev in pesnikov, naročnikov in bralcev — to je naš cilj za leto 1953. Potrudili se bomo dati čimbolj okusno, močno duhovno hrano. A prav zato potrebujemo sodelovanje vseh slovenskih piscev v svobodi. Povabili bomo kar največji krog k sodelovanju. Tudi to imamo v načrtu: vsak mesec naj potrka nova številka „Duhovnega življenja“ na vrata slovenske hiše.

Pri vsem skupaj nam Bog pomagaj!

je ostal kot sodelavec, toda vodstvo sem prevzel definitivno jaz. Tekom dveh let sem spoznal ljudi in deželo. S potovanji po notranjosti sem si nabral primernejšega gradiva in sem tako skušal dati domači ton in privlačno vsebino reviji, katera naj bi služila moji glavni nalogi, da ohranim slovenske priseljence v Argentini Bogu in narodu. Od 500 naročnikov, katere sem našel, je revija narastla na 2000. Z naročnin 2 pesa letno je izkazovala samo tolik primanjkljaj, da sem ga mogel kriti z mojimi osebnimi dohodki, ki sem jih imel od mojega kaplanskega dela.

Med tem je zavirala vojna vihra. Gospod Jože je izginil na Akonkagui. Politični dogodki v domovini so začeli zanašati nemirno vzdušje tudi med nas. Toda D. Ž. je pridobilo zaupanje vseh pametnih rojakov, zato sem tiste čase lahko vozil. Ljudje so željno čakali vsake številke in je deževalo priznalnih pisem in tudi kak prispevek za tiskovni sklad, kadar sem za to prosil.

Vojna je začela vplivati tudi na tukajšnje gospodarstvo. Vse se je začelo dražiti. Seveda je to kmalu zadelo finance D. Ž. Upravo so vodile častite šolske sestre. Izdatki so bili kar najbolj nizki, toda pojavljati so se začele težave. Pa ni bilo skrbi. Saj so vsi rojaki smatrali D. Ž. za nekaj svojega.

Ko smo leta 1939 praznovali 500 letnico sv. Gore, je prvič padla misel, da se priredi festival, dobrodelna veselica. Izkazalo se je, da je ta način najprimernejši za kritje izgube in smo od tedaj dalje priredili vsako leto veselico, ki je vselej prinesla toliko, da je D. Ž. nadaljevalo svoj normalni tek.

Draginja je pa rastle in je po predvarku z resnimi naročniki prišlo do sklepa, da se naročnina dvigne na 5 pesov letno in je na ta način D. Ž. nadaljevalo svoje delo skozi težke čase, kateri so prišli nad vse Slovence po letu 1943, ko je bratomorno sovraštvo zaneslo needinost tudi v Argentino.

Tedaj je ostalo D. Ž. na braniku pravega slovenstva. Ko sem z vso previdnostjo začel nakazovati sliko dogajanja v domovini, so se začeli telefonični in pisemski napadi in grožnje. Toda D. Ž. je vršilo svojo veliko nalogo vse dotlej, dokler niso ljudje začeli dobivati od doma jasnih poročil, in so prihajali s pismij in mi govorili besedo zahvale, da sem v prvih časih zmede vedel in upal povedati pravo resnico.

Tako smo prebrodili težka leta do 1948, ko je prišel iz domovine novi izseljenski val, s katerimi je prišlo tudi več oseb, ki so bile bolj poklicane za uredniške posle, kot jaz, ki sem služil za to delo le, v kolikor je bilo treba reševati trenutni položaj in nisem čutil želje po takem udejstvovanju. Zato sem z letom 1948 z veseljem prepustil „Duhovno življenje“ drugim rokam z željo, da bi vršilo svojo veliko nalogo prijatelja, svetovalca in vodnika slovenskim rojakom v tujini, zlasti pa v Argentini.

JANEZ HLADNIK

„Duhovno življenje“ v prihodnjem letu

„Duhovno življenje“ se je razvilo v izrazito duhovno revijo. Prvi del njegovega imena je vzeti v pomenu verski, versko-nraven, nabožen. Ni pa to navaden nabožni list, marveč je višje stopnje. Prizadeva si dvigati duhovno kulturo med Slovenci na vseh popriščih verskega življenja.

Po sili razmer je „Duhovno življenje“ postalo iz lista za slovenske izseljence v Argentini verska revija za vse Slovence v izseljenstvu, pa tudi v zamejstvu sploh. Zemljepisne meje so padle. Po vseh kontinentih so raztreseni slovenski ljudje; povsod hiti za njimi „Duhovno življenje“.

V domovini ni danes nobenega slovenskega verskega lista. Še „Oznanilo“, majhen list, ki je bil dobesedno list, je moral prenehati. V zamejstvu imamo Slovencej nekaj verskih listov, a po obsegu in obširnosti snovi je „Duhovno življenje“ prvi.

Ta izredni položaj, ki ga ima naša revija, pa ji začrtava smer in nalaga posebne dolžnosti.

Duhovna revija je vsakemu katoliškemu narodu, ki hoče biti napreden, nujno potrebna. Tako je potrebna kot vsakdanji kruh za telesno življenje. Brez take revije narod v našem času ne more ostati katoliški. Verski tisk danes ohranja vero v ljudstvu. Pod tem verskim tiskom pa ni umeti le molitvenikov in drugih nabožnih knjig, marveč v prvi vrsti dobre verske liste. Tak list obravnava namreč aktualna verska, nravna in cerkvena vprašanja. Prinaša protistrup proti duhovnim zastrupitvam, ki se dogajajo dan za dnem, KAKOR V ZASTRUPLJENEM OZRAČJU NAMREČ ŽIVIMO. Preden se zaveš, si že poln bacilov, ki ti povzročajo verske dvome, ti skušajo omajati vero in z njo temelj nravnega življenja. Če ne jemlješ v roke verskega lista, ki krepi tvojo dušo, hitro podležeš bacilom.

Že večkrat smo zapisali, da je danes treba vero PROUČEVATI, če hočeš, da si jo ohraniš. Ne more vsakdo študirati debelih knjig, ki na znanstven način obravnavajo verska vprašanja. A tudi potreben ni vsakomur tak strokoven študij vere. Toda nekaj pa mora brati in premišljevati o svoji veri vsak izobražen katoličan, če hoče, da bo v današnjem brezvernem ali celo veri sovražnem okolju ohranil svojo vero. Stalno prebiranje člankov v dobri verski reviji mu pri tem veliko pomaga. Težko si je predstavljati, da bi si mogel na kak lažji način pridobiti versko znanje, ki ga prav za sedanje razmere potrebuje.

Ne gre pa v življenju samo za to, da vero ohraniš, da znaš sebi in drugim verske dvome razrešiti, še manj gre samo za to, da znaš nasprotnika osmešiti in pobiti, marveč gre pred vsem za to, da po veri TUDI ŽIVIŠ. „Vera brez del je mrtva,“ pravi pismo. Ta dela pa ne pomenijo le posameznih dobrih del, ki bi jih dodajal k veri, marveč moraš iz vere živeti, kot uči apostol Pavel. Vero moraš

ostvariti v življenju; življenje nam mora potekati iz vere.

Tudi za ta namen nam verska revija silno koristi. Prinaša nam različne pobude za naše življenje po veri. V reviji naletiš na značilno Kristusovo besedo. Že dolgo nisi mislil na njo. Sedaj te pa čudno pretrese. Zamisliš se. Dobra misel se ti vzbudi: ali bi ne kazalo drugače živeti. Bolj resno, bolj globoko. Ko je sicer vse tako plitvo, Kristus pa je toliko storil zame. Ob eni sami Kristusovi besedi imaš pred očmi kar celo reformo svojega življenja. Zadel si na trenutek milosti božje. Srečen človek, in dvakrat srečen, če ta trenutek ne ostane neizrabljen. Bogoslovno razmišljanje ti pove, da te je Bog čakal s svojo milostjo prav na tistem mestu članka. Kakor je čakal z živo vodo milosti Samarijkanko pri Jakobovem studencu.

Verska revija ti pokaže na zglede svetnika, konvertita ali kakega drugega človeka, kako Bog deluje in kako naj človek odgovarja na božje delovanje. Opomni te na cerkveno liturgijo v času, ko revijo bereš. Opomni te na nravne napake, nasvetuje ti asketične vaje. Z zgledi iz katoliškega sveta ti dviga katoliško zavest, polagoma te nauči, da znaš čutiti s Cerkvijo. Geslo „povej mi, kaj berš, in povem ti, kaj si“ velja tudi glede branja verske revije. Sto in sto pobud na vseh popriščih verskega življenja dobiš v verski reviji. Cela skupina ljudi, vse prebivalstvo kake župnije ali mesta v celoti, da, vse ljudstvo se more preokreniti po dobri verski reviji. Da vpliva versko in moralno slab tisk, je znana stvar. Koliko ljudi je že po njem prišlo ob vero in poštenost! Toda tudi dober tisk vpliva. To se večkrat premalo upošteva. Tudi dober tisk silno močno vpliva. Zlasti pa verski tisk, ki je vreden tega imena. Mnogokrat je povod za prave čudeže spreobrnjenj.

Zato ima v resnici katoliško ljudstvo veliko vrednoto, če ima dober verski tisk.

„Duhovno življenje“ je NAŠA VERSKA REVija. Poslanstvo verskega lista hoče širiti med vsemi slovenskimi izseljenci, naj žive kjer koli po svetu. Prizadeva si, da bi to poslanstvo vršila dobro. Seveda se ji to vedno ne posreči. Dostikrat se ji ne posreči. Sicer, komu pa se vedno.

Sprejmimo „Duhovno življenje“ takšno, kakršno je po razvoju nastalo, in ga skušajmo v ljubezni zboljšati. Naj ne bo v naših očeh najslabše že zaradi tega, ker je naše. Še pretirano ostro kritiko ne bomo dosegli zboljšanja; prej nasprotno.

Naša revija mora ZASLEDOVATI TOK DUHOVNEGA ŽIVLJENJA MED SLOVENCi. Ti pa stoje v znamenju reforme, ki jo je začrtal slovenski katoliški shod v izseljenstvu v avgustu leta 1952. Ta katoliški shod je s prstom pokazal na življenjski materializem, ki je najhujša nevarnost za slovenske katoliške izseljence. Naglasil je proti materializmu živo potrebo po krščanskem idealizmu.

Domov... (S koroške zemlje)

Zato bo tudi naša revija v prihodnjem letu v **UVODNIH ČLANKIH GOVORILA O KRŠČANSKEM IDEALIZMU**. Obravnavala bo njegove osnove v naravnem redu, ki so prednost duha pred snovjo, neumrljivost duše, svobodna volja in odgovornost pred Bogom. Nato pa bodo članki razpravljali o sestavinah nadnaravnega reda, v katerih se giblje ideal krščanskega življenja. Tu bomo najprej zadeli na razliko med obojnima redoma, med naravnim in nadnaravnim, ali kakor drugače pravimo, med naravo in nadnaravo. Ta razlika je za umevanje krščanstva osnovnega pomena, a se je vendar tako malokdaj praktično zavedamo. Takoj nato pa bo treba govoriti o „neznanki“ v našem času. Ta neznanka je **POSVEČUJOČA MILOST BOŽJA**. Znani nemški bogoslovce Schreben pravi, da je največja škoda, ki se je napravila v 19. stoletju, ta, da se več ne ceni božja milost. Sredi dvajsetega stoletja pa moramo ugotoviti, da se je škoda še povečala. Božja milost je čisto izpadla iz cenika vrednot. Kdo jo še pozna? Postala je neznanka. Še celo reformo npravnega življenja hočejo mnogi izpeljati mimo nje. Kolikšna zabloda je ta nesrečni naturalizem, ki se v nadnaravnem svetu zanaša le na naravna sredstva in se ravna le po naravnih metodah. **NADNARAVNA BOŽJA MILOST, RACUNANJE Z NJO, ŽIVLJENJE V NJEJ, SKRB ZA NJO, RAST V NJEJ, JE BISTVENO ZA KRŠČANSTVO**. Brez tega ni krščanstva. O vsem tem in v zvezi s tem z vlogo Kristusa, Marije in skrivnostnega Kristusovega telesa nas bodo seznanjali uvodni članki naše revije v prihodnjem letu. Razpravljali bodo

torej o krščanskem idealizmu z dogmatične strani.

Druga skupina člankov nam bo risala **ZNACILNE SVETOPISEMSKE POSTAVE** iz Stare zaveze. Pred nami se bodo vrstili Abraham, Mojzes, David, Salomon in tako dalje. V vsaki številki bo stalo pred nami eno od teh značilnih postav. Čuda veliko imajo povedati tudi našemu času. Kot protiutež so zamišljene v tretji skupini člankov **ŽENSKA BIBLIČNE POSTAVE**.

Za **IZOBRAZENICE** so namenjeni članki, ki se bodo bavili s teološko analizo Lukovega evanĝelija. Po besedi Ernesta Renana je Lukov evanĝelij najlepše pisana knjiga na svetu. Podrobna analiza pokazuje cudovite pisateljske sposobnosti grško izobraženega Luka, ki je s Pavlovo širino opisal Kristusa. Teološka analiza nam v Lukovem tekstu odkriva neslutene globine, ki jih navadno branje prezre. Ti članki bodo mogli biti za marsikoga koristni. Dali bodo tudi obenem s članki iz prejšnjih dveh skupin reviji biblično noto, ki je doslej ni imela.

S težkim vprašanjem O **TRPLJENJU** se bo na osnovi svetopisemske knjige o Jobu bavila posebna vrsta člankov. Zopet nova vrsta pa nam bo tolmačila **OSNOVNE SESTAVINE ASKETIČNEGA IN MISTIČNEGA ŽIVLJENJA**.

Mesečni **LITURGIČNI PREGLEDI** nam bodo kazali liturgične posebnosti in najbolj značilne svetnike prihodnjega meseca.

Tu in tam bo še kratko opisan kak moderen konvertit ali svetnik.

To nam torej ponuja „teoretični“ del prihodnjega letnika; to je tisti del, ki se ga nekateri boje, češ da je vedno pretežek. Prihodnje leto bo zelo zanimivo, kakor morete razbrati iz povedanega. Splačalo se bo počasi prebrati in premisliti te članke. Marsikaj boš iz njih zvedel. Ne bo ti žal za trud. Seveda se ne bo dalo vse tako povedati, da bi mogel razumeti brez truda.

DRUGI DEL revije bo prinašal krajše povesti, pestra poročila z doma in katoliškega sveta, ocene aktualnih filmov in knjig, razne zanimivosti, imel bo stanovske koticke (za očete in matere, za fante, za dekleta, za organizacije) in otroško čtivo.

S tem lažjim delom bo revija na bolj indirektn način vršila svoje poslanstvo. Pestra in prijetna vsebina tega dela naj bi revijo priljubila tudi tistim, ki bi le zaradi člankov iz prvega dela ne segali po nji.

Nisem naštel vse vsebine prihodnjega letnika. Nikakor ne! Le na glavni del sem pokazal. Iz povedanega pa si more vsakdo vsaj po vrhu predstavljati, kaj se mu obeta v novem letniku „Duhovnega življenja“. Vsakdo bo mogel najti v njem kaj zase.

DR. ALOJZIJ ODAR,
glavni urednik „Duhovnega življenja“

Škof Slomšek in slovenski tisk

Slomšek je bil zelo znan pridigar. Ljudje so ga radi poslušali in so sodili, da govori, „kako, da bi rožice sadil“. Pa tudi rad je pridigal. Saj je tako mogel sejati med ljudi seme dobrih naukov. Kljub temu pa, da se v pridiganju ni omejil le na cerkev, kjer je služboval, in na vernike, katerim je bil postavljen za nadpastirja, ni bil zadovoljen z uspehom, ki ga je mogel doseči s samo govorjeno besedo. Bil je tako prešinjen z dušnopastirsko vneto in z gorečo ljubeznijo do svojega ljudstva, da si je iskal širšega delovnega torišča. In našel ga je v celem slovenskem narodu in še posebej v njegovi mladini, ko se je poleg ustnega poučevanja posvetil tudi pisanju.

Najprej je Slomšek objavil nekaj prevodov Chr. Schmidovih povesti za mladino in izdal vrsto nabožnih knjig za razne stanove. Od zadnjih sta najbolj znana molitvenika za fante in dekleta: „Življenja srečni pot“ in „Krščansko devišstvo“, ki sta doživela celo vrsto izdaj. Tako je z njima in z drugimi knjigami Slomšek z dejanji ovrgel trditev, da „slovenskih knjig nihče ne kupuje“. S temi besedami so se namreč izgovarjali založniki, ko so se branili izdati njegovo prvo delce. Pozneje so se za njegove spise trgali, ker so se tako dobro prodajali.

Teh in drugih knjig, ki jih je dajal slovenskemu ljudstvu, pa Slomšek ni prevajal in pisal sam. Iskal je sodelavcev, zlasti med duhovniki, med katerimi je imel mnogo sošolcev in učencev iz časa lastnega študija in spiritualstva v celovškem bogoslovju. Prosil jih je za spise, pošiljal jim je gradivo za prevajanje, zbiral je včasih zelo okorne izdelke in jih je likal ter popraviljal in končno priobčil v kakih knjigi. V takem zbiranju gradiva in šolanju sodelavcev je bil Slomšek morda še večji kulturni delavec, kakor pa z izvirnim delom. To vzgojo sodelavcev je opravljal zavestno in namerno, saj je v eni izmed knjig, ki je nastala v takem sodelovanju („Dejanje svetnikov božjih“), tudi izpovedal: „Kakor v občestvo svetnikov verujem, tako obsežno (= skupno, sodelujoče) delo ljubim, kajti združena moč veliko premore in veliko jih lahko stori, kar bi jednemu bilo preteško.“

Ko si je s knjigo „Blaže in Nežica v nedeljski šoli“, ki je prvič izšla leta 1842, pridobil tudi sloves izvrstnega poznavalca šol-

skih zadev in vzgojnih vprašanj sploh, in ko je postal škofijski šolski nadzornik za lavantinsko škofijo, ter se mu je tako razširil uradni delokrog, je Slomšek iskal nove možnosti, da kaj stori za izobrazbo svojega ljudstva. Ni se zadovoljil več s posamezno prodajanimi in prodajanimi knjigami. Ustanoviti je hotel društvo za redno izdajanje dobrih slovenskih knjig in je 1845 vložil prošnjo na Ilirski gubernij v Ljubljani. A ni mu uspelo, prošnjo so mu zavrnil, česar ni nihče pričakoval. Slomšek je sicer o tem nekoliko grenko poročal svojemu prijatelju, v takoj se je potolažil: „Društvo so nam zatrli, še vedno pa nam je dovoljeno, da izdajamo knjige za naše ljudstvo.“ Vendar pa je z naslednjim letom ustanovil „Drobtinice“, ki naj bi redno izšle vsako leto. Predstavil jih je z besedami: „Podam vam za novo leto nekoliko drobtinic duhovske (duhovne) hrane, ki so iz moje ino iz ptujih krušene pobrane, da se ne izgubijo ino potratijo, ampak ohranijo za vsakdanje potrebe...“

V teh besedah je Slomšek zopet odkril nekaj svojega vzgojnega nazora. Ohraniti je hotel tudi vse drobce slovstvenega dela, ki jih pri knjižnih izdajah ni mogel uporabiti, a se mu je zdelo škoda, da bi jih zavrnel. Ti drobci so bili nabrani v njegovi krušnici in v tujih. To je moglo pomeniti, da so to bili njegovi sestavki in prispevki sodelavcev. Lahko pa je pomenilo še nekaj več, namreč da ni bilo vse izvirno, kar se je priobčilo. V tem pogledu je Slomšek vedno rad porabil vsako dobro misel, naj jo je dobil kjersibodi. Pri branju si je izpisoval zanimive misli pisateljev in z njimi je gradil lastne pridige in spise. V „Vajah cerkvene zgovornosti“ (navodilih za pridiganje) je izrecno učil: „Imaš izglede na sprebežo, posnemi, kar se ti dobro zdi; tudi mojstrsko delo tako doveršeno ni, da bi se ne dalo popraviti. Si pa gradiva dovolj nabral, le tako lično ga uravnaj, da bo tvoje lastno, z enega vlito delo. Tudi zidar nabera mnogovrstnega gradiva, kteriga v svojo stavbo tako modro zazida, da se ptuje blago ne pozna.“

To se pravi: izberi in posnemi, kar je dobrega, pa tudi popravi, kar se popraviti da. Slomšek je celo za svoje pesmi znal najti pobude pri drugih piscih. Pri tem pa vendar ni ostal pri izvirniku, temveč ga je z lastno

ustvarjalno silo povsem preoblikoval in dosegel celo boljše prepesnitev. „Veselja dom“ je značilen primer za način, kako je Slomšek tuje predloge oblikoval po svoje: dobil je od njih pobudo in vzel iz njih to, kar mu je prijalo, vse drugo pa je izpustil in nadomestil z lastnim; v našem slučaju je storil to v toliki meri, da je njegova prepesnitev bolj strnjena, bolj iz enega kova ter v večji meri vzbuja vtis resničnega in neposrednega doživlja ko izvirnik sam“ (Janko Glaser).

V takem primeru je težko reči, ali je nova stvaritev izvirna ali ne. Sicer pa bomo najbrže morali ponovno pretehtati svoje nazore o izvornosti in se otresti oboževanja, ki nas često opraviči, da priobčimo namesto kake čvrste misli drugo bledejšo, ker da je „izvirna“, ali pa še češče, da ne napišemo in ne povemo ničesar, ker nam manjka navdiha, ki ga v praznoti lastne duše ne moremo pričakovati. Velikani prejšnjih časov niso tako mislili.

Slomšek je torej pisal in zbiral in posnel in vse priobčeval tudi v „Drobtinicah“. V prvem delu so te prinašale gradivo za duhovnike, med katerim je izšlo mnogo Slomškovih pridig. Drugi del je vseboval tudi življenjepise slavnih in manj znanih ljudi, v katere je zlasti Slomšek, ki jih je največ napisal, znal spraviti mnogo vzgojnih iskric in poročil o šolskem delu; bili so živi vzgledi, postavljeni slovenski mladini v gosnemanje; gotovo ne bi bilo napak, ko bi tudi danes ne pozabljali na to vrsto beriva. Tretji in četrti del sta prinašala zgodbe, prilike in basni, največ vzgojnega značaja, ki jih je bilo mogoče brati tako doma kot v šoli. V petem razdelku je bilo „Ogledalo za šolo in domačo rejo otrok“, ki je vsebovalo razne vzgojne sestavke. V šestem oddelku, „Slovenska gerlica“, so izhajale pesmi, nakatere s priložnimi napevi. V nekaterih letnikih je še sedmi oddelek prinašal različno drugo blago.

Kakor rečeno, je Slomšek zbiral in priobčeval poleg svojih tudi sestavke svojih učencev in sodelavcev. Vendar je glavno breme dela nosil sam. Uredil je prva dva letnika, nato je prepustil uredništvo drugim, ko je postal škof, toda še vedno je tudi sam pregledoval nabrano gradivo. Napisal pa je tudi skoraj sam ves prvi letnik, sodeloval mnogo pri naslednjih in zlasti pred smrtjo pripravil večino gradiva zopet sam. Še po njegovi smrti so „Drobtinice“ živele od njegove zapuščine. Slovenci smo že tedaj znali kaznovati tistega, ki je pokazal kaj volje do dela,

da smo mu naložili vse delo in sami ostali ob strani.

V takih okoliščinah ni čudno, da so „Drobtinice“ začele kmalu hirati. Slomšek sam je imel obilo drugega dela kot škof, sestavljal je slovenske šolske knjige, motili so ga dogodki leta 1848, ovirala ga je težka bolezen in pa staral se je. Kar je napisal za „Slovensko gerlico“ v „Drobtinice“ za leto 1852, je do neke mere pač veljalo tudi za vse ostalo njegovo delo: „Se grlo mi postaralo, ne morem gladko peti; da vmerla gerlica ne bo, imate vi začeti.“ A kljub vsemu prizadevanju Slomšku ni uspelo, da bi vzgojil močno skupino učencev. „Drobtinice“ so s težavo vendar izhajale redno do Slomškove smrti (z izjemo let 1859—1860, ko je zaradi selitve škofijskega sedeža v Maribor izšel en sam letnik, kar je opravičil sam „Drobtinice“ starešina“ — Slomšek), izšle so še redno dvakrat po njegovi smrti, nato so izdali skupen letnik za 1865 in 1866, za tem še enega za 1869, s tem pa so „Slomškove Drobtinice“ (kakor jim je bilo ime od 1863 dalje) prenehale izhajati. Za petindvajsetletnico Slomškove smrti (1887) jih je skušal obnoviti Fr. Lampe, prejšnje veljave pa si niso mogle več dobiti.

Vzrok za to je bil tudi ta, dasmo Slovenci med tem nekoliko odrasli, da je bilo laže izdajati liste in knjige in da je zaradi tega izhajalo mnogo drugih publikacij. Kakor je Slomšek povedal že spočetka, so bile „Drobtinice“ le začetek prihodnje učenosti. . . , le semena nekdanje (= bodoče) žetve“, in to svojo nalogo so dobro opravile. Nato pa so umrle naravne smrti, kakor umre vsaka ustanova in vsak človek, kadar nima več prave naloge na svetu.

Slomšek je nekaj časa mislil tudi na ustanovitev cerkvenega lista „Filoteja“, a so ga prehiteli v Ljubljani s „Slovenskim cerkvenim listom“, poznejšo „Zgodnjo Danico“. Sicer se je še ukvarjal z mislijo, da bi ustanovil tak list, „Sveto nedeljo“, pa do ustanovitve ni prišlo.

Dozorela pa je druga Slomškova zamisel in pokazala izredno življensko silo. Kakor hitro so se politična vremena nekoliko zjasnila, se je zopet spomnil društva za izdajanje dobrih knjig in je to svojo misel sporočil Andreju Einspielerju in Antonu Janežiču. Prvega je celo povabil k sebi, da sta se natančneje pomenila o zadevi. Tako je nastalo društvo, poznejša Družba sv. Mohorja, ki ni le izšla iz Slomškove zamisli in se ustanovila po njegovi pobudi, ampak je v prvih letih tudi živela

ZDRAVA

MARIJA

NJEN POČETEK, VSEBINA IN POMEN

Zdravamarija je molitev, ki jo katoličani združujemo z očenašem. Kdo tega ne ve! Kdo je ne pozna! Ali si sploh morete misliti katoličana, ki bi ne znal moliti zdravamarije? Že v najnežnejših letih smo se je naučili. Takoj ko so prstki pod materinim vodstvom znali, čeprav še zelo nerodno, zarisati križ na čelo, preko ust in prsi, je prišla na vrsto zdravamarija. Še nisi mogel izgovarjati vseh besed v molitvi, a že si jo molil. Nato si jo ponavljal že neštetokrat. Dal Bog, da bi se z njo na ustnicah tudi ločil s sveta.

Ni katoličana brez zdravamarije. Toda prva naša molitev je kljub temu OČENAŠ. Saj ga je sestavil sam Jezus Kristus. Na žalost le preradi pozabljamo na to. Očenaš je Kristusov molitveni obrazec. Dva evangelista, Matej in Luka nam o tem poročata. To besedilo očenaša, kakor ga danes molimo, je vzeto iz evangelija sv. Mateja, besedilo iz Lukovega evangelija je nekoliko krajše (prim.

Mt. 6, 9-2 in Lk 11, 2-4). Pove pa nam Luka, kako je do tega očenaša prišlo; Matej tega ne poroča. Takole začenja pripovedovati Luka: „Nekoč je (Jezus) na nekem kraju molil, in ko je nehal, mu je rekel eden izmed učencev: 'Gospod, nauči nas moliti, kakor je tudi Janez naučil svoje učence.' In rekel jim je: 'Kadar molite, govorite: Oče... ' Nato je povedal očenaševo besedilo.“

Očenaš je v resnici klasična molitev. V njej ni nič praznega „blebetanja“. „Pri molitvi ne blebetajte kakor pogani; mislijo namreč, da bodo uslišani zaradi svojih mnogih besedi. Ne postanite njim podobni,“ je opozarjal Kristus svoje učence, preden jih je naučil moliti očenaš (prim. Mt. 6, 7-8). V očenašu je vse silno preprosto, a ob enem za čuda globoko. Tudi otrok razume očenaš, a do dna ne pride tej molitvi niti najgloblji mislec. Je v resnici prava božja mojstrovina. Bolj primerne molitve si ni mogoče misliti. Vse, kar

od njegovega dela in njegove podpore. On sam je pregledoval pokopise, pa tudi gmotno je društvo podpiral. Ko si društvo ni upalo izdati „Življenje svetnikov“, ker je bilo tako izdanje predrago, ga je izdal Slomšek sam in je mnogo izvodov podaril društvu. Pri društvu je izdal tudi svojo pesmarico, „Šolo veselo lepega petja za pridno šolsko mladino“, v kateri so izšle mnoge pesmi, ki jih še danes pojemo, kadar še pojemo. Sicer pa se o pomenu Mohorjeve družbe za nas Slovence tukaj ne moremo razpisovati. Je najlepši Slomškov spomenik in edina njegova knjižna ustanova, ki se je obdržala do danes.

Tako je — v glavnih obrisih prikazano — Slomškovo delo za slovenski tisk. Naj je bilo izvirno ali ne, naj je vsikdar pogodil najboljšo rešitev ali ne, enega mu ne moremo očitati: da bi svojih talentov povsem ne posvetil svojemu narodu. Morda ni bil velik po svoji usvarjalni sili in zmožnosti, to se pravi po nadarjenosti; bil je izredno velik po svoji delavnosti in prizadevnosti. Za uspeh in

sodbo pa niso toliko važni talenti, zlasti če ostanejo skriti in neizrabljeni, kakor delo, ki ga je kdo opravil. Zato pred zgodovino Slomškov zagovor ni težak.

Mi pa se učimo pri Slomšku. V smislu njegovega nauka posnemimo, kar se nam dobro zdi, in popravimo, če on v čem ni najboljše zadel: „tudi mojstersko delo tako dovršeno ni, da bi se ne dalo popraviti“. Žalostno in malo častno za nas bi bilo, če ne bi znali ničesar bolje napraviti ko Slomšek. Po njegovem času smo vendar preživeli Slovenci celo Stoletje včasih krepkejšega, včasih šibkejšega duhovnega življenja, ko smo se mogli marsičesa naučiti, česar se Slomšek ni mogel. Pa tudi naš sicer neprostovoljen izlet po svetu, naj bi nam bil bolj v prid, kakor pa v kvar.

Prav tako se prešinimo z njegovo vero v združeno, sodelujoče delo, „kajti združena moč veliko premore in veliko jih lahko stori, kar bi jednemu bilo pretežko“.

VINKO BRUMEN

postavljajo ljudje ob njej, je le nerodno ponavljanje očenaša, je le jecljanje otroka, ko hoče posnemati odrasle.

Katoličani z očenašem združujemo zdravamarijo. Redko kdaj molimo očenaš sam. Večkrat ponavljamo zdravamarijo kot očenaš, pri rožnem vencu n. pr. na deset zdravamarij en očenaš. Toda takoj moramo ugotoviti, da z zdravamarijo ne jemljemo vrednosti očenašu, kakor nam hoče včasih očitati protestantska stran. Nikakor ne! Očenaš je Gospodova molitev. Priznamo mu prednosti, ki jih nima nobena druga molitev. Zato ga radi molimo. Toda z njim danes prav tako radi združujemo zdravamarijo. Ta molitev je namreč katoliško nadaljevanje očenaša.

POČETEK ZDRAVAMARIJE

Očenaš je sestavil Kristus sam in ga povedal učencem kot molitveni obrazec. „Vi torej takole molite,“ jim je rekel, kot pravi sv. Matej. Po Luku pa jim je rekel: „Kadar molite, govorite.“ Cel očenaš je Kristus povedal ob eni in isti priliki, in povedal ga jim je kot molitveni obrazec; celo naročil jim je, naj ga uporabljajo. Čisto drugačen pa je nastanek zdravamarije.

Po vsebini se deli zdravamarija na dva dela. Prvi se začneja z besedami „Zdrava, Marija, milosti polna,“ drugi pa z besedami „sveta Marija, Mati božja“. Po izvoru besedila se deli zdravamarija na tri dele. Sestavljena je namreč iz besedi, s katerimi je pozdravil nadangel Gabriel Devico Marijo v

Marijino svetišče pri Gospej Sveti —
na Koroškem

Nazaretu, dalje iz besedi pozdrava, ki ga je izrekla Elizabeta Mariji pri njenem obisku, in končno iz besedi, ki jih je dodala ljudska pobožnost oziroma Cerkev.

Nadangel Gabriel je pozdravil Marijo takole: „ZDRAVA, MILOSTI POLNA, GOSPOD S TEOBJ, BLAGOSLOVLJENA TI MED ŽENAMI!“ (Lk 1, 28).

Iz Elizabetinega pozdrava so besede: „IN BLAGOSLOVLJEN SAD TVOJEGA TELESA“ (Lk 1, 42).

Ostalo pri zdravamariji je iz ljudske pobožnosti in od Cerkve. Torej ves drugi del: „SVETA MARIJA, MATI BOŽJA“ pa do konca, in v prvem delu imeni MARIJA in JEZUS, prvo za prvo besedo iz angelovega pozdrava, in drugo za zadnjo Elizabetino besedo.

Ves prvi del zdravamarije je torej vzet iz svetega pisma, tudi imeni Jezus in Marija. Naziv Mati božja v drugem delu izraža versko resnico razglašeno v efeškem cerkvenem zboru leta 431; njemu sledeča prošnja pa je izliv vere v vsamogočnost Marijine priprosnje.

Rekli smo, da danes katoličani dodajamo očenašu zdravamarijo, sestavljeno iz gornjih delov. Navada dodajati očenašu zdravamarijo je iz 13. stoletja; to se pravi: v tem stoletju se je na splošno uvedla. Več pokrajinskih cerkvenih zborov iz tega stoletja ukazuje, naj pridigarji uče vernike poleg očenaša in apostolske vere še zdravamarijo. Prvi takšen odlok je izdal pariški škof Odon leta 1193. Obsegala pa je takrat zdravamarija le prvi del današnje, torej besede iz Gabrielovega in Elizabetinega pozdrava. Končavali so zdravamarijo z besedami: Jezus Kristus, amen. Glasila se je torej tedanja zdravamarija takole: „Zdrava, Marija, milosti polna, Gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami in blagoslovljen je sad tvojega telesa, Jezus Kristus, amen.“ Tako so molili do leta 1500. Kartuzijanski red, ki je ohranil staro liturgijo, še danes molj tako. V začetku 16. stoletja pa so nekateri cerkveni redovi začeli dodajati prošnjo „sveta Marija“, kar so kmalu sprejeli na splošno. Papež sv. Pij V. je že leta 1568 ukazal, da se mora pri uradnih cerkvenih molitvah moliti zdravamarija v sedanji obliki. Okrog štiristo let torej katoličani molijo zdravamarijo, kakor jo mi poznamo že iz otroških let.

VSEBINA ZDRAVAMARIJE

Očenaš in zdravamarija sta najbolj običajni molitvi katoličanov. Očenaš, ki ga je sestavil in učil moliti Jezus Kristus sam, in zdravamarija, ki se je polagoma uvedla v Cerkvi in dobila dokončno obliko pred štiristo leti. Obe molitvi sta se zelo priljubili. Glede očenaša je teo samo po sebi umevno, saj ga je učil božji Učitelj sam. A tudi priljubljenost zdravamarije veren katoličan lahko razume, saj pomeni ta molitev hvalo božje Matere in prošnjo k Njej, ki je obenem naša nebeška mati. Lahko je torej razumeti, zakaj katoličani radi molijo ob očenašu še zdravamarijo. Težje pa je razumeti vsebino zdravamarije; vsaj nekoliko globlje prodreti vanjo je težje kot pri očenašu. Zato ne bo odveč, če se pomudimo pri njeni vsebini.

Prvi del zdravamarije je sestavljen iz Gabriellovega in Elizabetinega pozdrava. Sporočil nam je ta dva pozdrava samo evangelist sv. Luka v prvem poglavju svojega evangelija. Evangelij sv. Luka je izredno lepo literarno delo. Po mnenju Ernesta Renana je sploh najlepše napisana knjiga, kar jih je. V Lukovem evangeliju samem pa sta nedvomno najlepši poglavji prvo in drugo, ki govorita o Jezusovem rojstvu in njegovi mladosti. Sredi prvega poglavja nam evangelist pripoveduje, kako je nadangel Gabriel oznanil Mariji Jezusovo rojstvo in kako je potem Marija obiskala Elizabete. Od tod so vzete besede, ki sestavljajo prvi del zdravamarije. Luka je bil velik pisatelj z mogočno umetniško silo. Pisal je v lepem grškem jeziku, ki je skoroda nedosegljiv. Slikovitost grških besedi v prevodu obledi in njihova izrazna moč v tujem jeziku oslabi. Gornja dva dogodka iz prvega poglavja pa sta še v prevodu čudovito lepo podana, kaj šele v izvirnem grškem jeziku, kakor ga je uporabljal sv. Luka.

O dvojnem angelovem prikazanju nam poroča omenjeno prvo poglavje. Nadangel Gabriel se prikaže duhovniku Zahariji, da mu oznanj rojstvo Janeza Krstnika, in se prikaže Mariji, da ji naznani spočetje in rojstvo Kristusovo. Obe prikazanji popisuje sv. Luka čudovito vzporedno. Bilo bi treba primerjati obe poročili besedo za besedo, da bi spoznali, koliko presega po svoji vzvišenosti oznanjenje Mariji oznanjenje Zahariji.

Duhovniku Zahariji se prikaže angel v jeruzalemskem templju na desni kadičnega oltarja, kjer je bil po judovski tradiciji prostor za angela. Tam angel pričaka Zaharijo, ga sprejme v avdijenco kot višji nižjega in mu pove sporočilo. Angel ga ne pozdravi in se mu ne predstavi, marveč poskuša le pomiriti njegov strah, nato pa takoj začne s poročilom. Ko se Zaharija nekaj ustavlja, mu diktira kazen.

Drugače se vede angel nasproti Mariji. Ne počaka jo v templju, marveč se sam poda na njen dom v Nazaret. Ne začne diktirati naročila, ki ga ima za Marijo, marveč izreče najprej čudovito lep in globok pozdrav. Tu se pričenuja naša zdravamarija.

„ZDRAVA.“ Angel pozdravi Marijo z običajnim vzhodnim pozdravom, ki pa nikakor nima tistega tovariškega in manj spoštljivega tona, kot nam zazveni iz našega prevoda. Grški izraz na tem mestu bi dobesedno morali prevesti z „veseli se“. Več torej pove kot zdrava ali pozdravljena, kakor se navadno prevaja v druge jezike. Če je kdaj poziv bodi pozdravljena in veseli se bil na mestu, je bil tu. Bolj polno ni še nikoli zazvenel. Še nikoli ni bil uvod v važnejši dogodek. Ta angelov pozdrav tudi ni zamrl, ko je utihnil njegov zvok. Vsak dan se ponavlja in se bo ponavljal vso večnost. Zdrava, Marija, pozdravljena, veseli se, izbrana za mater božjo!

„MILOSTI POLNA.“ Ko v zdravamariji ponavljamo ti dve besedi, se navadno ne zavedamo, za kaj pri njima gre. Vse prehitro zdrči. ta preko naših ust, da bi mogli vsaj zaslutiti

V cerkev gredo...

njuno pomembnost. V današnji bogoslovni znanosti o Mariji se pa dobro zavedajo vloge, ki ju imata ti dve kratki besedi. V njima je namreč dokaz, da je bila Marija brez madeža izvirnega greha spočeta, da je bila celo življenje brez vsakega osebnega greha in da je bila s telesom v nebesa vzeta.

O Adamu pravi sv. pismo, da je s pravimi imeni poimenoval vse živali in ptice pod nebom in vse zveri na polju (1 Moj 2, 20). S tem hoče povedati, da poimenovanje ni bilo samolastno, marveč je ustrezalo naravi stvari. Take so bile stvari, kakor jih je imenoval. Bolj točno kot Adam je zadel nadangel Gabriel. Njegov izraz milosti polna ne pomeni le ene izmed Marijinih lastnosti, marveč Marijo samo. Ta naziv pristoji samo Mariji, jo individualno določa in označuje nje posebnost. Pomeni: Marija = milosti polna.

Grška beseda na tem mestu pomeni, da je Marija narejena iz milosti, da je stvar milosti, da je ustvarjena milost sama. Slovenski prevod napravljen po latinskem se grškemu izvorniku dosti dobro približa, toda vsega tega le ne more izraziti, kar vsebuje grški deležnik preteklega časa kecharitoméne.

Angelov naziv „milosti polna“ noče reči, da je Marija ob angelovem prihodu prejela polnost milosti ali da jo bo kdaj pozneje prejela, marveč je bila že taka pred angelovim prihodom. Tudi ne pove ta izraz, da je bila Marija prej kdaj napolnjena z milostjo, marveč označuje STANJE. Ko se Marija pojavi v božjih načrtih, je milosti polna. Marija je isto kot milosti polna. Zato je razumljivo,

da cerkvena liturgija obrača starozavezne tekste o ustvarjeni božji modrosti, dobroti in lepoti na Marijo; tako n. pr. znano mesto iz Pregovorov 8, 22-35, ki ga beremo kot berilo na praznik brezmadežnega spočetja (8. dec.) in na praznik rojstva bl. D. M. (8. sept.); mesto se začena: „Gospod me je imel v lasti v začetku svojih potov, preden je kaj storil od početka.“

Marija je čudež božje milosti. Ker ima vse zunaj Boga le toliko vrednosti, kolikor je božje in na Boga naravnano, zato ima Marija prvo mesto v stvarstvu, daleč pred vsemi drugimi stvarmi.

V izrazu „milosti polna“ je zajeta tudi lepota Marijinega telesa in njene duše. Ljubkosti miline pravimo gracija, ta beseda pa najprej pomeni milost. Marija je gracija, ljubkost miline, ustvarjena lepota sama. Kot človek se je Marija rodila kot drugi ljudje. Pred rojstvom kot oseba ni bivala. Bivala pa je v božji ideji kot milosti polna, kot ustvarjena lepota sama, ki jo bo nekoč Bog ustvaril v otroku Joahima in Ane.

Ker je Marija milosti polna v pomenu, kakor smo razložili, ni mogla imeti izvirnega greha. Če bi ga bila imela, bi ne bila milosti polna. Oziraje se na zasluženje Jezusa Kristusa je bila po posebnem edinstvenem privilegiju vnaprej obvarovana madeža izvirnega greha, kakor se glasi verska resnica o njenem brezmadežnem spočetju, spravljen v sklad z versko resnico o vesoljnem Kristusovem odrešenju.

Ker je Marija milosti polna in zato brez madeža izvirnega greha spočeta, je bila tudi, takoj ko je nehala na zemlji živeti, s telesom v nebesa vzeta.

Ker je milosti polna, ni imela niti najmanjšega osebne greha ali nepopolnosti.

„GOSPOD S TEBOJ.“ Gospod s teboj ali mir s teboj je znan orientalski pozdrav. V vsakdanji rabi rabijo bolj mir s teboj, ob slovesnejših priložnostih pa Gospod s teboj. Pomeni pa ta pozdrav željo, naj bi božje varstvo spremljalo človeka. V angelovem pozdravu Mariji pa besedi Gospod s teboj ne moreta imeti tega pomena. Bil bi namreč popolnoma odveč. Bitju, ki mu je lastno to, da je „milosti polno“, ni treba želeti božjega varstva. Taka želja bi le oslabila vsebino izraza „milosti polna“. Angelove besede Gospod s teboj moreta torej pomeniti le UGOTOVITEV, da Gospod je z Marijo. Zato je čisto prav, da v slovenskem besedilu zdravamarije izgovarjamo: Gospod JE s teboj. „S tabo je resnično Bog,“ je hotel zatrditi angel Mariji. „Ne samo ta trenutek, ko s teboj govorimo, ampak vedno. Bog JE s teboj. Ker si milosti polna, je s teboj.“ Te besede so naraven poklon angela Mariji. Ker je Marija milosti polna, je v najtesnejši osebni zvezi z Bogom. Angel je to videl in se poklonil z ugotovitvijo „Gospod je s teboj“. Kaj bolj primerne ni mogel reči.

„BLAGOSLOVLJENA TI MED ŽENAMI.“ V tem nazivu pove angel drugi zaključek iz tega, ker je Marija milosti polna. Prvi je bil ugotovitev, da je z njo Gospod in je ta „je“

vzeti v najpolnejšem pomenu besede. Drugi zaključek pa je dviganje Marije iz ženskega rodu. „Blagoslovljena si med vsemi ženskami.“ Po besedi sami veliča angel Marijo le v ženskem rodu, ne pa v človeškem sploh. Toda že od nekdaj so v Cerkvi pravilno gledali v tem veličanju nasprotje Evinemu prokletstvu. Kakor je prokletstvo, ki ga je Eva zaslužila, formalno veljalo le za njo, dejansko pa je zadelo ves človeški rod, tako tudi angelovo veličanje ne izvzema Marije le iz vrst žensk, marveč jo dviga nad ves človeški rod. Še to pove angelova beseda, da bo zveličanje prišlo po ženi Mariji, kakor je prokletstvo prišlo po ženi Evi. Marija je nasprotje Eve. Z besedno igralko je to povedal sv. Avguštin, ko je EVA spremenil v AVE. Eva je ime pogube, ave pa je pozdrav novega upanja, danica pred soncem Kristusom. Iz dejstva, da je rešenje sveta prišlo po ženi Mariji, pa je sv. Bernard napravil pravilo: „mož se ne dvigne razen po ženi“. Marija je vrnila ženski čast, dostojanstvo in ustrezno mesto v človeškem rodu, kar je vse zapravila Eva. Vrnila pa je Marija veliko več, kot je bilo zapravljeno. Zato je v resnici blagoslov ženskega rodu, ona, sama, edina blagoslovljena med vsemi ženami.

Zveza med Bogom in Izraelom kot predstavnikom duhovnega človeštva se v stari zavezi primerja zakonski zvezi. Bog se je poročil s človeštvom. Vrh človeštva in njegova predstavnica v tem obdobju božjega načrta, ko se začena odrešenje, je Marija blagoslovljena med ženami. Gospod je z njo, z milosti polno.

Tu umolkne angelov pozdrav. S tem so tudi končane angelove besede v zdravamariji. Molitev sama sicer kar preprosto nadaljuje „in blagoslovljen je sad tvojega telesa“, toda te besede so vzete že iz Elizabetinega pozdrava, ki se je izvršil nekaj dni za angelovim, a ne več v Nazaretu v Galileji, marveč v Judeji, najbrž v kraju Ain Karim, kakih sedem kilometrov južnozapadno od Jeruzalema; iz Nazareta do Jeruzalema pa je stoštirideset kilometrov. Preden pa sta se tam srečali Marija in Elizabeta, je Marija znova zaslužila veličanje. „Blagor ji, ki je verovala,“ je rekla o njej Elizabeta. Marija je namreč po angelovem pojasnilu, kako se bo dalo združiti v njej devištvo z božjim materinstvom, sprejela božjo ponudbo, da postane božja mati. V polni zvesti, za kaj gre, je odgovorila: „Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.“ Tedaj se je izvršilo učlovečenje druge božje osebe; naše odrešenje se je začelo izvrševati. Molitev zdravamarije ta najvažnejši del iz angelovega razgovora z Marijo molče predpostavlja in le ugotavlja učlovečenje.

„IN BLAGOSLOVLJEN JE SAD TVOJEGA TELESA.“ Angel je Mariji kot dokaz, da „pri Bogu ni nič nemogoče,“ povedal, da je spočela njena sorodnica Elizabeta v letih in stanju, ko to po naravnih zakonih ni mogoče. Marija se je takoj odpravila obiskat Elizabeto. Ko je stopila v njeno hišo, „je bila Elizabeta napolnjena s Svetih Duhom,“ — poroča evangelist, — „in je vzkliknila z močnim glasom: ‘Bla-

goslovljena ti med ženami in blagoslovljen sad tvojega telesa! In odkod meni to, da pride k meni mati mojega Gospoda? Zakaj glej, ko je prišel glas tvojega pozdrava do mojih ušes, je od veselja poskočilo dete v mojem telesu." (Lk 1, 39-44).

Po svetopisemskem poročilu je Elizabeta prva med ljudmi počastila Marijo mater božjo. Za Marijino skrivnost je zvedela po razodetju Svetega Duha, Marija sama je ni nikomur razodela, še Jožefu ne. Elizabeta po božjem navdihnjenju najprej ponovi zadnje besede iz angelovega pozdrava: „blagoslovljena ti med ženami," nato pa nadaljuje: „in blagoslovljen sad tvojega telesa". Te zadnje besede zajamejo že Jezusa in Marijo. Pokažejo v polno na dostojanstvo Marijino. Mati Jezusova je, ta pa je Bog, „moj Gospod". Marija pa je „mati mojega Gospoda". Častiljiva duhovnikova žena se začudi: „Od kod meni to, da pride k meni mati mojega Gospoda?" V očeh sveta je bila Marija mlada komaj poročena žena iz skromnih razmer v skromnem Nazaretu, ki pri Judih ni bil na dobrem glasu. Kakih trideset let pozneje so odgovoril Natanael Filipu, ki mu bo povedal, da so našli Jezusa iz Nazareta, ki je tisti, „o katerem so pisali Mojzes v postavi in preroki," samo to: „Iz Nazareta more biti kaj dobrega?" (Jan 1, 46). V očeh ljudi je bila takrat Marija mlada galilejska ženska. Samo Elizabeta je vedela, kako je z njo. Na glas je izpovedala svojo vero vanjo. „Blagoslovljena ti med ženami in blagoslovljen sad tvojega telesa." Dan za dnem ponavljamo za Elizabeto te besede. Dobro vemo, v kakšen neizmeren blagoslov vsega človeštva je bil in je še in bo vso večnost „sad Marijinega telesa".

JEZUS je naraven zaključek prvega dela zdravamarije, ki je sestavljen iz Gabrielovih in Elizabetinih besedi. Najsvetejši imeni vsebuje ta del, ime Marije in Jezusa. Poveljuje Marijo in Jezusa; zvezo med njima nakaže; poseže v sredo nauka o učlovečenju. Zato ni čuda, da se je molitve tako priljubila verne mu katoliškemu srcu.

Cerkvene molitve so navadno sestavljene iz dveh delov, iz nagovora in prošnje. V nagovoru se obračamo navadno na Boga Očeta, se sklicujemo na kako veliko versko resnico, v prošnji pa povemo, česa od njega želimo. Tako sestava molitve je zelo naravna. Saj tako ljudje sploh prosimo. Ganiti hočemo tistega, ki ga prosimo, svojo prošnjo utemeljimo in končno povemo, kaj bi radi. V tem slogu je sestavljena tudi zdravamarija; ima nagovor in prošnjo. Nagovor je tukaj dolg; obsega ves prvi del zdravamarije, ki smo si ga ogledali besedo za besedo. Sedaj pride na vrsto priprošnja, ki pa je zelo preprosta; pred prošnjo pa se še enkrat obrnemo na Marijo.

„SVETA MARIJA, MATI BOŽJA." Kratko povzamemo vsebino prvega dela, Marijino svetost in božje materinstvo. Ime Marija ni bilo izvirno za mater božjo. Bile so že pred njo druge Marije. Toda sveta ni nobena Marija tako, kot je mati božja. Pri njej ima naziv

vse drugačen pomen kot pri drugih svetnikih. Iteš je, da ni po svojem bistvu sveta, kot je to samo Bog, vendar pa presega po svoji svetosti vsakega svetnika posebej in vse skupaj. Marija je za Bogom najsvetejša.

Pri Mariji moremo razlikovati različne prednosti in opravila, ki jo odlikujejo pred drugimi ljudmi. Izvir vsega tega pa je njeno božje materinstvo. Zato povemo največ o Mariji in jo označimo najpopolneje, če ji rečemo, da je mati božja. Njeno razmerje do posameznih oseb v presv. Trojici je s tem najbolje opredeljeno. Je pa to razmerje nekaj edinstvenega v zgodovini človeštva. V takem razmerju je samo ona in more biti samo ona. Silno je pritegnjena k presv. Trojici, čeprav je ostala clovek.

„PROSI ZA NAS GREŠNIKE." Vere v moč Marijine priprošnje katoliškim ljudem ni treba posebej dokazovati. Vsak narod pozna posebno milostna Marijina svetišča, kraje, kipe in podobe, na katerih in po katerih siplje Marija svoje dobrote na posebno obilen način. Tam uslišuje prošnje kar otipljivo. Pa tudi sicer, čeprav bolj na tihem, je uslišala Marija že brez števila prošenj.

Vera v moč Marijine priprošnje je pa tudi utemeljena v umskih bogoslovnih razlogih. Marija je vedno mati Kristusova, tudi v nebesih. Njenim prošnjam se Sin ne ustavlja. Marija pa je tudi naša duhovna mati. Na križu je Kristus sam to nakazal. Njegovi bratje smo, udje njegovega skrivnostnega telesa; zato Mariji posebno blizu. Sodelovala je s Kristusom pri našem odrešenju. V nebesih nam razdeljuje milosti; nobene ne prejmemo brez nje. Kolikor besed, toliko razlogov za uspešnost Marijine priprošnje.

Za sebe, ki smo grešniki, prosimo Marijo. S tem hočemo reči, da jo prosimo zlasti nadnaravnih milosti in dhhovnih dobrot. Da bi se storjenih grehov v resnici skesali, za nje zadostili in se v prihodnje greha varovali. Taka prošnja zlasti je Mariji všeč. Saj je v skladu z njenimi sporočili v Lurdu, Fatimi in drugod.

„ZDAJ IN OB NAŠI SMRTNI URI." Z otroško neprostostjo naštevamo, kdaj naj Marija prosi za nas. Takoj sedaj! Njene priprošnje močno potrebujemo. Vsak dan bolj to čutimo. Prihiti nam na pomoč takoj! Prav posebej pa ob naši smrtni uri. Lahko je razumeti, zakaj zlasti tedaj. Saj se bo v tisti uri odločala naša večnost. Kolektivno prosimo: „ob naši smrtni uri", mislimo pa vsak na svojo smrtno uro.

AMEN. Tako je in tako bodi. Zatrnilo in prošnja.

POMEN ZDRAVAMARIJE

V stari krščanski cerkvi so molili apostolsko veroizpoved in očenaš, zdravamarije niso poznali. Odraslim kandidatom za krst so zaupali besedilo veroizpovedi in očenaša pri tretji skupni katehezi ali skrutiniju, kakor so rekli, ki se je vršil v sredo po četrti postni nedelji. Izvršilo se je to s posebnim slovesnim obre-

da cerkvena liturgija obrača starozavezne tekste o ustvarjeni božji modrosti, dobroti in lepoti na Marijo; tako n. pr. znano mesto iz Pregovorov 8, 22-35, ki ga beremo kot berilo na praznik brezmadežnega spočetja (8. dec.) in na praznik rojstva bl. D. M. (8. sept.); mesto se začenja: „Gospod me je imel v lasti v začetku svojih potov, preden je kaj storil od početka.“

Marija je čudež božje milosti. Ker ima vse zunaj Boga le toliko vrednosti, kolikor je božje in na Boga naravnano, zato ima Marija prvo mesto v stvarstvu, daleč pred vsemi drugimi stvarmi.

V izrazu „milosti polna“ je zajeta tudi lepota Marijinega telesa in njene duše. Ljubkosti miline pravimo gracija, ta beseda pa najprej pomeni milost. Marija je gracija, ljubkost miline, ustvarjena lepota sama. Kot človek se je Marija rodila kot drugi ljudje. Pred rojstvom kot oseba ni bivala. Bivala pa je v božji ideji kot milosti polna, kot ustvarjena lepota sama, ki jo bo nekoč Bog ustvaril v otroku Joahima in Ane.

Ker je Marija milosti polna v pomenu, kakor smo razložili, ni mogla imeti izvirnega greha. Če bi ga bila imela, bi ne bila milosti polna. Oziraje se na zasluženo Jezusa Kristusa je bila po posebnem edinstvenem privilegiju vnaprej obvarovana madeža izvirnega greha, kakor se glasi verska resnica o njenem brezmadežnem spočetju, spravljena v sklad z versko resnico o vesoljnem Kristusovem odrešenju.

Ker je Marija milosti polna in zato brez madeža izvirnega greha spočeta, je bila tudi, takoj ko je nehala na zemlji živeti, s telesom v nebesa vzeta.

Ker je milosti polna, ni imela niti najmanjšega osebne greha ali nepopolnosti.

„GOSPOD S' TEBOJ.“ Gospod s teboj ali mir s teboj je znan orientalski pozdrav. V vsakdanji rabi rabijo bolj mir s teboj, ob slovesnejših priložnostih pa Gospod s teboj. Pomeni pa ta pozdrav željo, naj bi božje varstvo spremljalo človeka. V angelovem pozdravu Mariji pa besedi Gospod s teboj ne moreta imeti tega pomena. Bili bi namreč popolnoma odveč. Bitju, ki mu je lastno to, da je „milosti polna“, ni treba želeči božjega varstva. Taka želja bi le oslabil vseh izraza „milosti polna“. Angelove besede Gospod s teboj moreta torej pomeniti le UGOTOVITEV, da Gospod je z Marijo. Zato je čisto prav, da v slovenskem besedilu zdravamarije izgovarjamo: Gospod JE s teboj. „S tabo je resnično Bog,“ je hotel zatrditi angel Mariji. „Ne samo ta trenutek, ko s teboj govorimo, ampak vedno. Bog JE s teboj. Ker si milosti polna, je s teboj.“ Te besede so naraven poklon angela Mariji. Ker je Marija milosti polna, je v najtesnejši osebni zvezi z Bogom. Angel je to videl in se poklonil z ugotovitvijo „Gospod je s teboj“. Kaj bolj primerne ni mogel reči.

„BLAGOSLOVLJENA TI MED ŽENAMI.“

V tem nazivu pove angel drugi zaključek iz tega, ker je Marija milosti polna. Prvi je bil ugotovitev, da je z njo Gospod in je ta „je“

vzeti v najpolnejšem pomenu besede. Drugi zaključek pa je dviganje Marije iz ženskega rodu. „Blagoslovljena si med vsemi ženskami.“ Po besedi sami veliča angel Marijo le v ženskem rodu, ne pa v človeškem sploh. Toda že od nekdaj so v Cerkvi pravilno gledali v tem veličanju nasprotje Evinemu prokletstvu. Kakor je prokletstvo, ki ga je Eva zaslužila, formalno veljalo le za njo, dejansko pa je zadelo ves človeški rod, tako tudi angelovo veličanje ne izvzema Marije le iz vrst žensk, marveč jo dviga nad ves človeški rod. Še to pove angelova beseda, da bo zveličanje prišlo po ženi Mariji, kakor je prokletstvo prišlo po ženi Evi. Marija je nasprotje Eve. Z besedno igralko je to povedal sv. Avguštín, ko je EVA spremenil v AVE. Eva je ime pogube, ave pa je pozdrav novega upanja, danica pred soncem Kristusom. Iz dejstva, da je rešenje sveta prišlo po ženi Mariji, pa je sv. Bernard napravil pravilo: „mož se ne dvigne razen po ženi“. Marija je vrnila ženski čast, dostojanstvo in ustrezno mesto v človeškem rodu, kar je vse zapravila Eva. Vrnila pa je Marija veliko več, kot je bilo zapravljeno. Zato je v resnici blagoslov ženskega rodu, ona, sama, edina blagoslovljena med vsemi ženami.

Zveza med Bogom in Izraelom kot predstavnikom duhovnega človeštva se v stari zavezi primerja zakonski zvezi. Bog se je poročil s človeštvom. Vrh človeštva in njegova predstavnica v tem obdobju božjega načrta, ko se začne odrešenje, je Marija blagoslovljena med ženami. Gospod je z njo, z milosti polno.

Tu umolkne angelov pozdrav. S tem so tudi končane angelove besede v zdravamariji. Molitev sama sicer kar preprosto nadaljuje „in blagoslovljen je sad tvojega telesa“, toda te besede so vzete že iz Elizabetinega pozdrava, ki se je izvršil nekaj dni za angelovim, a ne več v Nazaretu v Galileji, marveč v Judeji, najbrž v kraju Ain Karim, kakih sedem kilometrov južnozapadno od Jeruzalema; iz Nazareta do Jeruzalema pa je stoštirideset kilometrov. Preden pa sta se tam srečali Marija in Elizabeta, je Marija znova zaslužila veličanje. „Blagor ji, ki je verovala,“ je rekla o njej Elizabeta. Marija je namreč po angelovem pojasnilu, kako se bo dalo združiti v njej devištvo z božjim materinstvom, sprejela božjo ponudbo, da postane božja mati. V polni zavesti, za kaj gre, je odgovorila: „Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.“ Teda se je izvršilo učlovečenje druge božje osebe; naše odrešenje se je začelo izvrševati. Molitev zdravamarije ta najvažnejši del iz angelovega razgovora z Marijo molče predpostavlja in le ugotavlja učlovečenje.

„IN BLAGOSLOVLJEN JE SAD TVOJEGA TELES.“ Angel je Mariji kot dokaz, da „pri Bogu ni nič nemogoče,“ povedal, da je spočela njena sorodnica Elizabeta v letih in stanju, ko to po naravnih zakonih ni mogoče. Marija se je takoj odpravila obiskat Elizabeto. Ko je stopila v njeno hišo, „je bila Elizabeta napolnjena s Svetih Duhom,“ — poroča evangelist, — „in je vzkliknila z močnim glasom: 'Bla-

goslovljena ti med ženami in blagoslovljen sad tvojega telesa! In odkod meni to, da pride k meni mati mojega Gospoda? Zakaj glej, ko je prišel glas tvojega pozdrava do mojih ušes, je od veselja poskočilo dete v mojem telesu." (Lk 1, 39-44).

Po svetopisemskem poročilu je Elizabeta prva med ljudmi počastila Marijo mater božjo. Za Marijino skrivnost je zvedela po razodetju Svetega Duha, Marija sama je ni nikomur razodela, še Jožefu ne. Elizabeta po božjem navdihnjenju najprej ponovi zadnje besede iz angelovega pozdrava: „blagoslovljena ti med ženami," nato pa nadaljuje: „in blagoslovljen sad tvojega telesa". Te zadnje besede zajamejo že Jezusa in Marijo. Pokažejo v polno na dostojanstvo Marijino, Mati Jezusova je, ta pa je Bog, „moj Gospod". Marija pa je „mati mojega Gospoda". Častiljiva duhovnikova žena se začudi: „Od kod meni to, da pride k meni mati mojega Gospoda?" V očeh sveta je bila Marija mlada komaj poročena žena iz skromnih razmer v skromnem Nazaretu, ki pri Judih ni bil na dobrem glasu. Kakih trideset let pozneje bo odgovoril Natanael Filipu, ki mu bo povedal, da so našli Jezusa iz Nazareta, ki je tisti, „o katerem so pisali Mojzes v postavi in preroki," samo to: „Iz Nazareta more biti kaj dobrega?" (Jan 1, 46). V očeh ljudi je bila takrat Marija mlada galilejska ženska. Samo Elizabeta je vedela, kako je z njo. Na glas je izpovedala svojo vero vanjo. „Blagoslovljena ti med ženami in blagoslovljen sad tvojega telesa." Dan za dnem ponavljamo za Elizabeto te besede. Dobro vemo, v kakšen neizmeren blagoslov vsega človeštva je bil in je še in bo vso večnost „sad Marijinega telesa".

JEZUS je naraven zaključek prvega dela zdravamarije, ki je sestavljen iz Gabrielovih in Elizabetinih besedi. Najsvetejši imeni vsebuje ta del, ime Marije in Jezusa. Poveljuje Marijo in Jezusa; zvezo med njima nakaže; poseže v sredo nauka o učlovečenju. Zato ni čuda, da se je molitve tako priljubila vernemu katoliškemu srcu.

Cerkvene molitve so navadno sestavljene iz dveh delov, iz nagovora in prošnje. V nagovoru se obračamo navadno na Boga Očeta, se sklicujemo na kako veliko versko resnico, v prošnji pa povemo, česa od njega želimo. Tako sestava molitve je zelo naravna. Saj tako ljudje sploh prosimo. Ganiti hočemo ti stega, ki ga prosimo, svojo prošnjo utemeljimo in končno povemo, kaj bi radi. V tem slogu je sestavljena tudi zdravamarija; ima nagovor in prošnjo. Nagovor je tukaj dolg; obsega ves prvi del zdravamarije, ki smo si ga ogledali besedo za besedo. Sedaj pride na vrsto priprošnja, ki pa je zelo preprosta; pred prošnjo pa se še enkrat obrnemo na Marijo.

„SVETA MARIJA, MATI BOŽJA." Kratko povzamemo vsebino prvega dela, Marijino svetost in božje materinstvo. Ime Marija ni bilo izvirno za mater božjo. Bile so že pred njo druge Marije. Toda sveta ni nobena Marija tako, kot je mati božja. Pri njej ima naziv

vse drugačen pomen kot pri drugih svetnikih. Iles je, da ni po svojem bistvu sveta, kot je to samo Bog, vendar pa presega po svoji svetosti vsakega svetnika posebej in vse skupaj. Marija je za Bogom najsvetejša.

Pri Mariji moremo razlikovati različne prednosti in opravila, ki jo odlikujejo pred drugimi ljudmi. Izvir vsega tega pa je njeno božje materinstvo. Zato povemo največ o Mariji in jo označimo najpopolneje, če ji rečemo, da je mati božja. Njeno razmerje do posameznih oseb v presv. Trojici je s tem najbolj opredeljeno. Je pa to razmerje nekaj edinstvenega v zgodovini človeštva. V takem razmerju je samo ona in more biti samo ona. Silno je pategnjena k presv. Trojici, čeprav je ostala clovek.

„PROSI ZA NAS GREŠNIKE." Vere v moč Marijine priprošnje katoliškim ljudem ni treba posebej dokazovati. Vsak narod pozna posebno milostna Marijina svetišča, kraje, kipe in podobe, na katerih in po katerih siplje Marija svoje dobrote na posebno obilen način. Tam uslišuje prošnje kar otipljivo. Pa tudi sicer, čeprav bolj na tihem, je uslišala Marija že brez števila prošenj.

Vera v moč Marijine priprošnje je pa tudi utemeljena v umskih bogoslovnih razlogih. Marija je vedno mati Kristusova, tudi v nebesih. Njenim prošnjam se Sin ne ustavlja. Marija pa je tudi naša duhovna mati. Na križu je Kristus sam to nakazal. Njegovi bratje smo, udje njegovega skrivnostnega telesa; zato Mariji posebno blizu. Sodelovala je s Kristusom pri našem odrešenju. V nebesih nam razdeljuje milosti; nobene ne prejmemo brez nje. Kolikor besed, toliko razlogov za uspešnost Marijine priprošnje.

Za sebe, ki smo grešniki, prosimo Marijo. S tem hočemo reči, da jo prosimo zlasti nadnaravnih milosti in dhhovnih dobrot. Da bi se storjenih grehov v resnici skesali, za nje zadostili in se v prihodnje greha varovali. Taka prošnja zlasti je Mariji všeč. Saj je v skladu z njenimi sporočili v Lurdu, Fatimi in drugod.

„ZDAJ IN OB NAŠI SMRTNI URI." Z otroško neprostostjo naštevamo, kdaj naj Marija prosi za nas. Takoj sedaj! Njene priprošnje močno potrebujemo. Vsak dan bolj to čutimo. Prihiti nam na pomoč takoj! Prav posebej pa ob naši smrtni uri. Lahko je razumeti, zakaj zlasti tedaj. Saj se bo v tisti uri odločala naša večnost. Kolektivno prosimo: „ob naši smrtni uri", mislimo pa vsak na svojo smrtno uro.

AMEN. Tako je in tako bodi. Zatrnilo in prošnja.

POMEN ZDRAVAMARIJE

V stari krščanski cerkvi so molili apostolsko veroizpoved in očenaš, zdravamarije niso poznali. Odraslim kandidatom za krst so zaupali besedilo veroizpovedi in očenaša pri tretji skupni katehezi ali skrutiniju, kakor so rekli, ki se je vršil v sredo po četrti postni nedelji. Izvršilo se je to s posebnim slovesnim obre-

dom, ki se je imenoval „izročitev apostolske vere in Gospodove molitve“. O tej izročitvi govori sv. Ciril Jruzailemski v peti katehezi takole: „Ko se boš učil in spoznaval vero, se drži vere, ki ti jo je sedaj Cerkev izročila. Vsa vsebina vere je obsežna v malo stavkih, a teh se dobesedno naučite in jih pridno ponavljajte, ne pišite pa na papir, temveč vtisnite v spomin in srce. Pazite tudi, da še neverni ne bodo slišali, kaj vam je izročeno. Imejte pa to vero vsak čas v življenju kot popotnico.“ Kandidati za krst so se apostolsko vero in očenaš naučili na pamet; pri zadnjem, sedmem skrutiniju, ki se je vršil na veliko soboto zjutraj, so morali na koncu glasno moliti obe molitvi; v noči od velike sobote na veliko nedeljo pa so bili krščeni.

Celo prvo tisočletje katoliška Cerkev ni poznala zdravamarije, potem pa so jo polagoma uvedli, kakor smo videli. V današnji obliki jo imamo zadnjih štiristo let, kakor smo rekli.

V liturgiji in v molitvenem življenju sploh srečujemo v zgodovini SISTEMATIČEN RAZVOJ. Oblike božjega češčenja se razvijajo, nastajajo pa tudi nove. Za dobo po letu 1000 je v tem pogledu značilno, da se uvedo razne oblike češčenja presv. Rešnjega Telesa kakor tudi češčenje Jezusove človeške narave. V nujni zvezi s tem zadnjim češčenjem pa je češčenje matere božje Marije. Drugo tisočletje pozna zaradi tega razne oblike Marijinega češčenja, ki jih prvo tisočletje še ni poznalo, čeprav je krščanstvo od prvega početka verovalo v Marijino božje materinstvo in je bila ta vera proti napačni razlagi carigrskega patriarha Nestorja že leta 431 razglašena za dogmo na tretjem vesoljnem cerkvenem zboru v Efezu. Med take nove oblike starega Marijinega češčenja šteje tudi zdravamarija. Nove oblike češčenja, ki jih Cerkev na splošno sprejme, se uvajajo pod vplivom Sv. Duha. Ta namreč stalno biva v Cerkvi. Zato je razumljivo, da te oblike tako točno ustrezajo duhu časa, si kar hipoma osvoje človeška srca in se potem zde čisto naravne. Tako se je zgodilo tudi z zdravamarijo. Danes si ne moremo misliti katoličana brez nje. Kaj bi molili, če bi ne imeli zdravamarije. Če iz našega molitvenega življenja iztrgaš zdravamarijo in na njej se pletóji rožni venec, kaj še ostane? Skoro nič. Kdor med nami ne moli zdravamarije, ta praktično vzeto ne moli nič. Samo na sebi bi sicer mogel izbrati kak drug molitveni obrazec. Ali pa bo to storil? Ne, ne bo.

Zdravamarija je v zametku obsežna, da tako rečem, že v tretjem členu apostolske vere: „ki je bil spočet od Svetega Duha, rojen iz Marije Device“. Za Marijino češčenje v krščanskem molitvenem svetu pa je bil ta stavek v uradni izpovedi krščanstvu premalo. Danes dobro čutimo, da je bila ta omenba matere božje premalo. Zato se je pod navdihom Sv. Duha v urj zgodovine, ki jo je vnaprej določila božja Previdnost, uvedla posebna molitev zdravamarije, katere sestavine so bile na dlani v angelovem in Elizabetinem pozdravu.

Rekli smo, da je zdravamarija KATOLIŠKA DOPOLNITEV OČENAŠA. Očenaš sam je sestavljen tako, da ga more moliti vsak človek, naj bo kristjan ali ne. Očenaš zajame razmerje človeka kot človeka do Boga. Res je sicer, da dobijo nekateri izrazi v očenašu v krščanstvu bolj polen pomen; tako n. pr. že naziv oče za Boga. V zgolj naravnem redu je Bog naš stvarnik in gospodar, mi pa njegove stvari in njegova lastnina. Še le v nadnaravnem redu je naš Oče, mi pa njegovi posinovljenci, po milosti deležni božje narave. Toda tudi v naravnem redu — ki ga seveda dejansko ni, ker je Bog človeka v prvem hipu že povzdignil v nadnaravni red — tudi v naravnem redu Bog v svoji previdnosti po očetovsko skrbi za vse stvari s človekom vred. Zaradi te skrbi se tudi v zgolj naravni veri Bog more imenovati oče in Ga tako imenujejo tudi verni pogani, ki ne poznajo krščanskega razodetja in zaradi tega tudi ne nadnaravnega reda. Prav tako dobi očenaševa prošnja „pridi k nam tvoje kraljestvo“ v krščanstvu vse bolj polen pomen, kot bi ga imela le v naravni religiji, toda tudi tu bi ta prošnja ne bila brez pomena.

Očenaš je kratko rečeno obče človeška molitev. Izrazito krščanskih verskih resnic, kot so resnice o presv. Trojici, o učlovečenju druge božje osebe, o odrešenju in posvečenju ne vsebuje, pa tudi nujno ne predstavlja. V očenašu nj govora o Jezusu in zato tudi ne o Mariji. Krščanstva pa ni brez Jezusa in Marije. Zato je čisto naravno, da so dodali k očenašu še zdravamarijo. Zdravamarija nujno spada k očenašu kot razširitev specifično krščanskega tretjega členu apostolske vere. Če k prvotnim krščanskim molitvam, ki so očenaš, apostolska vera in kratka hvalnica vseh treh oseb v presv. Trojici „čast bodi“ dodamo še zdravamarijo, se s tem zaključuje osnovni krog krščanskih molitev. V njih imamo vse bistvene sestavine, ki jih mora priznavati kristjan in na katerih mora kot kristjan, ne več samo kot človek, graditi svoje razmerje do razodetega troedinega Boga. Zdravamarija je nujno odsek tega kroga. Brez nje bi krog ne bil sklenjen. Nekaj bistvenega bi manjkalo.

Pozdrav nadangela Gabriela, ki je bistvena sestavina zdravamarije, dobi prav poseben pomen, če ga zvežemo z bogoslovnim razmotrivanjem O VZROKU PADCA ANGELOV. Iz razodetja vemo, da so nekateri angeli grešili in jih je zato Bog kaznoval s peklom. Podatki v sv. pismu so o tem sicer pičili, a greh in kažen angelov se iz njih dobro razbereta. V čem pa je bil greh angelov, sv. pismo ne pove. Bogoslovna razmišljanja različnih katoliških bogoslovnih smeri spravljajo na zelo verjeten način ta greh v zvezo z učlovečenjem druge božje osebe. Bog je bil angelom razodel, da se bo druga božja oseba učlovečila in da bodo angeli morali moliti Boga človeka, dasi je človek po svoji naravi nižji od angela. Angeli pa da so se temu uprli. Tako razlagajo padec angelov bogoslovna razmotrivanja. V sv. pismu, kakor rečeno, ni naravnostnega dokaza, da je tako razmotrivanje pravilno. Sodi pa

dobro v red božjega odrešenja, ki nam ga popisuje božje razodetje.

V luči tega razmotrivanja dobi pozdrav nadangela Gabriela nov pomen. Nekoč, bilo je to vsekako še preden je bil človek ustvarjen, se je Lucifer — to ime navaja latinski prevod preroka Izaija 14. pogl., 12. vrsta — z drugimi upornimi angeli uprl Bogu, ker ni hotel priznati Jezusa in zato dosledno tudi ne božjega materinstva Marijinega. Zvesti angeli pa so oboje priznali. Ko je prišel čas za to, je prvak med angeli, nadangel Gabriel v Nazaretu napravil Mariji poseben poklon. Popravil je žalitev, ki jo je zagrešil Lucifer.

Angelov pozdrav v Nazaretu je torej po tem razmišljanju odmev prve tragedije, ki se je izvršila, še preden je bil človek ustvarjen, a vendar se je zgodila zaradi človeka. Že v začetku stvarstva je stal v središču problem o učlovečenju in odrešenju in z njim Jezus ter Marija.

Ko ponavljamo v zdravamariji angelov pozdrav, izpovedujemo vero v to ostednje stališče, ki ga ima Marija kot božja mati v vsem stvarstvu.

Poročilo o angelovem oznanjenju Mariji začenja sv. Luka z besedo, da je bil „angel Gabriel poslan od Boga“ k Mariji. Niti k najvišjemu angelu Bog ne pošilja poslancev, poslal pa ga je Mariji. Nikdar še ni šlo za višje poslanstvo, nikdar beseda „je bil poslan od Boga“ ni bila tako polno uporabljena. Na to angelovo poslanstvo se spominjamo pri vsaki zdravamariji; angelov pozdrav ponavljamo, ki je odmev dogodka iz nebeške pradavnine, pa vedno aktualen in bo tak vso večnost. Na ta pozdrav pa opiramo, dokler smo na svetu, svoje prošnje k Njej, ki je tudi naša mati.

Ali se vam ne zdi, da je po vsem tem zdravamarija izredno pomembna stvar. Ali si morete misliti kako pomembnejšo molitev?

Nobenega nasprotja ni med očenašem in zdravamarijo; tudi nobene konkurence, da tako rečem. Lepo se dopolnjujeta.

Očenaš temelji na dejstvu stvarjenja, zdravamarija pa na dejstvu odrešenja. Prej je stvarjenje, kot odrešenje. Zato je po času prva molitev očenaš. Odrešenje pa je višje kot stvarjenje, je njegovo dopolnjenje. Tako tudi zdravamarija dopolnjuje očenaš. Zato delamo čisto prav katoličani, ko združujemo očenaš z zdravamarijo.

Prof. dr. ALOJZIJ ODAR

TOLAŽNICA IZ SUMAMPE

Ni sumampska božja pot med najslavnejšimi, a ker je tam dom dvojčice lujanske Marije, ki jo tudi Slovenci v Argentini ljubimo, bo prav spoznatj tudi zgodovino te njene sestre.

Proti severu se cordobsko gorovje zniža v prijazne gričke in začne siliti v pampo. Obšir-

ni gozdovi dajejo pokrajini poseben obraz — „quebracho“ ma tam svojo zemljo.

Sumampa leži nekako sredi pota med Santiagu del Estero in Córdoba, vendar že v santiaški provinci. Naselje je staro, njegovi začetki segajo v dobo osvajanja.

To naselje si je izbrala „sestra“ Brezmadežne iz Lujana za svoje bivališče. Saj bi po človeških načrtih morale priti sploh obe Mariji v Sumampo. Bilo je namreč, da je Portugalec Anton Fariás de Sá prosil prijatelja v Braziliji, naj mu na kak način preskrbi Marijin kip. Pa je prijatelj — za ime ne vemo — poslal dva kipa na pot. Oba sta lepo prijadrala v Buenos Aires in čez nekaj dni ju je vzela karavana s seboj v notranjost dežel². Tretjo noč so taborili ob rekj Luján. Drugo jutro hočejo naprej, a voz, na katerem sta bila zaboja z Marijinima kipoma, se ne premakne. Nič ni pomagalo, en kip so pustili — lujanska Mati božja od tistih dob zbira verno ljudstvo okrog svojega prestola.

Zgodilo se je to v letu 1630. Nekaj mesecev pozneje je tudi druga Marija srečno prišla na cilj. Takrat še niso poznali razdelitve po provincah kakor danes. Sumampa je bila na ozemlju tucumanske gubernije. In ker je ta versko, politično in gospodarsko vodila, nas nič ne preseneča, ko beremo, kako veličasten sprejem je Marija doživela. Množice gorečih častilcev so se začele zgrinjati v Sumampo.

Sumampska Marija se imenuje Tolažnica. Je bila prva in dolgo tudi edina tega imena na ozemlju današnje Argentine. Nek zgodovinar primerja obe Mariji: lujanska moli, je bogato okrašena — kraljica; sumampska je še vedno taka, kakor je prišla iz lončarjeve roke, brez svile, brez biserov, v rokah nežno drži spčega Jezuščka — Mati, Kipec sumampske Tolažnice je majhen, približno tak, kakršen je naše višarske Marije.

Kakor se je poznala moč tucumanske gubernije v dobro novi božji poti, tako se ji je poznal njen propad v slabo. Le v 17. stoletju je bila zlata doba sumampske božje poti. Ko je namreč cerkveno in politično vodstvo prevzela Córdoba (in kmalu za njo Buenos Aires), je začela Sumampa materialno pešati. V 19. stoletju so povzročili precej neprilik tudi Indijanci. Župnija v Sumampi je bila ukinjena.

Vse to globokega zaupanja v Tolažnico v ljudstvu ni omajalo. Res je božja pot trpela, a prenehala ni. Pridevek „milagrosísima“ še vedno trdno živi. Še vedno so vsako leto konec novembra velika romanja.

20. stoletje je odstranilo ovire: Indijancev ni več, v Santiagu del Estero je zopet škofija, Sumampa zopet župnija. Zanimanje za sumampsko božjo pot vedno bolj raste. V zadnjem desetletju organizirajo celo romanja iz Buenos Airesa. Zdaj so začeli graditi veliko romarsko cerkev.

Morda se bliža Sumampi nov zlati vek. . .

IGOR BOJANEC

LEPA SI LEPA SI, ROŽA MARIJA!

BREZ MADEŽA IZVIRNEGA GREHA

„Mati božja mora biti čista in lepa. To čuti srce, to zahteva krščanska zavest. Podoba Matere božje sije v človeški duši kot brezmadežen ideal npravne lepote. Deviškega srca Matere božje se nikdar ni smel dotakniti greh, na zrcalu nje čiste duše nikdar ni smelo biti nobene sledi krivde. Če je žalostna resnica, da je nam drugim Adamovim otrokom od prvega hipa bitja in žitja delež greh, je morala čuti božja moč nad spočetjem one, ki je imela biti Mati božja. Mati božja je morala biti vsekdar brez madeža, torej brez madeža od spočetja. Mati božja je morala biti brez vsakega madeža, torej tudi brez prvega madeža, brez madeža izvirnega greha.“

Tako je ob petdesetletnici proglasitve verske resnice o Marijinem brezmadežnem spočetju izpovedal Aleš Ušeničnik svojo živo vero v Marijino popolno brezmadežnost že v prvem trenutku Njenega življenja.

BREZ POŽELJIVOSTI IN NAGNENJA V GREH

A Marija ni bila le brez madeža izvirnega greha spočeta, marveč je bila prosta tudi vsake grešne poželjivosti, nagnjenja v greh, netiva greha ali kali greha. To netivo greha, nagnjenje v greh ali poželjivost je žalosten ostanek v naši čutni naravi kot posledica izvirnega greha. Apostol Pavel včasih tej poželjivosti pravi kar greh (pr. Rimlj 6, 12 sl.), ker je iz greha in nagiba v greh, kakor pojasnjuje tridentinski cerkveni zbor. To nagnjenje se dostikrat z vso silo zbudi v človeku, še preden je razum mogel stvar premisliti in volja hoteti, ter sili in nagiba človeka, da bi volja delala hudo proti razumu in vesti. Dokler volja ne klone, ni greha.

ALI JE MARIJA IMELA V SVOJI NARAVI TAKŠNO NAGNENJE?

Cerkveni očetje in velikí bogoslovni učenjaki so bili že zdavna popolnoma soglasni, da je bilo to nagnjenje v Mariji vsaj popolnoma zvezano, to se pravi, da se v Njej sploh nikdar ni zbudilo. To so priznavali tudi tisti, ki jim verska resnica o Marijinem brezmadežnem spočetju ni bila še tako jasna. Vsaj od dvanajstega stoletja dalje so soglasno trdili, da je ob deviškem Odrešenikovem učlovečenju v Marijinem telesu to nagnjenje po-

polnoma ugasnilo in bilo uničeno. Tako je učil n. pr. tudi sv. Tomaž Akvinski. Zlasti odkar je sv. oče Pij IX. proglasil versko resnico o Marijinem brezmadežnem spočetju, pa je soglasje velikih bogoslovnih učenjakov popolno, da v Mariji tega nagnjenja v greh sploh ni bilo nikoli; torej je bilo uničeno in ugasnjeno takoj ob Marijinem brezmadežnem spočetju.

ALI MOREJO NAVESTI TRDNE RAZLOGE ZA SVOJE PREPRIČANJE?

Da, navesti morejo nekaj prav trdnih razlogov:

Prvi starši, Adam in Eva, pred grehom nista imela takšnega nagnjenja. Koliko bolj se spodobi, da ga Marija ni imela.

Marija je bila spočeta brez madeža izvirnega greha. Če torej v Mariji ni izvirnega greha, tudi posledice ni.

V Mariji so verni kristjani že izdavna zrlí najpopolnejši vzor deviške čistosti; saj nas Cerkev uči tri verske resnice, da je bila Marija Devica, devica ob spočetju Jezusovem, ob rojstvu in po rojstvu Jezusovem, a ne samo po telesu, marveč tudi po srcu, že sveti cerkveni očetje kar ne morejo najti izrazov, da bi dopovedali Njeno prelestno deviško lepoto. Za tako popolno devic Devico pa se spodobí, da nima nagnjenja v greh.

Glavni razlog pa je verska resnica, da je Marija Bogorodica, Mati učlovečenega Boga. Saj vendar čast in dostojanstvo Jezusa Kristusa zahteva, da je telo tiste Device, iz katere si druga božja oseba hoče privzeti človeško telo, kar najbolj čisto, prosto nagnjenja v greh že takoj skrajja, ko je Marija začela biti človek.

Koga bi ob tem motili dve vprašanji:

Ali nista Marijino trpljenje in smrt posledica izvirnega greha? Če je Marija imela te in podobne posledice izvirnega greha, zakaj ne bi imela nagnjenja v greh?

Druge težave in tegobe življenja ter smrt niso npravne (moralne) nepopolnosti; tudi Kristus jih je vzel kot Odrešenik nase; Marija pa mu je po posebni božji previdnosti in božji ljubezni do nas bila kot naša soodrešenica in mati podobna.

Kako si je Marija potem sploh mogla kaj dosti zaslužnja pridobiti, saj si navadni ljudje ravno s premagovanjem in zatiranjem

teh slabih nagnjenj pridobe kreposti in mnogo zasluženja?

Marija si ni pridobila kreposti n. pr. s težkim premagovanjem mesenega poželenja, marveč z izredno vestno vajo v kreposti ponižnosti, pokorščine, zatajevanja, vere, upanja, ljubezni ter po nauku Pija XII. pripomogla s svojim trpljenjem, kar po Pavlovih besedah še manjka Kristusovemu trpljenju, več kot vsi drugi kristjani skupaj.

BREZ VSAKEGA OSEBNEGA GREHA

Marija je bila brez madeža izvirnega greha spočeta (razodeta verska resnica) in prosta že takoj skraja tudi vsakega nagnjenja v greh (soglasno prepričanje bogoslovnih učenjakov). Razodeta verska resnica pa je tudi, da Marija po posebnem privilegiju nikdar v življenju ni storila odpustljivega ali malega greha. Glede smrtnega greha je tako jasno, da sploh o tem ne govorimo.

Kako me nezmotljiva Cerkev uči?

Na tridentinskem cerkvenem zboru je Cerkev takole učila: „Če bi kdo govoril, da enkrat opravičeni človek ne more več grešiti niti izgubiti milosti in da zato tisti, ki pade in greši, nikdar ni bil zares opravičen; ali pa (če bi kdo govoril) nasprotno, da se more izogibatj v vsem življenju vseh grehov, tudi odpustljivih, razen po posebnem božjem privilegiju, kakor Cerkev uči o blaženi Devici, naj bo izobčen.“

Sveti Pij V. je 1. oktobra 1567 obsodil tudi tole zmotu Mihaela Baya: „Nihče razen Kristusa ni brez izvirnega greha; zato je blažena Devica umrla zaradi greha podedovanega po Adamu in vse njene nadloge v življenju kakor tudi drugih pravičnih so bile maščevanje za dejanski ali za izvirni greh.“

Aleksander VIII. je 7. decembra 1690 obsodil naslednjo janzenistično zmotu: „Daritev v templju, ki jo je opravila blažena Devica Marija na dan svojega očiščevanja z darovanjem dveh golobčkov, enega v žgalni dar in drugega v spravni dar (= za greh), zadosti priča, da je potrebovala očiščenja in da je bil sin, ki ga je darovala, po besedah postave tudi omadeževan zaradi materinega madeža.“

Pij IX. v buli „Ineffabilis“, v kateri razglašča versko resnico o Marijinem brezmadežnem spočetju, o Marijini popolni brezmadežnosti takole govori: „Zaradi tega je Njo daleko pred vsemi angelskimi duhovi in vsemi svetniki z obilico vseh nebeških darov, ki jo je zajel iz zakladnice božanstva, tako čudovito obdaril, da ima, vedno prosta sploh vsa-

kega madeža greha in vsa lepa in popolna; takšno polnost nedolžnosti in svetosti, ki si je pod Bogom večje ni mogoče misliti in si je v mislih razen Boga nihče ne more predstavljati.“

Pij XII. pa v okrožnici o Kristusovem skrivnostnem telesu jedrnato uči: „Ona, ki je bila brez svojega osebnega ali podedovanega madeža, je bila vedno najtesneje združena s svojim Sinom.“

Odkod Cerkev zajema ta nauk?

Zdi se, da ta nauk obsega že 1 Moz 3, 15: „Sovraštvo postavljam med teboj in ženo, med tvojim zarodom in njenim zarodom...“ Bog govori o večnem sovraštvu, ki bo med hudobnim duhom in Marijo. To sovraštvo ne bi bilo popolno, če bi bila Marijina duša kdaj kakorkoli omadeževana z grehom, čeprav samo odpustljivim.

Angel Gabriel Marijo pozdravlja: „Zdrava, milosti polna.“ (Lk 1, 28). Ne bi je mogel tako pozdravljati, če bi Njeno duša kazil le najmanjši greh.

V izročilu so nekateri cerkveni očetje imeli težave, ker niso dobro znali razložiti nekaterih navideznih težav v svetem pismu proti Marijini popolnosti in svetosti (n. pr. Lk 1, 34; Lk 1, 45; Lk 2, 43-50; Jn 2, 3 sl.; Mt 12, 46 sl.), a to so izjeme. Cerkveni očetje nad vse poveljujejo Marijino čistost in svetost. Če smo take izjave uporabljali kot dokaz, da so vsaj vsebljeno učili Marijino brezmadežno spočetje, jih moremo še mnogo bolj uporabljati kot dokaz da Marija tudi osebno ni imela nad seboj greha. Nauk o Marijini popolni osebni čistosti in popolnosti je kmalu zablestel v vsej svoji lepoti. Tudi v tem je Cerkev vodil Duh resnice (pr. Jn 17, 17).

Zakaj skoraj drugače biti ne more?

Prvi razlog je čast Marijinega božjega materinstva.

Sv. Tomaž Akvinski takole razlaga: „Tiste, ki jih Bog za kaj izbere, tako pripravlja in naravnava, da so pripravni, za kar jih izbere. Blaženo Devico pa je Bog izbral, da bi bila Mati božja. Ne bi pa bila pripravna za Mater božjo, če bi bila kdaj grešila: ker se čast staršev razteza na zarod, nasprotno pa bi se tudi materina sramota raztezala na sina; dalje, ker je bila v posebnem sorodstvu s Kristusom, ki si je od Nje prejel telo; dalje tudi, ker je Sin božji, ki je Modrost božja, na poseben način prebival v Njej, ne le v duši, marveč tudi v telesu. In zato je kar treba priznati preprosto, da blažena Devica

Marija na krščanskem vzhodu

MARIJA V RUSKEM NARODU

Kristjani se tako imenujemo po Kristusu, ki ga vsi, ki nosimo to ime, kot učlovečenega Boga in našega Odrešenika, molimo. Vsem kristjanom, naj so tudi različne zmote v drugih vprašanih odtrgale razne skupine od popolne razodete resnice v pravi Cerkvi Kristusovi, je Kristus Kristus Gospod in Bog in Odrešenik; ta vera nam je vsem skupna. Kjer pa je Kristus, tam mora biti njegova presveta Mati; kjer se Kristus prav časti in moli, tam se vedno — to nam zgodovina izpričuje — tudi Marija, njegova Mati. Neolčljivo sta bila združena v življenju, sta danes v poveljanju in sta tudi v češčenju Cerkve, v scih krščanskih vernikov. S Kristusom, ki ga molimo, vedno kristjani tudi Marijo častimo, tako da je Marijino češčenje že samo merilo krščanstva in krščanskega življenja med nami.

Tudi ves krščanski vzhod Marijo visoko časti... Poleg Kristusa, vsem skupnega našega Gospoda, nam je krščanski družini ostala skupna mati, kar nas napolnjuje z upravičnim upanjem, da nas bo nekoč po njeni materinski priprošnji vse združila prava Kristusova Cerkve, ko nas že sedaj družijo skupno enoglasno češčenje njegove Matere.

ni storila nobenega dejanskega greha, ne smrtnega ne odpustljivega.“

Drug razlog je pa splošno prepričanje, da Marija ni imela nagnjenja v greh. Ravno to nagnjenje pa je glavni vir greha. Če torej nagnjenja ali poželjivosti ni, tudi osebnega greha ni.

Sploh sodijo, da Marija ravno zaradi tako visoke odlike božjega materinstva ne le dejansko ni grešila, marveč grešiti sploh ni mogla.

Sedaj poznamo popoln brezmadežen vzor svoje prave duhovne Matere Marije. Popolnoma brezmadežna je: brez izvirnega greha, brez osebnega greha, brez vsakršnega nagnjenja v greh. Njeno Srce je res brezmadežno Srce. Temu brezmadežnemu Srcu bova posvetila čistost in brezmadežnost svojega življenja, tu bova iskala opore, ko se bova borila proti slabim nagnjenjem. Saj materino Srce tako rado pomaga.

Vsa lepa si, Marija, in madeža ni na Tebi (pr. Vp 4, 7).

DR. FILIP ŽAKELJ

Že v starih ločenih krščanskih skupinah, kot v nestorijanski in monofizitskih, ki imajo svoje vernike raztresene v manjših skupinah po vsej prednji Aziji in v Afriki in v Egiptu in v Abesiniji, Marijo mnogo in iskreno časte. A glavni verski predstavnik krščanskega vzhoda je po množicah vernikov pravoslavje (bizantinski obred). Vse skupine bizantinskega obreda, naj bodo katerega koli jezika, grškega, arabskega, slovanskega, rumunskega, odlikuje izredno češčenje Matere božje, grške Teotokos, slovanske Bogorodice. Pravoslavje poleg Grkov skoro v celoti predstavlja slovanski rodovi in med temi glavni ruski narod. Tako krščanski vzhod večkrat pomeni kar isto kot ruski narod, ki je njega glavni predstavnik. In ko govorimo o Mariji na vzhodu, se je prav rusko ljudstvo med vzhodnimi kristjani vedno posebno odlikovalo v Marijinem češčenju.

Sedanji sveti oče v svoji posvetilni molitvi brezmadežnemu Marijinemu Srcu skoro gotovo misli in moli za ruski narod, ko omenja in moli za „ločene brate, zlasti za „tiste, ki so Marijo posebno častili, in kjer ni bilo hiše, kjer bi ne bilo njej v čast častiljive podobe, danes morda skrite in shranjene za boljše čase...“ Sveti oče sam daje s tem priznanje iskreni vernosti ruskega naroda v Marijinem češčenju. V tem je kot podoba vsega ruskega naroda pobožni ruski menih Serafim iz Sarova. O njem pripoveduje legenda, kako je vedno in povsod nosil s seboj Marijino ikono Matere usmiljenja in ko je na novega leta dan umrl, so ga učenci še našli v celici klečečega, ko je oči še upiral v ljubljeno ikono, roko še imel stegnjeno, kot da še drži Mariji v čast svečo, ki pa je že ležala na tleh...

Dostojevskij ob pogledu na naravno vernost ruskega naroda poveljuje svoj trpečni narod govoreč, da je v njem obraz Kristusov, da je ta narod Kristonos, narod, ki hrepeni po Bogu in ga ljubi; drugi ruski pisatelj Nikolaj Berdjajev pa v tej vernosti ruskega naroda ugotavlja kot značilno iskreno Marijino češčenje in trdi, da je vera ruskega naroda „bolj kot vera Kristusa, vera Marije“. Značilna ugotovitev, čeprav tolmačenje pojava ni povsem pravo.

NAUK O MARIJI

Uradni pravoslavni nauk o Mariji podaja grško-ortodoksnj katekizem Kalinika, nadškofa v Tiatiri, iz leta 1928, ki izjavlja: Naša cerkev imenuje blaženo Devico Marijo „Mati božja“, ker je v resnici rodila učlovečeno Besedo; „Brezmadežna“, ker je bila od prihoda sv. Duha po obisku angela čista in prosta vsakega greha; „Vedno Devica“, ker je vedno bila devica pred porodom, v porodu in po porodu.

To je v glavnem uradni nauk ločenih pravoslavnih bratov o Mariji. Verujejo tudi, da je bila s telesom vzeta v nebesa. Zgodovinsko ima v tej veri vzhod celo prednost pred zapadom, že v petem stoletju so na vzhodu praznovali praznik Vnebovzvetja Marijinega, ki ga je potem prevzel tudi zahod.

Vzhodni nauk o Mariji ni toliko razvit, kakor je v katoliški Cerkvi; niso izluščili iz glavnega svojega nauka resnic, ki so v njem obsežene. Zakaj za verski nauk na vzhodu v celoti velja, da v njem ni dogmatičnega razvoja, kot ga pozna zahod. Zgodovinsko je to umljivo iz tega, ker se vzhod po ločitvi od rimske Cerkve trdno in nepremično drži tradicije prvih sedmih vesoljnih cerkvenih zborov, ker nadaljnih vesoljnih cerkvenih zborov katoliške Cerkve po ločitvi ne prizna, vzhod sam svojih pa tudi ni imel. A zdi se, da vzhod v tem mnogo pogreša, kar je umljivo tudi iz verskega duha vzhoda. Zadovolji se namreč v verskem življenju z nekaj glavnimi verskimi resnicami, se tem čustvom preda, da ga prevzamejo, ne da bi teoretično o njih razglašal in jih umsko skušal dojeti. Mistični vzhod ljubi skrivnost, resnica v vsej svoji podrobnosti nedojetj veličini ga osvaja; zapad hoče resnico dojeti umsko in ji priti do konca, jo zato razstaviti in razkrojiti.

Če imamo to pred očmi, je bolj umljivo mučno stališče pravoslavja v vprašanju glede posameznih verskih resnic, ki jih je katoliška Cerkev proglasila po razkolu in jih nekateri ločeni pravoslavni ne bi hoteli posebej tajiti, a ne poznajo našega dogmatičnega razvoja in bi hoteli iti mimo vprašanja, ki je za nas po živem cerkvenem učiteljstvu rešeno. To se v nauku o Mariji kaže najbolj v vprašanju o njenem brezmadežnem spočetju. Na vzhodu mnogo časte njeno brezmadežnost, jo slave kot „vso sveto in brezmadežno“. toliko se ponavljajo v njih češčenju ti in podobni izrazi. A razumejo to splošno v tem pomenu, da v Mariji ni nikakega osebnega greha. Skupina

pravoslavnih teologov umě to v smislu prostosti izvirnega greha in uče katoliški nauk o brezmadežnem spočetju Marijinem. Uradna pravoslavna Cerkev pa in večina vzhodnih teologov tega ne prizna, ker da tega nauka prvotna Cerkev ne pozna. Tako tudi odgovarja leta 1895 carigrajski patriarh papežu Leonu XIII. na njegovo pismo v tem vprašanju. Ti teologi v tem celo splošneje uče katoliški resnici tako nasproten nauk, da je Marija bila prosta izvirnega greha in v tem pomenu brezmadežna šele po angelovem označenju. Po drugi strani pa je ta nauk tudi pri njih teko težko združiti z vsemi slavospevi, ki v vzhodni teologiji in liturgiji veljajo Bogorodici.

ČEŠČENJE BOGORODICE

Neposredni odsev vzhodnega verovanja o Mariji in ljubezni do nje vidimo v vzhodni liturgiji, ki Marijo tako izredno časti. So pač bili vzhodni cerkveni očetje in veliki vzhodni škofje veliki Marijini častilci, da so liturgiji vliili toliko ljubezen do Bogorodice. Kar spomnimo se sv. Germana, sv. Janeza Damaščana, kasneje Teofana Nicejskega in drugih. Iz liturgije pa prehaja to češčenje v duše vernikov in zavest ljudstva, kjer zadobiva najrazličnejše oblike. Tako so poleg liturgije priče izrednega Marijinega češčenja na vzhodu prelepi spisi o njej, govori, pesmi, molitve, ki slave Bogorodico, pa dela upodablajoče umetnosti kot cerkve in podobe, velike vzhodne Marijine božje poti.

Vsi glavni Marijini prazniki, ki jih zapa obhaja, so itak z vzhoda doma, kjer jih praznujejo z bogato liturgijo, kjer je vzhodna poezija v neizmernem bogastvu nakopičila vsega, kar si človeški um more vzvišenega misliti in jezik lepega povedati o Bogorodici. V navadnem vsakodnevem obredu svete daritve se vzhod v lepih molitvah večkrat obrača na Marijo. Naj navedemo na primer le eno najlepših. Liturgija sv. Janeza Kriostoma po spremenjenju darov pred spominom živih in mrtvih ob spominu svetnikov Bogorodico, našo Vladarico in vedno Devico Marijo, takole slavi: „V resnici je vredno, da te imenujemo blaženo, o sveta Mati božja. Slavimo te, ki si Mati našega Boga, vsa sveta in brezmadežna; ki si častitljivejša od kerubov in brez primere sijajnejša od serafov; ki si brez omadeževanja svojega devištvaa rodila Besedo; tebe, ki si resnično Bogorodica, Mati božja...“ Ta molitev se v vzhodni liturgiji v najbolj vznesenem Marijinem češčenju več.

krat prepeva in legenda ji pripisuje božji izvor, da jo je izročil menihom na gori Atos sam božji poslanec nadangel Gabriel. Liturgija sv. Bazilija ima na istem mestu tole veličastno molitev: „Slavi te in se v tebi vesel, o milosti polna, vse stvarstvo; hvalijo te vojska angelov in ves človeški rod, o sveti tempelj, nebeški vrt, deviški biser, iz katere si je vzel telo in postal človek naš Bog, on, ki biva od vse večnosti; on si je pripravil v tvojem deviškem telesu kot prestol in je kot v širo no nebo spremenil tvoje telo. V tebi se veseli vse stvarstvo, o Gospa. Bodi hvaljena, o Marija!“

TI SI V BEL PLAŠČ ZAVITA,

*Ti si v bel plašč zavita,
moja ramena
s težo bremena
nosijo sivega.
Z njim stopam skozi saje
jeznognilega
našega časa . . .
Na vse poti moje
razgrni svoje
zlate sijaje!
Vrzi mi konec sinjega
svojega pasa,
Zgodnja Danica
moja, —
kakor ob uri petelinjega
klica
in prvega soja!
V božje zlato razcveti
moj čas,
s čistostjo svojo posveti
moje srce;
moje roké
v rajске uspehe razpleti,
in moj obraz
izlušči iz obloka
sodobnega malikovanja
in hlastanja
po plitkih
strupenih užitkih
v blisk in svete poteze
Mojzesove jeze
in božjega vojščaka!*

BOGDAN BUDNIK

Vzhodne liturgične Marijine molitve so pravi biseri vzhodne besedne umetnosti. Ta vzvišena Marijina podoba pa je iz vzhodne liturgije navdihovala tudi vzhodno upodablajočo umetnost. Kako tudi nas zapadnjake pretresejo častitljive vzhodne Marijine ikone, počrnele od starosti, obdane po vzhodnem običaju z nakitom. . . Govore nam o otroški vdanosti in iskreni ljubezni vzhoda do Marije, ki so jo pred temi podobami čistili skozi stoletja. Ljudstvo poljublja Marijine ikone, prižiga pred njimi luči, se priklanja, se prekrižava z znamenjem križa, kot je vzhodna navada, vse to ne le v svetiščih, ampak prav tako v svojih domovih in v tujih hišah pri obiskih; prvo je pozdrav Marijine ikone na častnem mestu v kotu. Ta iskrenost v češčenju Marije in svetnikov sploh na vzhodu izvira iz globokega verskega prepričanja o naši skrivnostni povezanosti s svetniki v eno skrivnostno občestvo svetih, skrivnostno telo Kristusovo, ki jim pomeni žive in mrtve, vojskujočo se in zmagovalno Cerkev. Ta resnica iz vere tako ustreza vzhodni duši in jo umirja v njenem misticizmu.

Pod najrazličnejšimi naslovi vzhod časti Marijo. Posamezne dežele se proglašajo za „Marijine dežele“ in Marijo časte kot svojo Kraljico; tako Grčija, Romunija, Bolgarija, Srbija, Sirija, Egipt, Rusija, ki so vse v tem sledile Carigradu. Posebej se smatra za „Vrt Bogorodice“ meniška gora Atos, ki jo je po legendi Marija sama tako označila in si jo izbrala kot svoj izvoljen kraj.

Spet vzhod daje Mariji naslove, ki niso navezani na kak kraj, ampak spominjajo na njene odlike in milosti, ki jih človeškemu rodu deli. Carigrad je poznal kar okoli 60 takih večinoma iz liturgije povzetih Marijinih naslovov, ki so se naštevati v molitvah v obliki litanij. Posameznim od teh skrivnosti so bile posvečene posamezne od množice Marijinih cerkva v Carigradu. Tako je v mestu imela svojo cerkev: Naša Gospa vsa brezmadežna (dve cerkvi), nebes Kraljica, hitrega uslišanja, svete palače (cesarskih dvorov), vodnica, Naša Gospa preblažena (nad vse srečna), dobrotnica, upanja, dobrega upanja, čudovita, usmiljenja, vesoljna Kraljica (posvečena Marijinemu Vnebovzetju), rešiteljica v trpljenju; v okolici Carigrada Naša Gospa oživljavajočega studenca, dojiteljica, novega Jeruzalema. Od teh so bili najbolj znani naslovi, pod katerimi Marijo na vzhodu časte, Marija Mati usmiljenja, hitrega uslišanja (pri

Žalostna Mati božja z mrtvim Sinom v naročju. Angel Tolažbe jo podpira. Znameniti kip v krški stolnici (Rafael Doner).

Rusih Skoroposlušnica), Rešiteljica v trpljenju, Tolažnica žalostnih (posebno na goti Atos), potem spet naslovi vzeti iz življenjskega realizma: Marija sladke ljubezni, Marija dojiteljica.

Kakor druge vzhodne dežele tudi rusko ljudstvo Marijo časti kot „Mater ruske zemlje“, kakor jo imenuje ruska narodna nabožna pesem. Ljudstvo časti nad 240 čudodelnih Marijinih ikon. Ruski zgodovinar, ki je hotel v glavnem zbrati gradivo o Mariji v ruskem slikarstvu, je pripravil o tem dva obsežna zvezka (Kondakov, Ikonografija Bogomateri, Petrograd 1914—1916). Že sredi preteklega stoletja neznani pisatelj v posebni knjigi opisuje rusko Marijino češčenje in nje, ne čudodelne ikone (Slava Bogorodici Mariji, Moskva 1863). Glavne teh ikon se časte v najlepših ruskih Mariji posvečenih svetiščih, kamor se je ljudstvo vedno v množicah zgrinjalo na božjo pot. Najodličnejše teh božjih poti so po veličastnosti svetišča in po zaupanju ljudstva tele: Naša Gospa v Kastromu, v Vladimiru (stolna cerkev Marijinega Vnebovzetja iz srede 12. stoletja), v Kazanu, v Smolensku, v Moskvi (patriarska cerkev Ma-

rijinega Vnebovzetja in druga Marijinega Oznanjenja, obe iz 16. stoletja), v Kijevu, v Novgorodu, v Grebenskaja, na Herzonezu, Naša Gospa Armenska, Naša Gospa Georgijska (cerkev v Moskvi iz 17. stoletja).

V Marijinem češčenju krščanski vzhod na vseh poljih, v liturgiji, v delih umetnosti, besedne, upodabljaljoče, glasovne in stavbarske, na milostnih krajih, božjih poteh, zanosno tekmuje z zapadom.

V pripravi na sveto daritev v vzhodni liturgiji moli duhovnik, ko si odpira vrata k oltarju: „Blagoslovljena Mati božja, ki vate zapramo. Odpri nam vrata usmiljenja, da se ne pogubimo. S tvojo pomočjo naj homo rešenj vseh nadlog, saj si rešiteljica ljudstva krščanskega.“

Marija je rešiteljica krščanskega ljudstva. Tudi vzhodni ločeni bratje jo tako časte. Prav to iskreno češčenje vzbuja upravičeno upanje, da jih bo na poti rešitve privedla v pravo cerkveno edinost. Ruski konvertit Šuvalov o tem napoveduje: Marija je vez, ki druži vzhod in zahod, ter bo storila, da bodo vsi, ki jo ljubijo, en bratski rod.

DR. FRANC GNIDOVEC

OB PRAZNIKU UMRLIH

CVETLIČNI LONČEK

Ko je oni večer cvetličar v moji četrti zelo marljivo pomival kamenita tla svoje trgovine, je opazil nekega mimoidočega, kako je pazljivo ogledoval izložbeno okno... nato vstopil... in nič kaj zadovoljno vprašal:

— Kot vidim, nimate nobenih geranij več?

— Ne, nobenih več.

— Jaz bi namreč rad...

— So že minile; doba je proč...

— Kako?... minile, kako proč... doba!...

Pa vidim toliko cvetic... vrtnic, klinčkov, marjetic, zakaj ni geranij?...

— Smo jih prodali, radi mraza.

— Radi mraza?... So pozeble?... Me pač ne boste prepričali, da ne bi sredi Pariza... v 20. stoletju našel lončka geranij!...

— Mj je prav žal... jaz jih nimam več.

— Strašno!...

Cvetličar nadaljuje s pomivanjem, dasi je utrujen od dnevnega dela.

— Moja pokojna žena je bila vsa nora na geranije... rdeče... žive... navadne... debelostebelne!... Ali imate kaj drugega, kar bi jih nadomestilo?...

— Šopke vseh cvetic...

— Razen geranij?...

— Jasno!... Saj iz geranij ne delamo šopkov.

— Šopke? Tj se takoj posuše!... Jaz bi

Križ — naše poslednje upanje...

rad lonček, ker cvetlični lonček se lahko zaliva... in vzdrži dolgo.

— Vzemite si torej lonček krizantem... Imam zelo lepe!...

Mož se obotavlja... in si drgne brado...

— Krizanteme so žalostne.

— Seveda... za na grob!...

— Končno... Dobro!... Naj bo!...

In po dolgem iskanju si je mož izbral lonček krizantem, ki ga je že nervozni cvetličar zavrnil v velik bel papir s sliko svoje hiše.

✧

Tega moža sem poznal... bil je moj faran, sicer malo poznan... srečal sem ga na ulici z lončkom cvetic v naročju. In bil je še vedno pod vtisom svojega razočaranja. Pripovedoval mi je vega prizor in nato rekel:

— Moja uboga žena pač ne bo zadovoljna! Pa prav nič!...

Kot skrben župnik sem ga hitel tolažiti.

— Saj je vendar toliko drugih reči, ki ji bodo zdaj mnogo bolj prav prišle kot geranije!...

— Kaj neki?...

— Na primer, vsak dan kratka, pa prisrčna molitev zanjo... obhajilo... naročiti kako mašo za večni mir in pokoj njene duše. To je več vredno kot vse cvetlice iz cvetličarne...

✧

Tedaj sem odvil papir, da vidim predmet vsega prepira. Krizanteme so bile ogromne kot željnate glave in z „vražjimi kremplji“.

— Koliko ste dali zanje?

— Dvanajststo frankov... O, jaz ne skoparim!... So bile tudi po 800 in po 1000 frankov... Vzel sem to, ki je bila najlepša! Uboga moja ljubljena žena, ki ni mogla dobiti geranij!... Saj razumete?...

— Da... razumem... Toda, dovolite, da vam povem, da ni ničesar lepšega in vrhu tega bolj uspešnega, kot navadna maša, ki se bere za tiste, ki so nas ljubili v življenju.

— Seveda, vi nimate radi cvetic!...

— Oprostite, dragi gospod... Jaz jih imam zelo rad! Vsak dan jih imam na pisalnici mizi. Mislim, da jih je Bog ustvaril zato tako lepe, da bi pokazal z vso nežnostjo, kakšno mora biti v življenju naše prijateljstvo med nami. Toda spričo smrti... spričo neskončne skrivnosti večnosti, so pa brezpomembne v primeri s tem, kar bi vi mogli in morali storiti...

— Namreč...

— To kar vaša ljubljena pokojna žena najbolj potrebuje?... molitve!

Mož sicer posluša, pa gleda v daljavo... Nima volje, da bi me ubogal... Moliti?... Prejemati obhajilo?... Naročiti maše... To je zanj kitajščina.

Toda ker hoče biti vljuden s svojim župnikom, išče lepe besede:

— To je zelo lepo, kar mi pravite. Toda, če bi vi vedeli, kako je ona ljubila geranije!...

In je odšel... po tlakovanj cesti med avtomobili in motorji, ki so metali svojo žarko luč v nočno temo. Previdno je pritiskal na svoje srce cvetlični lonček, kot bi se bal, da se mu ne ubije, ko je vendar najvišji simbol njegove velike ljubezni...

Jaz sem tudi nadaljeval svojo pot in na tihem zmolil molitev za tako ljubljeno ženo, ki je ostala brez vsake verske pomoči pred božjim sodnim stolom.

Toda nič ne pomaga!... Njen mož bo postavil cvetlični lonček na njen grob...

In to bo vse!...

Vse!...

Uboge verne duše v vicah!...

PIERRE L'ERMITTE — VINKO

VEDRA SMRT

Bolnik leži popolnoma sam v svoji sobi, v kateri vlada težko vzdušje...

„Ne odpreti okna,“ mu je bil rekel zdravnik, „sicer se umorite.“ Zato vdihava bolnik že tolikokrat vdihovan zrak.

S svoje postelje opazuje cele bataljone mnogobarvnih nerabnih stekleničic. Vidi vbrizgalke... škatljice obvez... kralja, 90% „alkohol“, ki načeljuje vsemu... napačne zapiske temperature, s katerimi so ga hoteli varati, zjutraj in zvečer...

In na tleh, v kotu, kot v zasedi, eskadron zaprtih sesalk in razmetanih ostankov lekarniške armade, mobiliziranih z velikimi stroški, samo da se zapre pot smrti...

Toda smrt bo kljub temu prišla!

Bolnik to ve.

Pa ne pove tega tem, ki stoje ob njem, da bi jih ne mučil in da bi se izognil vsem mučnim lažem...

On čuti, da je smrt skrivoma prišla globoko v njegovo življenje... in si pripravila prostor, odkoder bo zažala zadnji naskok ter zgrabila svoj plen in ga s svojimi koščeni in ostudnimi prsti odnesla daleč od življenja proti veliki skrivnosti...

Dobro; naj le pride ta smrt, kot pride spanje po trdem dnevu...

Celo apostol Pavel se je utrudil življenja... Zadosti mu je tega težkega tovariša... tega tvarnega, čutnega, zahtevnega, nasilnega, ki se je vsak čas pripravljen pogajati s sovražnikom... podajati se v nevarnost... tega služabnika, ki noče biti suženj, temveč vedno sanja postati nasilen učitelj, ki potepta vse to, kar ga prekaša...

In ta blagodejna možnost reči vsem, ki oskrbujejo to telo: peku, trgovcem, kroja-

čem, lekarnarjem, zdravnikom, ranocelnikom: „Jaz sem vam zelo hvaležen. Toda ne potrebujem vas več, nič več...!“

...Kot buba, pustim svoje umrljive ostanke zemlji. In moja duša bo, slednjič prosta, poletela proti blestečemu kraju Luči in Miru.

...Tudi jaz mislim na močno evanđeljsko ženo, ki se je smejala pred krinko smrti... Et ridebit in die novissimo...

...Jaz se ji sicer ne bom smejal, pač pa ji bom kljuboval...“

Tako čaka bolnik spokojno, da se vsi okoli stoječi čudijo.

Res je sila miren.

Popotnik je končal svoje življenje...

Uredil je vse telesne zadeve... prejel poslednje zakramente... Ločitev od tistih, ki jih ljubi, je le navidezna... Zveza med Vidnim in Nevidnim je trajna... Mrtvi so bolj živi, kot živi zemljani...

Zanj se resnično pripravlja novo rojstvo dies natalis... rojstvo, katerega se drugače zaveda kot prvega... Rojstvo v bolesti; toda rojstvo, častljivo, slovesno, ki ni v ničemer podobno temu tvrnemu rojstvu na zemlji.

Slednjič je to vstop v Določno... Je vzvetenje vsega bitja... brezpogojna gotovost daleč proč od zank in vrtincev človeških strasti.

Bitka je končana... Zmagal jo je... O, brez dvoma bo prišel v božje naročje z ranami, ki še niso zaceljene...

Toda velika in mogočna molitev Cerkve se bo dvigala, kljub viharjem, prav do srca Odrašenika:

...Ti, ki si odpustil Mariji Magdalení... ki si na novo dvignil prešuštnico...

...Ti, ki si rekel razbojniku, križanemu ob tvoji strani: „Še danes boš z menoj v raju...“

...Ti, ki nisi poteptal stenja, ki še tli... In nisi poteptal trsa, čeprav je bil že zlomljen... Usmili se moje revščine!...

Glej, zaradi tega je ohranil bolnik pokoj pred smrtjo.

Njegovo upanje je napolnjeno z nesmrtnostjo.

V polsnu svojega smrtnega boja že vidi zarjo dneva, ki se ne bo končal...

In ko je končan zadnji boj, opazite veliko vedrost njegovega obličja, ki je postalo marmornato...

Vse se je izvršilo v redu.

Truplo v zemljo...

Duša v nebo...

Blagor umrlim, ki umrjejo v Gospodu!...

PIERRE L'ERMITTE — VINKO

VLOGA CERKVE V TUJINI

CERKEV — MATI

CERKEV DAJE NADNARAVNO ŽIVLJENJE

Mati nam je dala največjo naravno dobrino, življenje. Vse, kar si v teku let prisvojimo, se nabira in gradi na življenju. Če bi ne imeli življenja, nam nobena druga dobrina ni dostopna. Življenje je celo osnova in podlaga za nadnaravne dobrine. Če bi nam mati ne bila dala življenja, bi tudi otroci božji in dediči nebes ne mogli postati. Kolikor bolj doumevamo materin delež pri našem naravnem razvoju in nadnaravni povzdignjenosti, toliko večja je mati v naših očeh.

Kar je mati za nas v naravnem pogledu, to je Cerkev v nadnaravnem. Ona je delilka nadnaravnega življenja. V Cerkvi smo se prerodili v otroke božje. Od krsta dalje nam je Cerkev nadnaravna mati, ki nas je po čistem in deviškem rojstvu iz vode in Svetega Duha dala Kristusu za večno življenje. Ko govori sv. Pavel o zakonu kot zakramentu, pravi, da je velika skrivnost, in sicer v Kristusu in Cerkvi. S tem je hotel nakazati notranjo naličnost ali podobnost med Kristusom in Cerkvijo na eni strani ter možem in ženo na drugi. Kakor zveza med Kristusom in Cerkvijo nikoli ne preneha, tako se tudi zveza med možem in ženo ne sme pretrgati. Kakor Kristus svojo Cerkev ljubi, tako naj tudi mož ljubi ženo. Kakor je zveza med Kristusom in Cerkvijo vir vseh milosti, tako je tudi zakramentalna zveza med možem in ženo vir vseh tistih milosti, ki jih zakonca potrebujeta za bogoljubno zakonsko življenje. Kakor je zveza med možem in ženo podlaga za naravno rodovitnost, po kateri se množi človeški rod, tako je zveza med Kristusom in Cerkvijo podlaga za nadnaravno rodovitnost, po kateri se širi kraljestvo Kristusovo na zemlji.

Resnica o nadnaravnem materinstvu Cerkev je tako utrjena in splošna, da je Cerkev na florentinskem cerkvenem zboru 1439 proglasila za versko resnico, da zunaj Cerkev ni zveličanja. Kdor se torej zveliča, se zveliča samo zaradi tega, ker je postal poprej otrok matere sv. Cerkev. To velja tudi za pogane. Saj morajo tudi oni vsaj po krstu želja najprej priti v stik z dušo Cerkev, ki je Sveti Duh in tako postati njeni otroci. Zato je splošno poznan in verovan izrek: Ne more imeti Boga za Očeta, kdor nima Cerkev za mater.

Ko gremo po svetu, imamo mater sveto Cerkev povsod. Potrudimo se najprej, da bomo imeli do nje prisrčno in otroško razmerje. Kadar nam bo manjkala telesna mati, se zatečimo k duhovni materi Cerkvi. Pri njej se v molitvi in razmišljanju krepimo, kadar bi nas hotel premagati občutek osamljenosti in zapuščenosti. Veliko nam je dala telesna mati, ko nam je dala življenje. Še več nam je dala duhovna mati Cerkev, ko nas je rodila za nadnaravno življenje. Kamor koli že pride, pomnimo, da smo prinesli s seboj nad-

naravno življenje in da nas zaradi njega mati Cerkev povsod prijazno sprejme za svoje otroker ter nam povsod delj svoje darove in blagoslove.

Kjer je mati, tam je dom. Kjer je mati, ni občutka tujine. Mnogokrat se bo komu zdelo, da je od vseh zapuščen in pozabljen. Tuja zemlja, tuja mesta, tuji ljudje, tuje in neljubo delo za vsakdanji kruh, ki se mu bo zdel vedno grenkejši. Ko bodo prišli taki trenutki in bo srce trpelo in krvavelo zaradi osamljenosti, zapuščenosti in občutka neprijazne in mrzle tujine, tedaj se zateci v cerkev in obudi živo misel, da si v prostranem domu svoje nadnaravne in duhovne matere Cerkev, da si njen otrok in da s prav tako pravico iščeš tolažbe v njenem domu kot vsi drugi ter da nimajo drugi nič več in nič manj pravice v tem domu kot ti. Pomisli na svoje nadnaravno življenje v duši ter vzklikni v molitvi: „Ljuba mati Cerkev in nevesta Kristusova! Dvigni me v svoje naročje! Naj ne samo verujem, ampak tudi občutim, da sem tvoj otrok! Daj, da v tvoji materinski ljubezni premagam ves mraz in hlad tujine ter vso zapuščenost, ki se me loteva. Naj iz nadnaravnih višin sije v moje srce tolažba tvojih ljubečih besed! Naj jih moje srce hvaležno posluša, da bo potolaženo in utešeno, kot je bilo v otroških letih v naročju telesne matere!“ Tolažba in mir se bosta naselila v srcu. Neljube sence, ki so plašile voljo, se bodo umaknile. V miru in odločnosti se bo noga napotila spet v svet in roka prišla za vajeno delo. V srcu pa te bo grela toplota materine ljubezni.

CERKEV VZGAJA

Naloga matere je, vzgajati. Ona uči prve gibe, korake in kretnje, uči izgovarjati prve besede, nadzoruje začetno gladko govorico, svari, opominja, kara, priporoča, svetuje in, če treba, tudi kaznuje.

Kakor skrbna telesna mati, tako vzgaja tudi Cerkev. Na veliko načinov se javlja, pazi, govori, priporoča in svari. Enkrat po molitveniku, drugič po pridigi, tretjič po dobrem verskem listu, četrtrič po dobri knjigi, petič po spovedniku, šestič po dobrem verniku, sedmič preko tvoje molitve, osmič po družbi in razmerah, devetič po kakem bodrilnem pismu itd. Vse je lahko ena in ista govorica in vedno prihaja končno iz istega vira. Cerkev je prostrana in vseobsegajoča.

Ko gre mlad in neizkušen človek v svet, potrebuje ali vsaj bi potreboval skrbne matere, da bi mu svetovala prve korake, ga opozarjala, svarila, bodrila in dvigala. Toda Cerkev jo prav za prav lahko nadomestuje. V njenem nauku, zavarovan v njenem zavetju, se uči ločiti pravo od nepravega, dobro od slabega. Posebno v začetku je človek tega vodstva potreben, dokler se v spoznavanju ne osamosvoji in utrdi. Mlad in neizkušen človek je nepreviden, neodločen in

Slovenski begunci v špitalskem taborišču v procesiji leta 1952

slepo zaupljiv. Zato je izpostavljen mnogim zanjkam, če pa se da voditi Cerkvi in če se zateka v njeno zavetje, se bo zanjkam sorazmerno lahko izognil. Mnogi izseljenci se prav za prav zaradi tega največ izgubijo, ker v začetku niso znali hoditi v velikem svetu. Kdor si je takoj v začetku izbral Cerkev za vodnico in vzgojiteljico, ta je v dobrih rokah. Vse, kar bi mu telesna mati lahko pomenila, mu nadomesti tudi duhovna mati Cerkev. Še več. Saj je njena govornica modrejša, izkušenejša in globlja.

CERKEV HRANI

Materina naloga je, da otroka hrani. Nikoli ne bomo mogli izračunati, koliko truda, časa, premišljevanja in dela je v to položila. Človek se navadi materine dobrote prejemati kot nekaj samo ob sebi umevnega. Skoro nikoli ali vsaj zelo redko in površno se vprašamo, kako znamo ceniti materino delo in skrb. Šele pozneje, ko vsega tega več ni, se spomnimo in navadno nam hvaležnost pride na misel šele v trenutku, ko že ni več prilike zanjo, da bi jo izkazovali. In vendar moramo prav materini skrbi za izdatno in dobro hrano pripisovati, da smo rastle, bili odpor- ni zoper bolezni in bili dobre volje.

Hrani z resnico

Kakor telesna mati tako tudi duhovna mati skrbi za hrano svojih otrok. Najprej nas hrani z resnico. V začetku nam daje po malem, ker veliko ne prenesemo. Nato deli več. Njene zaloge so tako velike, da jih nihče ne more izčrpati. Naša naloga je pred-

vsem ta, da skrbimo za zdrav in dober tek. Komur se tek upre, bo začel pešati in hirati. Kdor tek ohrani, bo napredoval in rastle.

Hrano nam deli Cerkev na različne načine in po različnih potih. Včasih nam jo kaki znan- ci dostavljajo, drugič katerakoli verska or- ganizacija, tretjič organizirana begunska skupnost, četrtič prejmemo morda kar na tujem in v tujem jeziku. Glejmo v vseh teh ponudbah duhovno hrano matere Cerkve! Ob njej se bo obnavljal in svežil notranji duhovni svet. Ob njej se bo večala naša odpornost zoper laž in zmoto. Ob njej bomo tudi dobre volje. Človek, ki se zaveda duhovnega sveta resnice v sebi in ve, da je zanj dobro po- skrbel, ima nek mir, neko odločnost in neko zadovoljstvo, da zunanje težave laže prenaša in uspešneje premaguje. Notranji svet resnice je v nas nekak dom, v katerem se dobro počutimo in v katerega se zatekamo, kadar zunan- naj doma ne najdemo in ne čutimo. Za ta notranji dom, ki nam bo pogosto nadomestoval zunanji dom, bodimo hvaležni materi Cer- kvi! Z njeno pomočjo ga ohranjajmo in iz- popolnjujmo!

Hrani s tolažbo

Mati Cerkev nas hrani s tolažbo. Tudi to je važna duhovna hrana. Tolažilne so mnoge njene resnice. Vse zunanje težave se dajo laže prenašati, če jih v notranjosti podpirajo tolažilne resnice naše vere. V težavah nobena stvar ni bolj tolažilna, kakor če se vmišljamo v življenje nazareške družine, v križev pot našega Odrešenika in bridkosti za-

Istne Matere božje. Tolažilni so mnogi prazniki. Potrudimo se do vseh globin izčrpati njih vsebino in prejemale bomo tolažbe več, kot je sproti potrebujemo. Koliko ljudi je na ta način v Cerkvi pilo tolažbo, ki jih je krepila zdaj kot hladilna pijača v vročih urah boja za obstanek, zdaj kot topel požirek v mrzlem nerazumevanju okrog sebe. Treba je samo dobiti zaupen dohod v kamrice človeških src, da se ti vse to razodene. In ko je človek sam v podobnem položaju, tedaj je prav, če gre tolažbe iskat tja, kjer so jo že tako mnogi našli. — Tolažilni je posebno zakrament sv. spovedi. Pri spovedi se te vsakokrat skrivnostno dotakne Sveti Duh Tolažnik. On prežari in poveliča besede, govorjene v spovednici, in po njih vliva tolažbo v srce za skrbi naravnega in nadnaravnega življenja.

Hranj z milostjo in sv. Rešnjim Telesom

Najboljša in najdragocenejša hrana, s katero nas hrani naša duhovna mati Cerkev, pa sta milost in sv. Rešnje Telo. Z zakramentari in zakramenti ureja, dviga, očiščuje in posvečuje našo notranjost. V sv. obhajilu nam daje Jezusa samega. Kadar posebno čutimo, da nam manjka zemeljskega doma, tedaj je najboljša protitež zavest, da je Jezus v nas in z njim košček večnega doma ter predokus utešenosti vseh hrepenenj, v katerih zdihujemo pregnani in objokani otroci Eve.

Cerkev v tujini (San Justo pri Bs. Airesu)

Naše razmerje do matere Cerkve ni s tem izčrpano, če ga gledamo in razmišljamo samo od strani Cerkve. Videli smo, da nam je Cerkev prava mati, ki nas neguje, vzgaja in hrani. Naša dolžnost pa je, da se trudimo tudi za to, da bi bili dobri otroci, ki njeno negovanje, vzgojo in hrano radi prejemajo in svojo notranjost njenemu delu z veseljem odpirajo. Tako je od obeh strani prizadevanje in prihajanje drug k drugemu. Cerkev nam na različne načine prihaja naproti in prav tako ji moramo tudi mi na mnogih potih naproti priti. Šele na ta način se zadovoljivo srečamo. Če je že v rednih razmerah to neogibno potrebno, je potem v izseljenstvu še mnogo bolj.

Po petih potih ali vezeh se skušajmo materi Cerkvi približati, ji svojo notranjost odpreti in se z njo zvezati:

a) Spoštovanje

Prvo je spoštovanje, ki postavi Cerkev v primerno višino nad nami. To je potrebno, ker je božja ustanova in ker nas sicer ne bi mogla vzgojno oblikovati. V tujini postane človek nehote trd, prisekljiv in zbadljiv. Vendar ne pustimo tem lastnostim prestopati cerkvenih meja. Sveto spoštovanje naj nas navdaja ob nauku in zapovedih, ob pridigah in pobožnostih. S svetim spoštovanjem glejmo na osebe, kraje in stvari, ki so s Cerkvijo v zvezi!

Če stopimo nedeljsko popoldne v cerkev, ko ni drugih vernikov v njej, nas, ne da bi se morali posebej zbrati, kar nekaj prevzame. Prevzame nas velikost prostorninskih razmerij, resnost in nadzemeljski dih slik, blesk oltarja, tiho in skromno utripanje večne luči z njenim skrivnostnim sijem, vonj po kadilu in oltarnem cvetju, prosojna svetloba in dolge sence, ki se prelivajo mimo svetlih sončnih pramenov in povzročajo tesnobno igro mraka in svetlobe, s katero ustvarjajo v srcu občutje, da se nahajamo na meji zemskega in nadzemskega, časnega in večnega, človeškega in božjega. Nehote se vse to gledanje in podoživljanje strne z neštetimi asociacijami slišanih pridig, preklečanih molitev in opravljenih božjih služb na tem prostoru. Sveto spoštovanje se porodi iz tega občutja, ki mu ogovarja samo zavest, da je tu hiša božja in svet kraj, na katerem se nebeško dotika z zemeljskim in kjer Bog navezuje stike s človekom. Tako nekako naj se porodi spoštovanje v srcu, ko se misel dotakne Cerkve kot božje ustanove, njenega nauka, za povedi, zakramentov, zakramentalov in oseb, ki zaradi posvečenja smejo zajemati iz božjih vrelcev in pretakati nadzemske vire v zdrobljive človeške posode.

Če naletimo na človeka, ki ga cenimo zaradi znanja, modrosti, kreposti, dobrote in svetosti, nas tudi spreletj sveto spoštovanje. V občutku lastne majhnosti gledamo k njemu navzgor. Njegova beseda in njegov zgled pa se usidrata v nas z obveznostjo, ki sama od sebe ponavlja, da drugače biti ne more. Spre-

jemamo ju z veselo radovoljnostjo in hvaležnostjo ter komaj čakamo prilike, da se moremo spet znova napajati ob njem. Tako in še neprimerno bolj naj se nam vzbuja spoštovanje ob cerkvi, ker je božja ustanova. Njene besede imajo še vse večjo kot samo človeško veljavo, ker so zajete iz večnostnih globin božjega razodetja. Če v sebi gojimo čustva take pripravljenosti in svete spoštljivosti, mnogo več slišimo, veliko več ohranimo in se neprimerno bolj oblikujemo. Zoper vse nasprotno in kvažno bomo pa tako utrjeni in zavarovani, da se bo že pred durmi naše notranjosti odbilo.

b) Ljubezen

Drugo je ljubezen, ki nam Cerkev približa, v kolikor jo spoštovanje oddaljuje. Oboje mora biti. Ljubezen naj se budi v našem srcu že zaradi tega, ker nas Cerkev ljubi. Njena ljubezen je sveta, odrešilna in posvetilna. Ljubezen naj se budi v našem srcu tudi zaradi dobrin, ki jih po Cerkvi prejemo in ki so vse ljubezni vredne. V tujini se bo marsikaj, kar spada v območje zemeljske ljubezni, zožilo. S tem tudi srce postane rado ozko in ljubezni revno. To se pa ne bo zgodilo, če bo prazne prostore napolnila živa in goreča ljubezen do matere Cerkve.

Vsak izmed nas je že gotovo imel priliko, da je bil v bližini ljubljenega človeka. Kajne, kako rad je bil poleg njega, kako je z veseljem poslušal njegove besede, s kakšnim razumevanjem so pronicale v dušo in kakšen odmev so našle! Nekaj podobnega nas mora prevevati, kadar stopimo v cerkveno svetišče ali kadar se z mislijo ali spominom dotaknemo božje ustanove, matere sv. Cerkve.

c) Pokorščina

Tretja je pokorščina, ki je poroštvo zmagne cerkvenega nauka in zapovedi v naših dušah. Najprej glejmo, da bomo cerkven nauk poznali. Potem vedimo, da bomo slišali mnogo oznanila, ki osebno in na videz lahko prijetno zvenijo, pa nasprotujejo cerkvenemu nauku na tem ali onem področju. Življenje je prostrano in razkristjanjeno. Bodimo pripravljeni, da bomo marsikaj videli, kar ni v skladu s cerkvenimi zapovedmi. To nas ne sme premotiti, da bi se še sami zavrgli. V tujini je človek rad nekoliko zagrenjen, trmast in uporen. Vse to naj se pred cerkvenim naukom in zapovedmi ustavi. V ponižni pokorščini bomo vdani otroci matere Cerkve! Kolikor več bo spoštovanja in ljubezni, toliko lažja bo pokorščina. Zato se trudimo, da bodo te kreposti vzporedno napredovale!

č) Hvaležnost

Četrto je hvaležnost, s katero se sproti spominjamo lastne nevrednosti. Danes vidimo pogosto doraščati ljudi, ki jih ne moremo biti veseli. Nekateri jemljejo vse darove, tudi nadnaravne, z brezobzirno samoobsebi umevnostjo. Namesto da bi se sami podredili višjim dobrinam, si jih oni podrejajo. S tem se izgubi sveta spoštljivost in prava hvaležnost. Najvišje in najsvetejše se poniža v vrsto sredstva. Kvarne posledice se pokažejo v nekaj letih, gotovo pa v drugem rodu. Drugi

Cerkev v domovini

se pri vsaki priliki sklicujejo na svoje zasluge in skušajo svoja „dobra dela“ izkoristiti za zemeljska ugodja. To so nevarni ljudje, ki zaradi snovnih koristi uskočijo v kateri koli tabor. Ljudje, ki bi šli s tem duhom po svetu, ne bodo vzdržali, tudi če se jim morda danes navaja cela vrsta dobrih zunanjih del, po katerih se na splošno merita notranja vernost in nravnost.

d) Opravljanje obveznosti

Peto je redno opravljanje obveznosti, ki jih vera in Cerkev zahtevata ali nalagata. Prihod na tuje je za vsakega preskušnja. Najprej se ne znajde in je že zaradi tega verjetnost večja, da se vezi potrgajo. Nato se pridruži občutek tujine, ki mu brani združiti se z občestvom nepoznanih vernikov. Končno je večkrat tuje občestvo samo mlačno ter mu zaradi tega manjka človeške, življenjske in občestvene privlačnosti. V teh stvareh si mora vsak sam priti na čisto. Najprej morajo biti v redu izpolnjene tiste stvari, ki so pod grehom zahtevane. To so samo po sebi majhne zadeve, ki zadevajo molitev, obisk maše in prejem zakramentov. Vsak pa se mora pri tem vprašati, če bo ob izpolnjevanju teh malenkostnih zahtev vzdržal. Ako bi videl, da mu ne zadostujejo, mora iz svoje dobre volje vsaj toliko dodati, da bo nasprotnim silam okrog sebe kos. Kdor se v začetku prepusti, da ga dobe v svojo oblast, je izgubljen. Če pa v začetku prav steče, je navadno za vedno rešen.

Včasih si vest morda takole vprašajmo: Izseljenec je po naravi marsikaj izgubil. Na poti izgubljanja se ga loteva nek razdiralni občutek, ki se zaključí s sklepom: Če mi je usoda izbila iz rok že toliko vrednot, naj gredo pa še zadnje, ki so mi ostale, isto pot.

Ta zaključek je naravno razumljiv, a ni prvi. Izpodbijati ga moraš z nasprotno mislijo: Kar je mogoče, hočem ohraniti. Najvišjih in najvažnejših vrednot mi sploh nihče ne sme in ne more vzeti. Kot otrok božji hočem živeti v božjo čast in delati za svoje zveščanje. Teга pa ne morem, če nisem obenem dober otrok Cerkve, ki mi je na tujem mati in dom. Kakor mi ona na mnogo načinov nasproti prihaja, tako ji hočem tudi jaz po mnogih zanesljivih potih naproti prihajati. Zato vem, da se bova gotovo srečala. In ko se srečava, bo ne samo Bogu všeč, ampak tudi zame najbolj prav.

CERKEV — DOMOVINA

CERKEV DOMOVINE Z DOLOČENO POKRAJINO NE MORE NADOMESTITI

Izseljenec je odtrgan od domovine. Naj si še tako dopoveduje, da mu ni za njo in da njeno izgubo lahko prenaša, vendar neka vrzel ves čas obstoja in neka rana nenehno kljuje.

O domovini se da laže misliti in še laže s srcem čutiti kakor govoriti in pisati. Če kljub temu poskušamo tudi o tem govoriti, delamo to zaradi tega, ker iščemo v izseljenstvu primerneга nadomestila. V nekem pogledu naj bi nam Cerkev postala nadomestilo tudi za domovino.

Ko izrečem besedo domovina, mi notranji pogled splava najprej v določeno pokrajino, kj je nekoč obdajala moj dom in mojo mladost. Pogled se širi. Razširila ga je šola in

Cerkev je skrivnostni Kristus, ki seje... Da bi mu bili mi dobra zemlja!

izobrazba. Meje je pa vendarle težko začrtati. Kar se zaznamuje na zemljevidu, velja bolj za državo, ki se ne krije z obsegom domovine. Za enkrat naj morda zadostuje nedoločen pojem, da je domovina razširjen dom, ki mu je meje težko natančno zarisati.

Ali nam more Cerkev nadomeščati domovino v opisanem smislu? Odgovor se glasi: Ne! Pokrajina je enkratna in se nikjer na svetu ne da podvojiti. To bolečino je pač treba nase vzeti. Domovine kot pokrajine pač ni. Ohranjujemo jo samo v duhu in spominu. A ta duhovna podoba vedno bolj blede.

CERKEV V NEKEM SMISLU VENDARLE NADOMEŠČA DOMOVINO

Namesto rojakov — bratje in sestre v Kristusu

Domovina so poleg pokrajine tudi rojaki. V njih je torej tudi del domovine. Če gre več izseljencev iz enega kraja na tuje, ne-sejo s seboj in v sebi košček domovine. Na njih in v njih se vse življenje drži nekaj, kar dehti po nekdanji domovini. Toda ta domovina je okrnjena in se vedno bolj izgublja. Rojaki so maloštevilni, novega dotoka ni in še ti, ki so, se vedno bolj razpršujejo. Ali more Cerkev tu na kak način nadomeščati izgubljene zveze z rojaki? Odgovor se glasi: More, a naloga ni lahka. V novi zavezi je občestvo vseh vernikov v Cerkvi božje kraljestvo na zemlji, izvoljeno ljudstvo kot nekdanj Izraelci v stari zavezi, bratje in sestre v Kristusu ali sveti, kot so se v prvih desetletjih imenovali. Ta nova povezanost v Kristusu ustvarja poleg rojakov po krvi in narodnosti višjo povezanost v veri in milosti in more dati zavest pripadnosti k novemu občestvu, ki ne gleda na kraj, jezik, narodnost in socialni položaj. To je imel pred očmi sv. Pavel, ko je oznanjal evangelij v Mali Aziji, Grčiji, Makedoniji in Italiji in poudarjal svojim vernikom, da ne sme biti več ne Grka, ne Rimljana, ne barbara, ne svobodnega, ne sužnja, ker so vsi eno v Kristusu.

Na žalost je ta zavest v naši dobi močno upadla. Vzroka sta dva: Najprej je v splošnem krščanska zavest močno popustila. V ospredje so stopili sodobni nacionalizmi, ki so postavili med narode iste vere naravnost poganske pregraje. Ali ni značilno in obenem poniževalno za kristjane, da si skavti kot skavti po vsem svetu dopisujejo in pomagajo, da vzdržujejo filatelisti prijateljske in družabne stike po vsem svetu, da se prostozidarji po vsem svetu podpirajo in da je trenutno komunistična bratska zavest na mnogih področjih močnejša kot krščanska? Nacionalizmi so tako stopili v ospredje, da vsaj v Evropi ni mogoče imenovati kraja, kjer bi različne narodne manjšine na istem ozemlju tudi v cerkvenem pogledu mirno, zadovoljno in nemoteno skupaj živele. In vendar, če je naša vera živa, je Cerkev v pravem pomenu domovina, zgrajena na višjih osnovah, kot so kri, jezik, kraj ali stanovska povezanost. To zavest v sebi kar gojimo, ker je morda tudi v nas nekoliko premrtva. To zavest v drugih vernikih iščimo in kolikor

moremo, tudi budimo. V vseh je gotovo ne bomo našli. Včasih bodimo pripravljene prav na bridka razočaranja. Krivico pa bi delali, če bi zaradi tega nad vsemi zdvomili. Katoliške zavesti je gotovo še več, kot nam jo je na prvi pogled mogoče ugotoviti. Včasih človek naravnost ostrmi, ko sliši katoliško zavest poudarjeno in v dejanju izvedeno v preprostem človeku, ko bi mislil, da presega njegove umske sposobnosti.

Pazimo, da se sami narodnostno preveč ne zapremo in zožimo in imejmo odprte oči, pa nam bo namesto rojakov cela nepregledna množica vernikov v mnogočem višja domovina, ki bo lepo dopolnjevala izgubljeno.

Namesto domačega jezika, mišljenja in čustvovanja — skupen latinski jezik in katoliško mišljenje in čustvovanje

Domovina je v isti govoric, mišljenju in čustvovanju. Če človek dalj časa živi med ljudmi, ki govore tuj jezik, in se nato vrne v kraj, kjer sliši domačo govorico ali samo na ulici ujame razgovor v domačem jeziku, tedaj mu kar nehote srce zaigra in godi se mu, kakor da ga je neznan lek poživil. Tedaj sprevidi, da je tudi v govoric košček domovine. — Če živiš dalj časa med ljudmi, ki govore tuj jezik, pa naj se še tako z njimi razumeš, naj te upoštevajo, spoštujejo, za svet sprašujejo, se vendar v mišljenju nikdar tako ne ujamejo kakor z domačim človekom. V besedah in stavkih zvane še neke druge strune, ki se ne dajo lahko opredeliti, in prav po njih se najde najhitreje, laže in pristraneje pot za zbliznanje misli. Ko si to doživel ali okusil, tedaj razumeš, da je tudi v mišljenju rojakov košček domovine. — Če živiš dalj časa med ljudmi, ki govore tuj jezik, okušaš nek drugačen način čustvovanja, ki ga posebno ugotavljaš v intimnih razgovorih, močnih doživetjih in razburjenjih. Če nenadoma naletiš spet na rojaka in z njim kaj podobnega podoživljaš, tedaj se ti odkrije razlika čustvovanja, ki jo je težko ali sploh nemogoče opisati, ker se da kvečjemu slutiti. Pa čeprav gre za tako majhne stvari, vendar človek silno čuti, da je eno domače, drugo pa tuje.

V govoric, mišljenju in čustvovanju je košček domovine. Naše vprašanje je, ali nam more tudi v tem pogledu Cerkev nuditi kako nadomestilo? Odgovor se glasi: Da! Do neke mere. Vera nas namreč vse tako oblikuje in predela, da se v nekaterih stvareh popolnoma ujemamo. Popolnoma na vseh področjih seveda tega ne občutimo. Prav tako pri enem manj, pri drugem bolj. Če sami nismo preozki in preveč zapeči, da si ne onemogočimo zaupljivega razmerja, tedaj se nam bližnji, tudi če je tujec, prej odkrije in zaupa. Marsikateri skupnosti so osnovane na skupni človeški naravi, a še več jih temelji v enakem verovanju, istem prizadevanju in istem vzgojnem oblikovanju Cerkve.

Za človeka, ki zna latinsko, je prihod v Cerkev, prihod v domovino. Saj poslušajo isto govorico, ki jo je slišal doma, in jo prav tako razume, kot jo je razumel doma. Celo če ne zna latinsko, pa je bil morda doma cer-

Cerkev — Jezus, Dobri pastir

kven pevec, bo z veseljem poslušal pevski zbor in srce bo uživalo ob glorijski in kredo, kakor da lije s kora v ušesa sama domača govorica. Če pride v družbo versko bolj zainteresiranih ljudi, tedaj se bo začudil, koliko sorodnost v mišljenju in čustvovanju bo odkril. Za vse to gre zahvala Cerkvi, ki je tudi v tujini možna nuditi košček domovine.

Namesto domače zgodovine — zgodovina razodetja in katoliške Cerkve

Domovina je v skupni zgodovini. Pri tem mislimo navadno na narodno zgodovino. Toda izvoljeno ljudstvo nove zaveze ima tudi zgodovino božjega razodetja in zgodovino katoliške Cerkve za svojo zgodovino. Pojdemo v cerkev in si ogledujemo slike! Vse nam je znano in polno spominov se nam budi iz otroških ali šolskih let. Tudi v tem nam daje Cerkev košček domovine.

Namesto naravne domovinske ljubezni — nadnaravna krščanska ljubezen

Domovina je v ljubezenski povezanosti rojakov. Rojaki ene domovine se ljubijo ali bi se vsaj morali med seboj ljubiti. Ljubezen jih povezuje in združuje v stremljenju za enotnimi cilji in nalogami. Ljubezen jih nagiba k vzajemni pomoči. Ljubezen jih uči čutiti, sočustvovati in prenašati žrtve. Vse to jih prekuje v enotno mislečo in hotečo skupnost, ki se v vsej mnogoličnosti vendarle čuti kot eno nedeljivo telo.

Izseljenec je od narodnega telesa odtrgan in če samo to misli, je res kakor veja, ki se je odkrehnila od drevesa. Prej ali slej se

mora posušiti. Toda kot udje Cerkev smo udje skrivnostnega telesa Kristusovega in v tej novi mistični skupnosti je največja in najvažnejša zapoved ravno ljubezen. Če se sami narodnostno ne zapremo ali utesnimo, bomo tudi na ta način našli košček domovine. V marsikakem primeru nam verjetno razočaranje ne bo prihranjeno. Toda našli bomo tudi sijajne izjeme, ob katerih bomo strmeli in se sami mnogo naučili.

Namesto vse domovine — delna v izseljencih

Domovina je v izseljencih. Mnoge vezi, ki so jih vezale nekđaj z domovino, so sicer pretrgane. Toda skupen spomin na nekdanji dom, isto verovanje in pripadnost k Cerkvi ter ista izseljenska usoda so podlaga za prišrčno sožitje v tujini. Tudi v izseljencih je košček domovine. Če so povezani v Cerkvi, je prav v tem najboljša podlaga, da se ne bo razpršila ali raztopila v brezmejnem morju tujega življa.

Če vse koščke domovine zberemo in pazimo, da se nam ne porazgube, nam je s tem podan precejšen del domovine, za kar ima v največji meri neposredno ali posredno zaslugo ravno Cerkev. Poskusimo v nakazanih smereh iskati in dopolnjevati, pa bomo vrzel.

V slovenskem bogoslovju v Adroque (Argentina) se pripravljajo na sveto delo novi služabniki Cerkev

ki je nastala z izseljenstvom, dobro premostili, in rano, ki bi sicer kljubovala, kolikor toliko lepo pocelili!

Iz prepričanja, da bo narodno, versko in npravno za vsakega prav, če bi se oklenil nakazanih smeri, so bile podane tele misli. Naj bi sad obrodile!

Iz knjižice „O vlogi Cerkev in duhovnika v tujini“, ki jo je napisal prof. Pavel Šlpar in je izšla l. 1949 v taborišču Spittal.

HRENOVKE, ŽOGA IN ŠČITEK

„Dve hrenovki in pivo!“

Sedež je na visokem stolu ob postrežni mizi na postaji podzemeljske železnice. Med čakanjem si je trebil zobe in se oziral po ljudeh. Majhne, neumne oči, skrite v tolstem obrazu, so opazovale mimoidoče. Naprej počesani lasje so dajali obrazu otročji izraz.

Priklical je prodajalca časopisov. Preletel je smešnice, se glasno smejal, pa spet naročil dve hrenovki in pivo. Ob smehu se mu je obilni trebuh smešno dvigal in padal.

„Koliko prodate na dan?“ je nagovoril natakarja. „Koliko vam plačajo?... Pa imate še kako drugo službo?... Prokletu je to slaba. In pa — hrenovke so stare. Ne vidite, kako so mršave? To morajo biti napete, da se razkoljejo, ko se jih človek le dotakne z zobmi. Tudi gorčica nima prave barve. In pivo mora biti ledeno, da človeka v čreva za zebe, ko ga spiše.

Dajte, še kaj prinesite! Saj nimate menda samo hrenovk. Kaj pa še imate? Kaj pikantnega, kaj močnega, ne nosite mi blelih, omlednih stvari. Človeka mora zapeči, zazebsti, privzdigniti ga, take jedi so nekaj vredne.

Še nekaj. Oprostite, a vi nimate poklica za natakarja. Za bufet so bleli, suhi možički slaba reklama. Natakar naj bo debel, močan, rdeč človek, če malo surov, nič hudega. Ob takem gost ne izgubi apetita. In to je glavno. Tudi ni nujno, da ima natakar metuljčka pod vratom in štiri gumbe na rokavu.

Vdite, to so problemi. Kaj bi s knjigami, sejami, učenostjo in umetnostjo. To ni vse skupaj nič. Poišči si dobro kapljico, okusno klobaso in pa miren koticček z mehko posteljo — to je modrost življenja. Dajte še kaj mokrega, saj se bom zadušil v tej vročini.“

Nedelja.

Ob osmih zjutraj.

Vrsta pri avtobusni postaji. Zadnja v vrsti stoji dekle dvaindvajsetih let v platneni, redko pleteni obleki brez rokavov, z rdeče pobarvanimi nohti na rokah in nogah, z visoko pristriženo frizuro. V levici drži mrežo z rdečarumeno zeleno kopalno žogo, zavitkom cigaret in denarnico, v desnici sportno revijo.

Ob enajstih dopoldne.

Kopališče. Vse polno kopalcev in kopaik.

Dekle dvaindvajsetih let sedi v rumeni kopalni obleki v družbi treh moških na deskah za sončenje. Vsi štirje ližejo sladoled in se menijo o seksualni vzgoji mladine, emancipaciji žensk in filmskih zvezdah.

Ob treh popoldne.

Nogometno igrišče. Dvaindvajsetletno dekle sedi v družbi dveh znancev na tribuni v svetlozeleni športni obleki. Pravkar si je našala cigareto. Igra je divja. V splošno kričanje tudi dekle vpije: „Daj, podaj levemu krilu, obrni se, klada, zabij! Mečkač! Le kje si prekrokal noč, da nič ne spraviš iz sebe. Daj ga, pritepenca, prevrni ga, surovino!“

Ob osmih zvečer.

Plesna dvorana. Dekle dvaindvajsetih let se vsa razigrana razgovarja s črnolasim kavalirjem o najmodernejših plesih. Pogledj ji uidejo zdaj pa zdaj drugam, ali je ne bo vendar kdo drugi od mize povabil k plesu. Ustnice ima namazane z nekoliko temnejšo rdečo barvo kot zjutraj.

Ob desetih zvečer.

Pred kinom. Nocoj vrte filme le za starejše. Ljudje se prerivajo skozi vrata. Vsak s svojo vstopnico, vsak z željo v srcu, da bi bil film čim bolj odkrit, brez ovinkov, tako, kor stvari so. Z isto željo v srcu se preriva med gnečo dvaindvajsetletno dekle v lepi večerni obleki.

Daleč po polnoči.

Doma, v svoji sobi. V obleki se vrže na posteljo in prižge cigareto. Kako truden dan! Kopanje, nogomet, ples, kino. In jutri spet delo. Jezno vrže še skoro celo cigareto skozi okno: „Hudič naj vzame vse skupaj!“

Potem ugašne luč.

Na vlaku. Železniški voz je močno natrpan. Sedeži so vsi zasedeni, dokaj potnikov stoji.

Postaja. Med zadnjimi vstopi duhovnik. Nagonsko se zapičijo oči vseh vanj. Niti eno oko ni prijazno, prizanesljivo. Oni v kotu se obrne vstran, drugi pljune predse.

Druga postaja. Nekaj jih izstopi, novi vstopijo. Ko se vlak že pomika, skoči vanj sedemnajstletno dekle v lepi karirasti obleki. Mlada, postavna mladenka črnih las. Na prsih se ji sveti majhen ščitok: kongregacijski znak.

Vsi sopotniki jo že vidijo, kako se bo izmuznila mimo duhovnika tja v kot voza.

Pa ne. Sredi voza obstoji, prav blizu duhovnika. Ponosno vzravnan, z veselim obrazom, z očmi, gledajočimi naravnost predse. Ni je sram duhovnika. Nasprotno, ponosna je, da se sme ob duhovniku voziti.

Vlak drevi. In v enem od vozov stoji dekle, ponosno, lepo dekle s svetlim ščitkom na prsih, dekle, vredno življenja, ki ga živi.

JOJMENE, NAROBE SVET!

Vse gre po zlu, —
ko da spočet
bil bi v peklju! —
Ljubi moj bratec, —
ne zdihtuj!
Nisi krilatec,
krivdi tuj!
Ako v tem veču
svet ni zdrav, —
tudi v tvojem teču
ni vse prav!

KINO, KINO

z mavričnimi očmi baziliskā
zapeljivo se bliskā
v raztrgano mestno temino.
Kačor čebele v panj
zaljubljeni pari
vro vanj
v nenasitljivi samoprevvari.
Izbica moja,
tujinsko domača
rjavkasto steno
od njega obrača.
Okence njeno
odbija vabilo strupeno
reklamnega soja.
Bel zastorček
kot sramežljiva veča
zagrinja moj ozki prostorček.
Kot nežna, tenka zapreka
poljubilja moje tihoto,
kačor dlani Matere božje
objema moje samoto,
polaga me v Njeno vznožje.
Pod razpelom v kotu
kot solza krvava
zubeljček rdeči vztrepetava...
Po žuljih in potu
težaškega dneva
obseva
mojo tiho bolečino:
domovino,
ki s trnovim vencem,
enačā mučencem,
ki zanjo prelili so kri,
v mojem srcu sameva
use dni...

BOGDAN BUDNIK

IZGUBLJENI JEZUŠČEK

Čez gorice je noč polagala belo baržunasto odejo. Tiho, neslišno so padali izpod poveznjenega neba težki kosmi snega. Nosili so na zemljo mehko pobožnega miru, da je polnil doline med bregi.

Prek vrhov so plali drgetajoči sunki pogočih zvonov, kot da so na poti skozi sveto noč odprtih dušam goričancem razdajali odmev neba.

Samo pritajeni pisk sanjajoče ptice v mladolesu je trznil v vseobsežnost pokoja in tek curek vode v zasneženem tolmunu je drobil mehki mir noči.

Skozi migetajočo kopreno snežink so mežikale rdečkasto rumene luči razsvetljenih oken po bregih, kot da so vabile angele miru, ki so nosili čez gorički svet blagoslov ljubezni.

Potlej je od nekod iz ozke doline pod Kámenščakom komaj slišno odjeknilo:

„Sveta noč,
blažena noč... —“

Odmev pesmi se je dvigal in ugašal v gostoto noči. —

Novakov Ivek kleči na klopki za mizo in gleda skozi okno. Zdaj pa zdaj huškne v steklo, da raztopi zaledenelo sapo, in pase oči na migetajočih snežinkah, ki pred oknom plešejo v siju luči. Ne čuti, kako ga kolena že skelijo. Sesa prst in zamišljeno mežika, kot da ga blesk snežink prijetno draži v očeh. Čaka, kedaj se bodo po zasneženi poti navzgor po slivju začele zibati luči mašarjev, ki bodo šli k polnočnici.

To noč Novakov Ivek ne misli na oni žalostni dan, ko so odnesli mamo na svétinsko pokopališče in je poslej bilo tako mrzlo in prazno v njegovi duši. Ne misli na žalost samotnih ur ob potoku, kjer je poslej pasel Púčkove krave, ki so tako rade uhajale v sosedovo koruzo, in jih je zato vedno dobil z bičem čez pleča.

To noč so njegove misli ožarjene in vesele kot živi ples velikih snežink v siju luči. Vrtijo se in prehitevajo, da mu kri trepeta v koncih prstov.

Izpod čela se ozira po sobi, če se bodo domači kmalu oblekli in napotil čez bregove, kamor so tako čudežno lepo vabili komaj slišni zvonovi.

Potlej bo šel tudi on...

Vse je lepo premislil. Samo strah mu je še nekoliko drgetal v udih, kadar je pomislil na pot skozi tiho noč. Toda nocoj je sveta noč in med bregovi prebivajo samo dobri duhovi in angelci božji, ki stresajo na gorice bele kosmiče dobrote in miru... — Česa bi se torej bal...?

Potlej se na dnu slivja utrne lučka. Zažari in zatrepeta kot v miru noči izgubljeni kresnica.

„Hrgova mati že grede,“ skoraj vzdihne Novakov Ivek.

Zdaj ve, da se bodo za Hrgovo materjo spustili skozi slivja in prek zasneženih goric roji migetajočih svetilnic, kot da so se bele snežinke sprijele v žareče kristale in romale proti cerkvi na vrhu, kjer brnijo zvonovi...

In potem...

Novakov Ivek ves drhti ob prečudežni misli.

Letos Ivek tudi ne sili k polnočnici. Kleči na klopki za mizo in samo gleda skozi okno, pred katerim plešejo snežinke...

„Oh...“

Novakov Ivek se kar vzpne.

Skozi ples snežink žari odsev svetilnic, ki se zibajo čez obzorja in nad globokimi klanci. Moj Bog, koliko jih je! Snežinke jih ne morejo zakriti. Žarijo in trepetajo skozi noč kot posvečene duše pobožnih. Ozke doline med goricami kar zažarijo. Visoke sence goričancev, ki grede k polnočnici, padajo na migetajočo steno padajočega snega.

„Sedaj bodo šli tudi naši,“ se sprosti v Novakovem Iveku.

Zdrse s klopki in se zamotovili na sredo izbe. Za trenutek obstane kot izgubljen, omamljen od lepe misli; potlej se naglo spomni:

„Lahko noč...“

In steče skozi priklet v zadnjo hišo.

Kar oblečen se skobaca na ležišče za pečjo. Širi oči in gleda v črni strop, po katerem pleše sij leščerbe v kotu.

Stara prevžitkarica Ana ležijo na postelji v kotu in poltiho pregibajo ustnice. Novakov Ivek sliši, kako se njih pobožna molitev odleplja nekje iz globine njihove notranjosti in polni tiho vzdušje sobe.

Tako leži in prisluškuje božajoči mehki Anine molitve in odmevu zvonov, ki so plali čez bregove...

Vsa njegova notranjost je polna drgetajočega nastrojenja, kot da se je njegovo srce spremenilo v živo pričakovanje nečesa neskončno lepega...

Ko gazda zapre durj in se zadnja luč izgubi v temnem slivju, se Novakov Ivek spusti z ležišča. Stopi preko sobe in se vzpne na prste, da bi se lahko sklonil tik nad ušesa prevžitkarice Ane.

S trepetajočo dlanjo jim gre narahlo preko čela.

„Babica...“

Prevžitkarica se zdrznejo, kot da jih je nekdo poklical iz bližine božje...

„Babica... — Sedaj grem...“

Prevžitkarica Ana samo narahlo prikimajo. V njih pogledu je toliko dobrote in razmeščane miline, da jim oči zažarijo kot oživiljeni kristali...

„Se ne boš bal,“ tiho vprašajo.

„Ne, babica...“

Po prstih stopi proti vratom in skozi temni prklet v kuhinjo. Prižge svetilnico. Odmakne duri in zagazi v mehko, belo snežno odejo, ki jo je noč natkala na vinske bregove.

Visoko drži svetilnico, da se ne bi zbal dolge sence, ki je bežala pred njim skozi noč.

Pred vrbáčami, ki jih je sneg pritiskal čisto k potoku, zaobrne preko brvi proti gozdu. Črna debla rogovilastih bukev in hrpavih borov strmijo vanj kot okamenele pošasti. Novakov Ivek bi se zatrudo zbal in zbežal po dolini nazaj navzdol, če bi preko bregov ne peli zvonovi, kot da je velik dan...

Dviga svetilnico in hiti v breg, da mu vroča sapa topi snežinke, ki se mu lovijo na odprta usta.

Pri kući pod goricami obstane. Tako tiha stoji pod drevjem in tako nemo gledajo ugasla okna v noč, da se ga loteva drgetajoča groza...

In vendar čuti, da nad črnim molkom doma lebdijo vabljiva, božajoča toplota...

Pripre oči... — Njegove misli plavajo, kot da so se odpravile na romanje v raj... —

Nad pisanim bregom prhutajo metulji. Dvigajo se in padajo, kot da je rahla sapa odtrgala nekje v božjih vrtovih zlate liste in jih poslala na obisk belim marjeticam in rdečim kresnicam in plavim zvončnicam na Novakovi plazúti. Marijine solzice blestijo v soncu in drobni mezinček proži bele kite božjemu soncu v dar. Na stári jablani trka črna žolna in pisani detelj kričijo na robniku gozda. Žolti drozg zavija v senci, nevidna penica pa poje drobno pešem sreče, ki plava nad vinskimi bregovi. Mehka materina roka pelje Iveka skozi visoko travo, ki jo valovi sapa. V njegovih pšeničnih laseh žari sonce, da v materinih očeh odseva vlaga sreče... Ivek ne ve, kaj se dogaja z njim. Samo čuti, da ga začarana prelest sreče dviga pod nebo... —

Sedaj pa stoji kuća sredi tihega slivja pokojna kot umrli spomin... Drobna okenca gledajo v noč kot s preplašenimi in v samoti zaradi groze osteklenelimi zrkli... Samo svetonočni zvonovi trkajo v njih medle oči in boječi odsev Ivekove svetilnice liže mrtvi mir samote...

Za slemenom na náhižu pa so v skrinji spravljene jaslice. Polomljeni hlevček, bele ovčke, kravica, pastirčki, osliček, svetí Jožef, Marija in mali, drobni Jezušček v koritcu... Novakov Ivek ve, kje so... Stari Ani je povedal, da ve, kje so...

Stopi na zasneženo postenje in pritisne na zarjavelo kljuko. Ve, kako je treba pritisniti, da se vrata odmaknejo...

Grozničavo zahreščijo spočiti tečajji. Potlej je zopet vse tiho, mrtvo... Samo preplašena podgana zbeži preko prikleta v kuhinjo, ki zeva v noč...

Ne, Iveka ni strah... Na podstrešju v skrinji so jaslice...

Zopno škripa stara lestev pod njegovimi nogami, ko se vzpenja na náhiž. Kot da ga

mrtvi dom straši iz groba spominov...

Novakov Ivek pa se ne boji...

Stopi preko škripajočega podstrešja in si z rokami dela pot skozi gosto pajčevino, ki visi izpod tramov.

Poklekne in odpre zaprašeno skrinjo.

„Oj...“

Beli Jezušček z zlatim kolobarčkom okoli glave zablešči v koritcu, kot da se mu je zares nasmehnil iz samega raja... Z drhtečo roko ga prime in nese čisto blizu ustnic.

„Jezušček...“

Potlej ga položi za predpasnik blizu srca... Tako narahlo, kot da je živ... Boža ovčke in kravico in oslička in jih zлага v predpasnik. Potlej pobere hlevček in pastirčke in svetega Jožefa in Marijo...

Počasi, previdno zapre skrinjo, kot da je položil pokrov preko pobegle lepote...

Spusti se po lestvi v prklet, pripre duri in gre v noč...

Težko premika noge... Kot da ga izpod snega lovi tisoč lovk in zadržuje v umrlem domu...

Skloni glavo in se zaleti navzdol. Krili z rokami, da svetilnica opleta okoli njega kot frfotajoča vešča. Puli noge iz snega in hiti v noč, skozi katero pojejo svetonočni zvonovi... Hiti, samo hiti, kot da mu za petami sledi živa groza... Kleca... Drsa skozi sveži sneg in niha v prazno... skozi gozd, na zasneženi pašnik, čez potok... Kot da ga je opijanila neslutena groza... Lovi ravnotežje, pada na kolena in se dviga... Za potokom zdrsne z nasipa in pade v jarek... Zarije glavo v sneg in s svetilnico zamahne predse... Za hip obleži kot omamljen... Potlej se dvigne in teče, teče...

Ne sliši več zvonov, ki pojejo čez zasnežene bregove... Samo teče skozi snežinke, ki mu padajo na oči in v odprta usta...

Prevžitkarica Ana še vedno poltihu molijo na ležišču...

„Babica... — Prinesel sem jih... — Glejte! Tudi midva bova imela jaslice...“
Bele ovčke, kravico, oslička in hlevček zloži na mizo.

„Glejte, babica...“

Prevžitkarici Ani se svetlikajo oči...

„Kje pa imaš Jezuščka...?“

Novakov Ivek seže za predpasnik...

Roka mu otrpne... Prsti zatrepetajo...

„Jezušček... Jezušček...“

Tipa, išče, trepeta...

„Jezušček...“

Mrtveča vročina mu burkne v glavo, da se strese po vsem telesu...

„Jezuščka sem — izgubil... —“

Kolena se mu zašbijo, na oči mu leže pekoča, meglena vlaga...

„O — oh...“

Pograbi svetilnico, odmakne duri in plane nazaj v noč...

Za bregovi se je zbudil veter... V sunkih mu nosi snežinke naproti, da ga režejo v obraz...

Novakov Ivek pa pokleka v sneg in z ro-

kami rije po mrzli mehkbobi... Ničesar več se ne more spomniti... Samo zabrisane stopinje lovi in išče v noč...

Po štirih drsa naprej... Prestavlja svetilnico in z rokami tipa okoli sebe...

„Je — je — zušček...“

Mrtveči strah ga omamlja... Plazi se mu proti goltancu in ga davi... Novakov Ivek pada na obraz; kot da se je vsa noč okoli njega spremenila v svinec in mu sedala na tilnik...

Čuti topo omrtvelost, ki polaga v njegove ude brezupno nemoč...

Potlej se spomni, da je za potokom zdrsnil z nasipa in padel v jarek...

Vzpine se kot bičan plamen... Zamotovili se naprej... Nemoč omrtvelice ga duši v prsih, otrpli udi klecajo, prsti na rokah mu admirajo...

Veter ga maje, da pada v globoki sneg...

Dviga se in kleca naprej...

Potlej se zruši na kolena... Obstane, kot da se lovi za vročo sapo, ki mu sika iz prsi...

Ne more se dvigniti. Po štirih leze naprej proti nasipu. Plazi se navzgor kot pohabljeni močerad. Sope; stoka v nemoči...

„Oooo — o...“

S komolci se preriva naprej. Potlej se prve vznak in zdrsi v jarek.

Za hip obstane kot odmrli kos bilke. Leži vznak in sliši, kako veter prinaša nad dolino tiho pesem zvonov...

Razprostre roke in v telo mu lega tako čudovito lep pokoj, da bi bele snežinke ujemal v odprte oči in gledal v raj...

Roka mu drsi po vzpetini navzdol. Skozi sneg si utira pot in pada v ledeno mehkbobo...

„Oj,“ se Novakov Ivek strese po vsem telesu. „Jezušček... Izgubljeni Jezušček...“

Njegova dlan počiva na belem Jezušku, ki leži v koritcu.

Skuša preganiti prste, da bi ga objel in pri nesel blizu ustnic...

Ne more...

Prsti so trdi, otrpli...

Novakov Ivek se prevrže na stran in ujame Jezuška med otrple dlani... Dvigne ga blizu ust in diha vanj, kot da bi hotel oživetiti otrlega ptička...

„Jezušček... Jezušček...“ diha vanj.

In mu je tako lepo, da pozabi na prevžitarico Ano, ki poltiho molijo na ležišču...

Niti ne poizkuša se dvigniti... Kot da se je v njegovo dušo spustil kos sprotoletnega raja pod mrtvim domom...

Leži vznak in med zmrzlimi dlanmi tišči izgubljenega Jezuška... Diha vanj, huška v mrzli, beli košček lesu med dlanmi... Počasi... vedno bolj počasi...

Svetilnica dogoreva... in ugasne...

Sunki vetra nosijo preko zasneženih goric tiho, drgetajočo pesem svetonočnih zvonov...

STANKO KOCIPER

Pot iz sinagoge v Karmel

10. maja 1940 je vdrla nacistična Nemčija v nepripravljeno Holandsko. Strašno bombardiranje Rotterdama, brzi pohod oklopnih oddelkov in splošen preplah so deželo v štirih dneh spravili na kolena pred osvajačem. Holandska je za pet let nehala biti samostojna država.

Blizu nemške meje, nedaleč od mesta Limburga, stoji samostan karmeličank. Pravzaprav ne stoji več. Bombardiranja druge svetovne vojne in fronta, ki je valovila preko teh krajev, to ga je spremenilo v prah in pepel. Sedaj ga obnavljajo, da spet postane žarišče molitve in pokore za tamošnje ljudi.

Sicer ta samostan ni bil edina žrtev strahot zadnje vojne. Če ga omenjamo, storimo to zato, ker se je 2. avgusta 1942 tam odigral eden zadnjih prizorov v življenju žene, ki se je rodila kot judinja z imenom Edith Stein, se spreobrnila h katolicizmu, vstopila v strogi karmeličanski red in dokončala svoje življenje nekje na Poljskem, v enem od strašnih taborišč za uničevanje judovskega naroda.

Bilo je torej omenjenega 2. avgusta, ko je vdrla zloglasna Gestapo v samostan in zahtevala, da Edith Stein, z redovniškimi imenom sestra Terezija Benedikta od Križa, odide z njimi. Na razpolago so ji dali le deset minut časa.

Edith Stein je še enkrat pohitela v kor, se vrgla na kolena pred Jezusa v tabernaklju

in se poslovila od redovne skupnosti z besedami: „Molite za me!“

Še nekaj časa so ji lahko sledili. Najprej so jo zaprli v koncentracijsko taborišče v Amersdorfu. Od tam je pisala:

„Znanost križa se da priučiti le, če križ sami nosimo. Zato vzklkam: „Pozdravljen križ, moje edino upanje!“

Nato so jo prepeljali dalje proti vzhodu. 6. avgusta, na prvi petek, je velik konvoj judinj, po velikii večini spreobrnjenih h katolicizmu, prispel na poljsko mejo. Od tam je sestra Terezija poslala svoje zadnje sporočilo, pisano s tujo roko: „Gremo proti Poljski. Pozdrave — sestra Terezija Benedikta od Križa.“

Kje je končala svoje življenje, ne vemo. Morda v plinskih celicah taborišča v Auschwitzu? Morda. Pa nas to ne zanima, kajti, kot pravijo karmeličanke iz Kölna, — „me je ne iščemo več na zemlji. Ona je pri Bogu, ki je sprejel njeno žrtev in jo bo razlil na njen narod, za katerega je toliko skrbela, trpela in darovala svoje življenje.“

Zanima pa nas, kako si jo je Bog našel sredi judovskega naroda in jo privedel k luči prave vere.

ŽEJA PO RESNICI

12. oktobra 1891 je zagledala luč sveta v Breslavu v Šleziji. Pred njo se je rodilo

šest bratov. Bila je torej najmlajša v družini in zato ljubljena vseh.

Družina je bila globoko verna in zvesta judovskim postavam. Zlasti mati je bila čudovito zasidrana v svoji veri: Bila je zares „mulier fortis“ — močna žena, o kateri tako pohvalno govori sv. pismo stare zaveze. Ko je imela Edith komaj tri leta, je oče nenadno umrl — in mati je vodila vse podjetje naprej, kot da se ni ničesar zgodilo.

Vsako soboto jo je mati jemala s seboj v sinagogo. Govorila ji je o judovskem Bogu s srcem, polnim navdušenja in globokega prepričanja. Doma so slike iz svetega pisma krāsile stene in Talmud, knjiga obredov, je vodila življenje te judovske družine.

In vendarle, kljub vsem naporom, mati ni uspela. Njena hčerka je pri študiju v gimnazijskih letih in na univerzi zgubila vero v osebnega Boga. Še je spremljala mater v sinagogo, pa le iz spoštovanja do nje, ne pa iz prepričanja. Le ena želeja ji je ostala: želeja po resnici.

Iz Breslaua je odšla k slavnemu mislecu tistega časa, k Edmundu Husserlu v Göttingenu. Značilno za to novo filozofsko šolo je bilo teženje po objektivnosti in logično, dosledno mišljenje pri iskanju resnice. Prav tak način znanstvenega dela je mladi judinji silno ugajal. Postala je ena najbolj delavnih sodelavk omenjenega Husserla in že tedaj postala slavna širom na okrog.

Nekaj ji je tedaj dalo misliti. Večina njenih tovarišev iz skupine, ki se je zbirala okrog Husserla, je prešlo v katoliško vero. Eden za drugim so se podvrgli sladkemu Kristusovemu jarmu. Le ona je ostala neomajna. A resnico je neprestano iskala še naprej.

Leta 1916 je odšla s prof. Husserlom, ki je bil imenovan za profesorja na univerzi v Freiburgu in Breisgau, na novo službeno mesto. Postala je njegova desna roka. Leta 1917. je doktorirala z odličnim uspehom.

BOG POSEŽE VMES

Tako je prišel odločilni in za Edith zgodovinski oktober 1921. Preživljala je počitnice v hiši Konrada Martina sredi bavarskih alp. Gospodar je imel obširno knjižnico in Edith je stalno brskala po njej in prebirala, kar ji je ugajalo.

Nekega dne ji pogled obvisi na precej obširni knjigi: „Življenje sv. Terezije, spisano od nje same“. Začela je brati. Ure so tekle in ko je knjigo odložila, se je svitalo. Pa ne samo v naravi. Tudi v njeni duši je postalo na mah jasno. „To je resnica,“ je vzkliknila.

Še isto jutro je odšla v bližnje mesto in si kupila katekizem in misal. Brez odmora je študirala in primerjala obe knjigi. Nato se je odločila, da prisostvuje sv. maši.

Prvikrat je vstopila v katoliško cerkev. Pa se ji je zdelo vse popolnoma naravno in razumljivo. Sama pravi: „Vse mi je bilo jasno, kajti dobro sem predelala katoliški nauk. Po maši sem šla k župniku in ga prosila, naj me krsti. Začudil se je častitljivi starček in hotel vedeti, če vero, v kateri hočem živeti, kaj poznam. Le eno sem odgovarjala: „Vprašajte

me!“ In ko je duhovnik končaj z izpraševanjem, se ni mogel več upirati. Zmagala sem.“

Na novo leto 1922 je Edith Stein prejela sv. krst. Za patrono si je izbrala sv. Terezijo, ki jo je privedla v naročje katoliške Cerkve. Še tisti dan je prejela sv. obhajilo, ki ji je postalo dnevna dušna hrana do smrti.

SREČANJE Z MATERJO

Nad vso srečo, ki jo je obdajala, pa je visel temen oblak: kaj bo dejala njena dobra mati? Od nežne mladosti pa vse do krsta je ostala z njo tesno povezana. Stalno ji je dopisovala, strastno jo ljubila. Kako bo odgovorila ta vzorna judovska žena na njen drzni korak? Ali jo bo še sprejela? Ali je ne bo vrgla iz hiše?

Sama ji je hotela povedati resnico. Srečanje je bilo pristrčno. Polni ganotja sta se objeli. Nato pa se je zgodilo: Edith je padla pred materjo na kolena in priznala: „Mama, sem katoličanka!“ Ni bilo ne kretenja, ne vika, ne onesveščanja. Toda prvič v življenju je Edith Stein videla jokati svojo mater.

Vendarle, mati svoje hčerke ni zavrgla. Nasprotno! Počasi jo je začela občudovati. Sprememba, ki jo je doživela Edith v sebi, se je odražala tudi navzven in vplivala kot neka skrivnostna nadnaravna moč na vse, ki so z njo prišli v stik. Tudi uboga stara mati jo je čutila. Sama globoko verna, je občutila, — ne da bi mogla doumeti — svetost, ki je izhajala iz hčerke, in morala je priznati, kljub bolečini, da ni bila zmožna nasprotovati milosti, ki je v hčerkinji duši delala čudeže.

Na materino željo jo je večkrat spremljala v sinagogo. In ko jo je mati opazovala v njeni zbranosti: „Nikogar še nisem videla moliti tako zbrano kot Edith!“

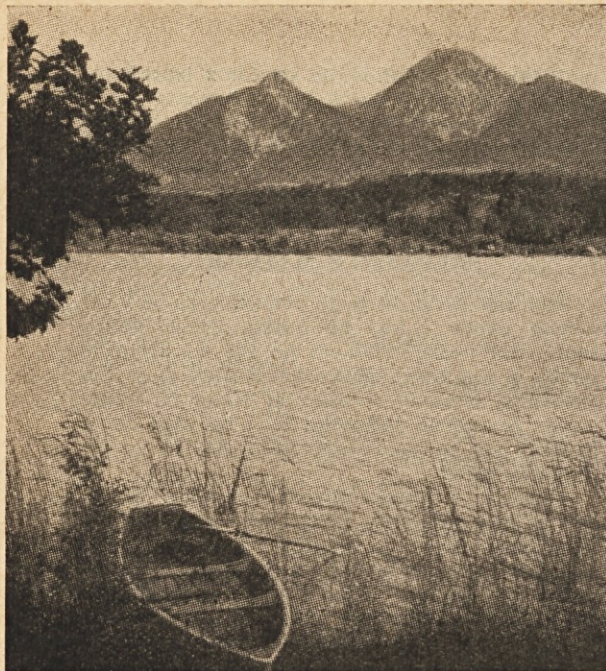
SREDI SVETA, PA NE OD SVETA

Spreobrnjenje je čudovito vplivalo na Edith. Ni si želela več slave. Delovati je hotela v Gospodovem vinogradu. Zato se je odpovedala fribuški univerzi. Odšla je v Speyr in postala profesorica na dekliski gimnaziji, ki so jo vodile dominikanke. Istočasno si je izprosila dovoljenje, da sme prisostvovati nabožnim vajam, ki jih opravljajo redovnice.

Kadar so te Bogu posvečene žene med četrto in peto uro zjutraj vstopale v kapelo, je „gospa doktor“, kot so jo učenke imenovale, že klečala v svoji klopi. Bila je polna Boga. Našla je resnico in več ni potrebovala.

V letih, ki jih je preživela v Speyru, jo je osvojil veliki duh sv. Tomaža Akvinskega. Plod tega dela je bila leta 1929 knjiga, ki jo je poklonila svojemu prvemu učitelju Husserlu in ki je nosila naslov „Husserlov nauk o pojavih in filozofija sv. Tomaža Akvinskega“. Ta knjiga jo je napravila svetovno znano. Vabila na konference so deževala. Köln, Heidelberg, Freiburg, Zürich, Praga, Dunaj so mesta, kjer je pustila globoke sledove s svojimi predavanji.

Vendarle je vsa slava ni izmaličila. Mogla se je vračati vedno znova v samoto samostanskih zidov. In tam se je umirila. In tam je spoznavala iz dneva v dan bolj, da je vse

Baško jezero. V ozadju Kepa

ničevo, razen Boga ljubiti in Mu služiti.

Leta 1928 je Edith Stein prvič doživela lepoto obredov velikega tedna v staroslavni nemški opatiji Beuron. Od tedaj se je tam pogosto mudila. Tamošnji opat, Don Rafael Walzer, je postal njen duhovni voditelj. In jo je prepričal, da se mora vrniti v svet, kajti Bog hoče, da svojih darov ne zakoplje, ampak uporabi za rešitev duš.

Ubogala ga je. Poslovala se je od prijaznih dominikank in se nastanila leta 1931 pri svoji materi v Breslauu. In je predstavila „Quaestiones disputatae de Veritate“ sv. Tomaža Akvinskega. Prvič je bilo, da je delo izšlo v nemškem jeziku in ji prineslo soglasno priznanje.

Njen sloves je deloval čarobno tudi v samem Breslauu. Pridružili so se ji mladi ljudje, zlasti taki, ki so želeli postati katoličani. Mnogi so se pod njenim vplivom spreobrnil, tudi njena sestra Roza se je odločila za katoliško vero. Le mati je bila nedostopna za vsak dokaz.

Več univerz si jo je želelo za profesorico. Sprejela je mesto pedagoginje v Münstru v Vestfaliji. Zdela se je, da jo čaka bleščeča univerzitetna karijera. Tedaj pa je Bog posegel vmes. Odločil si jo je za se.

ŠE ENKRAT MATI

Leto 1933 ni obetalo nič dobrega. Prihod Hitlerja na oblast je Jude vznemiril. Poznali so že njegovo stališče, izraženo v knjigi „Mein Kampf“.

In tako je prišlo. 9. aprila je izšel odlok, ki prepoveduje pouk in izdajanje knjig vsem, ki niso arijskega pokoljenja. Edith je razumela. Njena univerzitetna delavnost je bila onemogočena.

Povabili so jo v Južno Ameriko. Odklonila je. V prepovedi nemških oblastj je videla

božjo voljo. 12 let je hrepenela po samostanskem življenju. Prilika je sedaj prišla. In nekaj časa se je njen duhovni voditelj upiral. Nato je pristal. Edith bo vstopila v Karmel v Kölnu.

Treba je bilo pripraviti mater na odločitev. Prvo septembersko nedeljo jo je dobra staraka — 84 let je že imela — nenadoma vprašala: „Po kaj greš v Köln?“ — „Da bom živela s karmeličankami,“ je bil odgovor.

Mati ni rekla ničesar. Le roke so se ji pričele tresti. In težka mora je legla na vso hišo.

12. oktobra, na židovski šotorski praznik in Edithin rojstni dan, je bodoča karmeličanka zadnjič spremljala svojo mater v sinagogo. Med potjo ji je mati zastavila vprašanje:

„Ali je mogoče biti veren tudi v judovski veri?“

„Da, če kdo ne pozna boljšega nauka.“

„In ti,“ je vzdihnila mati, „zakaj nisi ostala zvesta našim izročilom? Nočem ničesar čitati Jezusu. Saj je možno, da je bil dober človek. A le zakaj se je hotel napraviti Boga?“

Nato je prišlo slovo. Znanci so prihajali in odhajali. Končno je ostala z materjo sama. Solze so ji bruhnile iz oči. Tisto noč nista spalj niti mati niti hči.

V TIHOTI KARMELA

15. oktobra 1934 je Edith Stein umrla za svet. Nadela si je obleko sv. Terezije Avilske in postala sestra Terezija Benedikta od Križa.

Tudi v samostanu je mogla nadaljevati s posebnim dovoljenjem karmeličanskega generala s svojim filozofskim delom. Tako je nastala knjiga v dveh zvezkih: „Ustvarjeno in večno bitje“, ki pa ni zagledala belega dne. Ostala je pod razvalinami samostanskega zidovja.

14. septembra 1936 — na praznik povišanja sv. Križa, ko je obnavljala svoje redovne obljube, je nenadoma začutila, da ji stoji mati ob strani. Njeno doživetje ni bilo brez podlage. Nekaj dni nato je zvedela, da ji je mati umrla. 87 let je spolnila, vse življenje zvesta judovski postavi.

Še to srečo je doživela, da se ji je pridružila sestra Roza. Nato so se zanj začele tegobe. Kot judinja je morala s sestro zapustiti samostan v Kölnu. Odšla je v Holandsko, da v samostanu Echt pri Limburgu nadaljuje s svojim bogomiselnim življenjem. Tu jo je našla leta 1942 Gestapo in odvedla neznanokam, smrti naproti.

V POSMRJNI SLAVI

Edith Stein je končala svojo zemsko pot. Težka je bila. Odpovedati se je morala veri svojih očetov, odreči svoji materi, zavreči svetne časti, da je mogla najti resnico in se združiti z Jezusom. Danes ji tega ni več žal. Darovala se je, da bi njen rod postal spet božji rod. Trpela je, da bi moderna mladina po univerzah spet našla Boga. Umrta je, da bi sedanja materialistična doba zgubila svoj čar in bi vse človeštvo našlo resnico v Bogu, kot jo je našla ona.

JOE JUCK

6. VERA SLOVENSKEGA NARODA

Na mizi imam odprte Prešernove poezije in po 5 letih življenja v misijonih med pogani spet berem pesnitev: „Krst pri Savici“. Doživljam lepoto te pesmi kot še nikdar prej. „Krst pri Savici“ je najlepši biser slovenskega pesništva in morda najlepši v svetovni poeziji sploh. Prav gotovo bo pa v slovenski poeziji ostala ta pesnitev trajne vrednosti in morda se ne bo nikdar več našel slovenski pesnik, ki bi po lepoti in globini misli presegel Prešernovo pesnitev „Krst pri Savici“. Kajti ta pesnitev ima tri zagotovila, da bo ostala prva v slovenskem pesništvu.

Prvo zagotovilo: Spesnil jo je največji slovenski pesnik klasične poezije France Prešeren. Drugo zagotovilo: Opeva po prirodni slikovitosti najlepše slovenske kraje: Blejsko jezero, Bohinjsko jezero s Triglavom v ozadju in slap Savice. Pesnik sam se tega zaveda, ko poje:

V dnu zad stojé snežnikov velikani,
poljá, ki spred se sprosti, lepótije
ti kaže blejski grad na levi strani,
na desni griček se za gríčem skrije
Dežela Kranjska nima lepš'ga kraja,
ko je z okolšč'no ta podoba raja.

Tretje zagotovilo: Opeva največjo in najlepšo vrednoto, ki jo zmore slovensko srce: vero in žrtev, ki jo narekuje vera. Naravne lepote slikovite Gorenjske, silna vera in žrtvujóča se ljubezen blejskega dekleta Bogomile pa junaška, borbena vera in kot slap Savice silna narava gorenjskega fanta Črtomira se združijo v eno in dajejo pesnitvi poseben čar. Bogomila z zaobljubo čistosti žrtvuje sebe za Cerkev in Črtomira; Črtomir pa postane duhovnik — velik slovanski misijonar. Nihče ni lepše opisal vere in ljubezni slovenskega dekleta kot Prešern. Prenekatero slovensko dekle lahko poje z Bogomilo:

„Kar dni odločenih mi bo na sveti,
Bogu in tebi bom ostala zvesta,
v nebesih čakala bom pri očeti
čez majhen čas deviška te nevesta,
dokler žalujejo po teb' oteta
krdela, prideš k meni v mesta sveta.
O, čakaj, mi dopolni prošnjo eno!
pred ko se loč'va,“ Bogomila pravi,
„da mi v skrbeh ne bo srce vtopljenó,
pred ko greš v Oglej čez goró zeleno,
da laže se bridkosti v bran postavi,
se pričo mene odpovej zmotnjavi,
dokler te posveti krst se zamudi,
voda je blizu in duhovni tudi.“

Taka je že tisoč let vera slovenskih deklet in mater. Njih vera je tako močna, da se ne ustrašijo nobene žrtve, kadar je treba reševati slovenske fante greha in nevere. Najbolj so srečne, kadar vidijo slovenske sinove kot duhovnike in misijonarje, ki širijo vero. V Bogomili je pesnik Prešern za vedno ovekovečil vero in ljubezen slovenske ženske duše.

Kot slap Savice silni gorenjski fant Črtomir je pa kakor apostol Pavel, ki je iz najbolj zagrizenega Juda in preganjalca Cerkve postal največji — kot nenehno valujoči valovi vodá — neugnani misijonar. Prešern ni mogel lepše popisati ognjevitega gorenjskega fanta, kakor da ga je primerjal s slapom Savice:

Slap drugo jutro mu grmi v ušesa,
junak premišlja, kak bolj spodaj lena
vodá razgraja, kak bregove stresa,
in kak pred njo se gore ziblje stena,
kak skale podkopuje in drevesa,
kak do nebes leti nje jeze pena —
„Tak se zažene, se pozneje vstavi
mladenič,“ Črtomir pri sebi pravi.

Črtomir vse te silne energije slovenske duše po krstu izrabi za misijonsko, apostolsko delo, za širjenje vere med slovanskimi pogani. Slovensko dekle, ki jo ljubi, ga pridobi za vero in krst:

Molče v to prošnjo Črtomir dovoli,
z duhovnom bliža slapu se Savice;
molitve svete mašnik, on z njim moli,
v imenu krsti ga svete Trojice,
so na kolenih, kar jih je okoli,
se od veselja svet' obraz device,
ki je bila podpora vere krive,
je opravljala službo bog'nje žive.
Razlagajo, ko pride v Akvilejo,
mu sveta pisma, prosta zmote vsake.
Postane mašnik, v prsih umrjejo
nekdanji upi. Med svoje rojake
Slovence gre, in dalje čez njih mejo.
Do smrti tam preganja zmot oblake. —
Domov je Bogomila šla k očetu,
nič več se nista videla na svetu.

Francè Prešern je tako ovekovečil slovensko dušo slovenskih mašnikov in misijonarjev. Kakor da beremo zgodbo o Baragu, ki se je odpovedal graščini, ljubljeni zaročenki Anici in šel med Indijance do smrti preganjat zmot oblake.

Vera slovenskih fantov in mož je že tisoč let močna in delavna, trdna in blaga, globoka in živa, kakor so naše reke in potoki, gore in polja. Vera slovenskega naroda se bo-

gato in pestro izživlja kakor je bogata in pe-
stra duša slovenska. Vera slovenskih ljudi
zna biti nežna in čuteča kakor jo opeva Si-
mon Gregorčič; pa tudi borbena, neizprosna
in silna kakor jo je slovenski javnosti pokazal
kladivar Mahnič. Zdi pa se, da je vero sloven-
skega naroda še najbolje dojel svetniški škof
Martin Slomšek v pesmih in povestih, še bolj
pa v pridigah. Vera slovenskega naroda je
živa in preprosta, junaška in odločna, trdo se
žrtvujoča, pa tudi borbena kakor je treba.

Pokristjanjenje Slovencev

Ko so se naši predniki Slovenci po odhodu
Longobardov leta 586 naselili na sedanji slo-
venski zemlji, ki je bila prej last rimskega
imperija, so bili še vsi pagani. Pač pa so našli
nekaj ostankov in sledov krščanske vere
prejšnjih prebivalcev, ki so se nekateri po-
kristjanili že v 3. stoletju po Kristusu. Neka-
teri od njih so tedaj namočili sedanjo sloven-
sko zemljo tudi z mučniško krvjo. A ob pri-
hodu naših prednikov Slovencev na to ozemlje
je krščanstvo povsem izginilo iz te lepe zem-
lje. Prvi misijonar, ki je prišel l. 630 ozna-
njat vero Slovencem, je bil sv. Amand, škof
v Utrechtu. Njegov življenjepisec nam to nje-
govo misijonsko delo med Slovenci popisuje
takole: „Slišal je sv. Amand, da so Slovenci
zamamljeni od prevelike zmote in da jih tišče
hudičeve vezi. Zato je upal, da bo tamkaj do-
segel palmo mučeništva. Šel je preko Donave
in obšel tamkajšnje kraje, s svobodnim glas-
om pridigajoč ljudstvu Kristusov evangelij.
Le malo jih je prerodil v Kristusu. Ker je tudi
spoznal, da mu delo ne donša sadu in muče-
ništva, ki ga je vedno iskal in še ne dosege,
se je vrnil nazaj k domačim ovčicam.“ — Sto
let pozneje se je pa začelo uspešno pokristja-
njevanje Slovencev preko misijonarjev salz-
burške nadškofije. Gorazd in Hotimir sta bila
prva slovenska krščanska kneza, ki sta do-
bila krščansko vzgojo na Bavarskem. Za vlade
kneza Hotimira, ki je zavladal Slovencem l.
751, se je pokristjanil velik del Slovencev. V
Salzburgu je bil tedaj škof Virgilij, Irec po
rodu. Ta je na prošnjo Hotimira poslal Slo-
vencem škofa Modesta s 4 misijonarji in več
bogoslovci. Misijonarili so zelo uspešno: po-
učevali so Slovence v veri, židali in posveče-
vali cerkve in vzgajali domačo duhovščino.
Seveda so se pa nekateri slovenski velikaši po-
kristjanjevanju uprli. Dva upora sta nastopila
za vlade Hotimira po smrti škofa Modesta
l. 769. Oba je zadušil Hotimir sam. Tretjega
pa je premagal Tasilo l. 772. Tudi oglejski
patiarh je pošiljal Slovencem misijonarje.
Slavni slovenski apostol Metod je širil v 9.
stoletju sveto vero v panonskem delu Slove-
nije. L. 869 je papež Hadrijan II. nastavil Me-
toda za škofa na Moravskem in spodnjepa-
nonskem ozemlju s sedežem v Sreму. Cerkev
med Slovenci se je hitro krepila. V 9. stoletju
je bilo še nekaj Slovencev paganov. Med l.
896—900 so divji Madžari v Panoniji med
Dravo in Donavo tako korenito iztrebili
krščanstvo, da l. 900 ni bilo v Panoniji no-
bene cerkve več in da več dni hoda ni bilo
videti nič drugega kot opustošeno zemljo.
Vsled madžarskih vpadov so silno trpeli tudi

drugi deli Slovenije. V 10. in 11. stoletju se
cerkveno življenje v Sloveniji obnovi. Izginejo
zadnji sledovi poganstva. V 12. stoletju so
bili Slovenci že globoko veren katoliški na-
rod. Tako je v 12. stoletju kronist Holmold
zapisal o Slovencih v kroniko: „Ni bolj po-
štenega naroda in v čiščenju Boga ter spošto-
vanju duhovnikov bolj pobožnega, kakor so
Slovenci. (Cronica Slavorum I, kos IV, 465)
In taka je ostala vera slovenskega naroda v
glavnem vse do danes. Za pokristjanjene Slo-
vence je bila posebno značilna takoj v začetku
silna pobožnost do Marije. Posebno so častili
tudi nadangela Mihaela, sv. Janeza Krstnika,
sv. Štefana, sv. Petra in Pavla, sv. Hadrijana,
sv. Lavrencija in sv. Marjeto. Vera sloven-
skega naroda je torej že ob prvih početkih
zakoreninjena v Mariji in mučencih.

Izrazi slovenske vernosti

Vera slovenskega naroda je šla skozi šte-
vilne in groze preizkušnje. Hotela sta jo uni-
čiti protestantizem in mohamedanstvo. Dolgo-
trajni turški vpadi na slovensko zemljo, so
vero slovenskega naroda le ojeklenili in okre-
pili. Ta vera je sezidala številne cerkvice po
naših gorah in gričih. V božje hrame, Mariji
in svetnikom posvečene, so se zatekali, kadar
so navallili nanje Turki. Vera slovenskega na-
roda iz teh časov ve povedati, kako jih je
Marija čudežno varovala. Marijina cerkev na
Muljavi z vnebovzeto Marijo v glavnem ol-
tarju je ovekovočena v legendi: Turki na
Muljavi. Stritar opeva Marijino pomoč v pes-
mi: Turki na Slevici.

Vera slovenskega naroda se kaže tudi v
številnih svetih znamenjih in križih ob potih,
cestar in ob mostovih. Celo na najbolj praz-
noverni kitajski zemlji ne najdeš toliko kip-
cev in oltarčkov v čast Budi, kot na slovenski
zemlji križev s Križanim in znamenj z Mari-
jinimi slikami in kipi.

In če stopiš v hišo vernega Slovenca, te z
vseh sten pozdravi vera slovenskega naroda.
V kotu Križani, pod stropom sv. Duh v po-
dobi golobčka; nato pa po stenah slike Marije,
Sreca Jezusovega, 7 sv. zakramentov, papežev,
raznih mučencev, sv. Neže itd. Ob steni na
kljuki pa visi veliki družinski rožni venec.

Pojdi gledat vero slovenskega naroda še na
slovenska božja pota, zlasti na Brezje k Ma-
riji Pomagaj! Slovenski narod pred Marijo
Pomagaj moli, poje neutrudno, z molkom v
roki drsi kleče okrog Marijinega oltarja in jo
prosi za toliko milosti.

Kako slovenski narod časti in ceni vrednost
mašništva in sv. maše, govore najbolj zgovor-
no slovenske nove maše. Le globoka, živa vera
slovenskega naroda v sv. Rešnjem Telo more
priklicati toliko veselja, svečanosti in navdu-
šenja v slovenske duše ob doživetju novih
maš in mašniških posvečenj. Še posebno lepo
se je pokazala vera slovenskega naroda v ev-
harističnega Kralja ob priliki evharističnega
kongresa v Ljubljani l. 1935. Procesije s sv.
Rešnjim Telesom na praznik sv. Rešnjega Te-
lesa niso nikjer po svetu tako veličastne kot
v Sloveniji.

Apostolsko in misijonsko usmerjenost vere
slovenskega naroda pa je krepko pokazal zad-

DESCENDENČNA TEORIJA

Med vsemi dosedanjimi teorijami v biologiji je najbolj uspelo takoimenovani DESCENDENČNI TEORIJI zajeti široke mase in postati osnova določenega svetovnega naziranja. Descendenčna teorija pomeni namreč revolucijo v pojmovanju stvarstva. Namesto vere v nespremenljivost vrst, se je udomačilo pojmovanje razvoja; namesto Linnéjevega stavka "Species tot sunt, quot diversae formas ab initio producti Infinitum Ens" in "Species tot numeramus, quot diversae formae in principio sunt creatae",* se je uveljavil Heraklitov: "Pánta rei", vse se spreminja. V teku rodov, sto in tisočletij, naj bi se razvila iz najenostavnejših in najnižje organiziranih bitij, višje organizirana, bolj komplicirana; da, celo neživa snov naj bi prešla v živo. Med bitji naj bi ne bilo več prepadov; vse naj bi se pretakalo brez posebnih prehodov. Nič naj bi ne bilo stalnega; vse naj bi se neprestano razvijalo. Tudi človek! In res! Če so nastale nekdanje in današnje vrste radi potrebe po prilagoditvi na spremenjene življenjske okoliščine, zakaj bi se ne mogle tudi današnje vrste primerno spremeniti? Tudi človek! Postaviti ga je treba le v primerne okoliščine, oziroma politično nezaželenim vzeti možnost živeti ter gojiti le one, ki odgovarjajo željam političnih spekulantom. Descendenčna teorija je postala domena politikov. Še več! Gotovi krogi so upali z njeno pomočjo

nji mednarodni Kongres Kristusa Kralja v Ljubljani. Prelat Kalan, ki je bil ves Slovenec, je zajel iz vere slovenskega naroda misel: osvoboditi svet za Kristusa. Čutil je, da se mora ta silna, močna vera slovenskega naroda razširiti iz tega malega slovenskega ozemlja po vsem svetu.

Komunizem, ki že 10 let ruši vero slovenskega naroda, si je s tem nakopal največje prokletstvo in se obsodil na strašen poraz. Slovenski narod z vero stoji in brez vere pade. Nikdar se ne bo brezbožnemu komunizmu posrečilo uničiti nad 1000 let staro katoliško vero slovenskega naroda.

Jeremije Kalina pesnitev „Črna maša“ glasno prica, kaj je vera slovenskega naroda. Slovenski mučenci, ki so napolnili slovensko zemljo s svojimi kostmi in jo ovlažili z mučeniško krvjo, še mrtvi kriče iz jam, da vera slovenskega naroda živi in bo živela ter dočakala vstajenje in poveličanje slovenskega naroda.

Bog je nas Slovence raztresel po svetu kot nekoč verne, a preganjane Irce. Pač zato, da bi slavno, živo, 1000 let staro vero slovenskega naroda prenesli tudi med druge narode, ki tonejo v verski brezbriznosti in materializmu.

Vsak Slovenec v tujini naj se vpraša, ali je še zvest sredi tujih narodov silni, mučeniški veri slovenskega naroda. Če ni več, naj ne odlašaja s spreobrnjenjem. Slovenec, ki nima več vere, ni več polnovreden Slovenec.

JANEZ KOPAČ CM.

dokazati nepotrebnost Stvarnika, Boga in brezpredmetnost vere. Če je namreč vse stvarstvo le posledica mehanskih in kemijskih sil, če nastaja vse le po fizikalno-kemijskih zakonih, čemu še Bog? čemu Stvarnik? Če je le tvar in nič izven in mimo nje, čemu nadnaravno, čemu duhovno? čemu vera?

Moderni, v komunizmu utelešeni materializem, se opira zlasti na descendenčno teorijo. Saj je naslonil Engels zgradbo svojega dialektičnega materializma prav na to teorijo. Zato se mi zdi prav, da si jo zdaj ob prelomu časov in kot upamo ob polomu materializma in z njim vseh ideologij, ki nanj gradijo, kritično ogledamo, predvsem v luči krščanskega naziranja in si odgovorimo na vprašanje, kakšno stališče zavzame krščanstvo napram descendenčni teoriji.

Radji jasnosti se mi zdi umestno očrtati najprej razliko med descendenčno teorijo sploh in med teorijo o načinu postanka vrst, to je darvinizmom ter ostalimi dandanes prevladujočimi descendenčnimi teorijami, n. pr. lamarkizmom ter de Vriesovo teorijo o mutacijah.

Descendenčna teorija ali nauk o postanku ozir. razvoju organizmov odn. vrst, pravi da so se danes živeče vrste živih bitij razvile iz nekdanj živčih, poznejše iz prejšnjih, in da je poznejša vrsta v svoji organizaciji popolnejša nego vrsta, iz katere naj bi se bila razvila. O načinu, kako naj bi se bilo to zgodilo, o činiteljih, ki naj bi pri tem razvoju sodelovali, o vplivih, ki naj bi ga povzročili in usmerjali, ne pove descendečna teorija ničesar. O tem govorijo lamarkizem, darvinizem in mutacijska teorija, ki torej niso nič drugega kot teorija o činiteljih, ki naj bi pri descendenčni konkretno sodelovali.

LAMARKIZEM

LAMARKIZEM, tako imenovan po svojem zamislecju Lamarku, bi mogli imenovati tudi teorijo o dedovanju pridobljenih lastnosti. Uči namreč, da se znaki, lastnosti in svojstva živih bitij spreminjajo pod vplivom vnanjih okoliščin; pod vplivom okoliščin naj bi se pojavila potreba po neki spremembi; ta potreba povzroči, da se razvije nek znak, neko svojstvo, neka lastnost, oziroma da izgine. Ako se pojavljeno izkaže za koristno in odgovarjajoče, tedaj se z rabo krepi, z nerabo slabi; vsekakor pa se pridobljeno, ako odgovarja potrebi, deduje. Če naj povedano pojasnim z grobim primerom, bi dejal tole: race, kot vsi ploskokljuni (slično tudi n. pr. veslonožci in močvirniki, n. pr. čaplje, štorclje), so se razvili iz navadnih ptičev. Vsled okoliščin, v katere so prišli, so morali brodirati oziroma plavati po vodi. Noge s samostojno gibljivimi prsti niso odgovarjale spremenjenim zahtevam okoliščin; žival je čutila potrebo po širši odporni plo-

*Vrst je toliko, kolikor različnih oblik je v začetku ustvarila Neskončna Bit. — šteje mo t oliko vrst, kolikor različnih oblik je bilo v začetku ustvarjenih.

skvi. Med prsti se je začela razvijati plavalna kožica. Ker se je nastala sprememba izkazala zahtevam okoliščin primerna, se je kožica krepila in večala. Podobno se je zgodilo z nogami štorkelj; vsled spremenjenih okoliščin so bile prisiljene broditlji po blatu; zato so se kraki daljšali; prav tako kljun. Lamarkizem torej uči: sprememba se pojavi pod vplivom okoliščin (pa naj bo to zgolj pod vnanjim vplivom ali pa tudi pod notranjim, to je pod občutkom potrebe); ako sprememba odgovarja, se z rabo krepi; ako ne odgovarja, se z nerabo slabi; odgovarjajoče pa preide v dedičino in se deduje od rodu do rodu.

DARVINIZEM

DARVIN je Lamarkovo zamisel o razvoju vrst prevzel in razvil dalje. Osnovna stebra njegove teorije, ki jo imenujemo DARVINIZEM sta BREZSMERNO MUTIRANJE, to je spremembe, ki se pojavljajo na bitju, ne grede v določeno smer, in NARAVNI IZBOR ali SELEKCIJA. Pod vplivom vnanjih činiteljev nastajajo na bitju spremembe, ki se jih polasti kot činitelj naravni izbor ter jih vodi k višjemu in popolnejšemu. Posledica teh dveh činiteljev naj bi bila prilagoditev bitja novim okoliščinam; ADAPTIOGENEZA; ker pa nastajajo spremembe v različnih okoliščinah, nastaja pod vplivom izbora pestrost oblik; TIPOGENEZA.

Darvin se je pri svoji teoriji opiral na izkustva, ki so jih pridobili rejci malih živali in živinorejci. Ugotovil je, da so n. pr. različne pasme zdaj živečih golobov nastale pravzaprav iz izvorne divje pasme, goloba skalarja. Razlike med poedinimi pasmami so zelo velike; skoro tolikšne, da bi jih mogli smatrati za samostojne vrste. Vsaka pasma, oziroma vsak poedinec ima nekaj svojkega, kar odgovarja ali ne odgovarja željam in zamisli rejca, ki izbere med mnogimi oblikami za pleme ono, ki mu najbolj odgovarja. Neodgovarjajoče zavrže, oziroma od razploda izloči. Tako ravna pri vsakem novem zarodu. Z izbiro nadaljuje, dokler ne doseže zaželjene oblike. Tako dela razumen človek. Darvin je sklepal, da se vrši v naravi prav tak izbor, selekcija, naravni izbor, ki ohranja le za življenje najspodobnejše; v tekmi za obstoj poginejo manj sposobni. Tak proces naj bi se vršil neprestano. Posledica so nove oblike, ki se od prejšnjih vedno bolj in bolj razlikujejo in oddaljujejo. Zato nastane po naravnem izboru toliko novih oblik, kolikor je različnih okolij.

Tako razmišljanje odgovarja sicer dejstvom, ki jih opazujemo v naravi, ne upošteva pa težav, ki se ob njem javljajo. Opazovanje po navskrižnem oprašenju, oziroma oplojenju dobljenih potomcev nas pouči, da moremo po izboru dobiti nove oblike, ki pa niso nič več in nič manj kot nove pasme, ne pa nove vrste. Razlike, ki se javljajo, niso tolikšne, da bi zabrisale znake prvotne vrste in ustvarile nove, ki bi bile dedno utemeljene ter vrsti lastne. Pa tudi novi znaki in lastnosti, ki jih pri takih potomcih opazujemo, so tako malenkostni in neznatni, da so za bitje v naravi brez pomena. Končno pa se more razviti le to, kar je v bitju dedno osnovano; nastali znaki in lastnosti imajo le tedaj pomen, če se popol-

noma razvijejo; neznatni nastavki in začetki niso le brez pomena, temveč včasih celo kvarni.

MUTACIJSKA TEORIJA

Tema dvema teorijama je dodal De Vries še tretjo: MUTACIJSKO TEORIO ali TEORIO O MUTACIJAH. De Vries je s poskusi dognal, da se pojavijo na potomcu nenadne in celo znatne razlike, po katerih se razlikuje od prednikov. Razlike so tolikšne, da bi mogli smatrati nove oblike za nove vrste, če bi ne vedeli, da so izšle iz neke znane vrste. Značilno je, da med izhodiščno vrsto in novo obliko ni nikakih prehodov; vsi potomci so enaki in dajo enake potomce. Te mutacije slone na nenadni spremembi dedičine v jedru zarodnic. Kaj povzroči to mutacijo, spremembo, ni znano; vemo le, da se dajo tudi umetno zbuditi (z obsevanjem, z raznimi kemikalijami, strupi, toploto itd.). O tako dobljenih mutacijah pa vemo tudi, da često niso umestne, smotrne, koristne, včasih so celo skaze (n. pr. zrezgovo govedo, krivonoge ovce itd.). Umetno izzvane, kakor naravno nastale mutacije nastopajo nenadoma, brez prehodov, često so neznatne, redko pozitivne, večinoma negativne. Končno računa tudi ta teorija z naravnim izborom, ki odgovarjajoče ohranja, neodgovarjajoče pa izloča.

Vsaka teh teorij ima nekaj v svoj prilog, pa tudi nekaj proti sebi. Nihče ne more trditi, da so možnosti razvoja s temi teorijami izčrpane; verjetno so še druge, nam danes neznanne. Kar priznajo tudi katoliški naravoslovci, je, da je v naravi nek razvoj; pravijo pa, da za tak razvoj ni dovolj le zunanji vpliv, niti notranji, v bitju delujoči princip, temveč, da je potrebno oboje, na eni strani sposobnost organizma razviti nove oblike, sprejemati vplive, ki prihajajo od zunaj in jih spojiti z notranjim formativnim principom, na drugi strani pa vnanji faktorji.

STALIŠČE KATOLIČANOV

Oglejmo si končno stališče katoličanov napram descendenčni teoriji. Kaj uči sv. pismo? V prvi Mozesovi knjigi, v Genezis beremo, da je Bog ustvaril svet z vsemi na njem živečimi organizmi v šestih dneh. Ako si ogledamo v luči naravoslovja to, kar nam sv. pismo o stvarjenju sveta pove, pridemo do sledečih podatkov:

1. Brezlična, neurejena, neorganizirana, z vodo pokrita in v temo zavita zemlja.
2. Pojavi se svetloba; menjavata se noč in dan.
3. Voda se loči od zemlje; nastaneta kopno in morje.
4. Pojavijo se zelišča in drevesa.
5. Zvezde postanejo vidne.
6. Pojavijo se vodne živali in ptice.
7. Pojavijo se kopne živali.
8. Nastopi človek.

Iz vsega sklepamo torej: bil je čas, ko ni bilo na zemlji živih bitij. Radi okoliščin, v katerih je bila tedaj zemlja, nam je to umljivo; predvsem tema; listno zelenilo vsebuje rastline, ki so predpogoj vsega nadaljnjega življenja, so navezane na svetlobo, zlasti na sončno svetlobo. Živali in človek so popolnoma odvisni od takoimenovanih autotrofnih rastlin.

Kakor hitro pa so bile okoliščine ugodne, so se pojavili še drugi organizmi.

To pojavljanje ni nenadno, temveč poteka po vrsti; najprej zelene rastline, nato šele živali in med temi najprej vodne in v zraku živeče ter končno kopne živali. Zadnji je človek.

Živa bitja so torej nastopila v neki določeni dobi zemeljske zgodovine. Odtlej, tako si moremo misliti, teče življenje neprestano naprej, vedno višje, vedno popolnejše. Že zgodaj so se ločila živa bitja v dve carstvi: v rastlinsko in živalsko carstvo; vsako teh gre v svojo smer; čim višje, tem večja je oddaljenost in razlika med njima.

Po nauku descendenčne teorije bi torej veljal v naravi izrek: "Pánta rei", vse se spreminja, vse je v toku, v neprestanem dogajanju. Narava ni okostenela. Kar gledamo in opazujemo danes, je le trenutno stanje nekega neprestanega razvijanja. To velja za poedinca, pa tudi za vse stvarstvo. Potemtakem so vrste neko trenutno (počloveško izraženo) stanje, v katerem se nahaja živi svet. Iz tega izvajati svetovnonazorske konsekvence ni pametno, zlasti ne konsekvence materialistične nastojenosti. Prav descendenca ne govori v prilog materializma; zahteva namreč nek principium movens, ki ga pa materializem odklanja.

Razvoj v naravi priznava ogromna večina naravoslovcev in modroslovcev, odklanja pa mehanistično in materialistično pojmovanje; tudi darvinizem in z njim brezciljne, slučajne mutacije. Descendenca terjaja neprestano razvijanje, spopolnjevanje v organizaciji organizmov, k višjemu, popolnejšemu. Ako ne priznamo v tem razvoju nekega principa, ki vodi in usmerja ves razvoj k določenemu cilju, te-

daj je vse govorjenje o razvoju k večji pestrosti oblik in primernejši organizaciji (tipogeneze in adaptogeneza) prazno marnjanje. Zato so darvinizmu v znanstvenem svetu ure štete (v kolikor ni že sam po sebi prešel v zgodovino). Moderna dognanja so z njim v popolni opreki.

Iz povedanega pa sledi tudi, da razvojna teorija ne nasprotuje krščanskemu gledanju na svet, ne katoliški veri in miselnosti. Brezdvoma ne nasprotuje krščanski veri mnenje, da so živa bitja sposobna prilagoditi se zahtevam okolja, da jim je ta sposobnost lastna, položena v naravo. Tudi ne mnenje, da stremi vse stvarstvo po spopolnjevanju. Tako naziranje ne nasprotuje poročilu Genezis, ki povdarja le, da je Bog ustvaril svet in torej tudi vsa živa bitja ter vse v njih in okoli njih snujoče sile. Znanost, in to je njena naloga, naj bi skušala dognati, kako se je to ustvarjanje pravzaprav vršilo. Zato ni razloga za nasprotstvo med vero in znanostjo. Nespametno, da, naravnost zlobno in imena znanosti ne vredno je, označevati poročilo sv. pisma kot bajko; noben resen znanstvenik ne bo tega steril zato, ker ne odgovarja njegovemu okusu, oziroma njegovi svetovnonazorski nastojenosti; ta nima z znanostjo ničesar opraviti. Prav tako ni pametno zavračati razvojno teorijo kot nekaj, kar naj bi bilo proti veri in proti krščanskemu svetovnemu nazoru.

Resen človek res ne vidi, iz katerega razloga naj bi si znanost in vera nasprotovala. Obe stremita, da dosežeta resnico, ki pa je ena, namreč: BOG.

DR. MIHELČIČ

„SOCIALNI KANON“

Iz cerkvenega prava je vzeto to ime. Kánon pomeni sicer več stvari, a tu ga jemljemo v pomenu cerkvenega zakona ali postave. Da so cerkven zakon ločili od državnega, so ga v bizantinskem cesarstvu začeli imenovati KANON, državnemu pa so rekli NOMOS. To razlikovanje so sprejeli tudi na latinskem zapadu; za državni zakon so uporabili latinsko besedo lex, iz katere je današnja italijanska legge, kasteljanska ley in francoska loi; za cerkven zakon pa so ohranili neprevedeno grško besedo kanon, le naglas so potegnili z drugega zloga na prvi. Ime kánon se je za cerkveni zakon ohranilo do danes. Po njem se tudi cerkveno pravo imenuje kanonsko pravo.

Pomeni pa nam danes kánon cerkveni zakon v celoti ali pa posamezen člen v njem. Danes so namreč zakoni razdeljeni v kratke odstavke, ki jim navadno pravimo členi. V cerkvenem zakonu se torej tak člen imenuje KANON.

Obče cerkveno pravo rimsko-katoliške in zapadne Cerkve je enotno urejeno v cerkvenem zakoniku iz leta 1917. Ta zakonik šteje 2414 kánonov. Številko 1524 med temi nosi ta, ki mu pravimo „socialni kánon“; nahaja se v imovinskopravnem oddelku cerkvenega

zakonika, ta oddelek šteje kánone od 1495 do 1551.

Pod pravnim vidikom se katoliška Cerkev deli na zapadno in vzhodno Cerkev. Obe sta sicer ena Cerkev pod poglavarstvom enega ter istega rimskega papeža. Obe izpovedujeta isto vero in živita po isti morali ter uporabljata iste zakramente. Obe sta hierarhično urejeni. Imata pa različno obliko liturgije in različen pravni red. Oboje skupaj imenujemo obred. Zato govorimo o zapadnem in vzhodnem obredu v Cerkvi.

Zapadna Cerkev ima že od leta 1917 dalje na moderen način kodificirano vse svoje obče pravo, vzhodna Cerkev pa take splošne kodifikacije še nima. Pač pa ji jo pripravljajo. Posamezni oddelki te vzhodne kodifikacije so bili že razglašeni in so že stopili v veljavo. Tako je bilo 9. februarja 1952 razglašeno redovniško in imovinsko pravo, ki šteje skupaj 325 kánonov, na imovinsko pravo del odpadejo od tega kanoni 232 do 301.

Kodifikacija vzhodnega cerkvenega prava se izdeluje po istem sistemu, ki je sprejet v kodifikaciji zapadnega cerkvenega prava, torej v zakoniku iz leta 1917. Vzhodni kanoni se po redu in besedilu, kolikor se le da, ujemajo z zapadnimi kánoni. Razlike so le v tem,

kjer so jih narekovala posebnosti vzhodne Cerkve ali kjer se je pokazala potreba zboljšati zapadni kanon.

Socialnemu kanonu 1524 v cerkvenem zakoniku zapadne Cerkve ustreza kánon 272 vzhodnega imovinskega prava, ki je bilo razglašeno, kakor rečeno, 9. februarja 1952; torej pet in trideset let za zapadnim zakonom. Vsebina socialnega kánona je taka, da posebnost zapadne ali vzhodne Cerkve nanj prav nič ne vpliva. Ker pa se besedili v obeh navedenih kanonih ne ujemata, je zato razumljivo, da je besedilo mlajšega kánona v stvarnem pogledu dopolnilo starejšega, čeprav seveda v strogo formalnem oziru ni, zakaj en kanon velja za zapadno Cerkev, drugi pa za vzhodno.

Vzhodnj kan. 272 je daljši kot zapadni kan. 1524. Vsebuje dva paragrafa, med tem ko zapadni ni razdeljen. Prvi paragraf vzhodnega kan. 272 je najprej dobesedno prepisan zapadni kan. 1524, nato pa ima nov odstavek; prav tako je nov njegov drugi paragraf. Ker je torej vzhodni kanon širši od zapadnega, bom izpisal vzhodnega. Iz besedila samega bo tudi jasno, zakaj se ta kanon imenuje socialni.

BESEDILO

§ 1. Vsi, zlasti pa kleriki, redovniki in upravitelji cerkvene imovine, morajo najetim delavcem dajati pošteno in pravično plačo; skrbeti morajo, da bodo ti v primernem času zadostili verskim dolžnostim; na noben način jih ne smejo odvracati od skrbi za domače življenje in od varčevanja; tudi jim ne smejo nalagati dela, ki bi presegalo njih moči in se ne bi skladalo z njih starostjo in spolom; vrh tega morajo paziti, da ne bodo pri izvrševanju dela kako drugače trpeli škodo in pravnost, zdravje, pravice osebe ali človeško dostojanstvo delavce.

§ 2. Dušni pastirji naj si prizadevajo tudi s pomočjo gospodarjev, kolikor je mogoče, primerno poučevati delavce in jim pomagati, da bodo duhovne dobrine kar najbolj cenili, ljubili družino in skrbeli za svoje in svojih bodoče potrebe.

Do zadnjega podpičja v prvem paragrafu (do „vrh tega...“) seže besedilo kan. 1524 zap. kan.; vse drugo je v vzhodnem kan. 272 novo.

PRIPOMBE K SOCIALNEMU KANONU

Navedeni kánon govori o skrbi za delavce. Prvi del naglašá dolžnost delodajalcev, drugi pa posebno skrb dušnih pastirjev za delavce.

O razmerju med delodajalci in delojemalci ne govori zgolj s pogodbenega stališča, tudi ne stališča zgolj naravne pravičnosti. Kánon se obrača na krščanske gospodarje, ki jih veče nasproti uslužbencu tudi četrta božja zapoved. Skrbeti morajo za delojemalca tudi kot človeka in kristjana.

Kanon veče kot cerkveni zakon vse kristjane; v kolikor pa le ponavlja naravno božjo postavo, je vsebina obvezna za vse ljudi sploh,

ne kot cerkven zakon pač pa kot razlaga božje postave.

Razumljivo pa je, da se kanon pred vsem obrača na „klerike, redovnike in upravitelje cerkvene imovine“. Ti bi pred vsemi morali spolnjevati dolžnosti in biti drugim v zgled. Zalostna skušnjava nam pripoveduje, da to posebno opozarjanje cerkvenih ljudi ni brez podlage. Večkrat se namreč v tej stvari nauk ne ujema s prakso. Mnogo zgedovanj in pohujšanja je zaradi tega že nastalo.

Najprej je treba dajati POŠTENO IN PRAVIČNO plačo. Kdor tega ne dela, ne izpolnjuje temeljne dolžnosti, ki jo ima kot delodajalec. Katera plača se mora imeti za pravično in pošteno, določajo državni socialni zakoni, delovne pogodbe, obče mnenje, splošno ekonomsko stanje in tako dalje. Cerkevni zakonik ne določa, katera plača je taka, marveč le opozarja na dolžnost plačevati pošteno in pravično plačo.

SKRBETI, DA BODO V PRIMERNEM ČASU ZADOSTILI VERSKIM DOLŽNOSTIM. Danes se velikokrat pozablja na to dolžnost gospodarjev. Tudi v izrazito katoliških vrstah se pozablja. Delavčeve verske dolžnosti se smatrajo za tako zasebno stvar delavca, da gospodarju niti na misel ne pride, če jim je delavec zadostil ali ne. Delavci sami se morajo danes potegovati za to, da jim delodajalci dajo priložnost za izpolnitev verskih dolžnosti. Gospodar se ne more izgovarjati, da naj delavce izven službenega časa zadosti verskim dolžnostim, če hoče. Njegova dolžnost je poskrbeti, da bo delavce to mogel storiti „v primernem času“.

NE ODVRAČATI SKRBI ZA DOMAČE ŽIVLJENJE. V delovno razmerje delavca stopi zato, da si preskrbi sredstva za domače življenje. To je torej pred delovnim razmerjem.

NE ODVRAČATI OD VARČEVANJA. Tudi ne iz kakih višjih nagibov. Delavčeva dolžnost je biti varčen, da more spolniti obveznosti, ki jih ima do svojih in do sebe. Zato ga ne sme gospodar od nobeno pretvezo odvracati od varčevanja.

NE NALAGATI DELO PREKO MOČI. Delavec ni suženj gospodarjev. Treba je z njim ravnati po človeško. Od delavca zato gospodar ne sme zahtevati, česar ta ne zmore. To ne velja le za težaško delo, marveč tudi za druge vrste dela.

NE DELO, KI SE NE BI SKLADALO Z NJIH STAROSTJO. Kadar se zaposlujejo mladoletni, je treba paziti na to prepoved. Pri tovarniškem delu navadno v modernih državah že zakon poskrbi, da se mladoletnikom ne sme nalagati delo, ki ni v skladu z njih starostjo, vedno pa ni tako. Zlasti pa se greši v tej stvari pri zaposlitvah, ki niso tako pod očesom zakona, kot je tovarniška.

NE DELO, KI SE NE BI SKLADALO S SPOLOM. Kánon opozarja tu zlasti na žensko sramežljivost, pa tudi na šibkost ženskega organizma, ki ne zmore tako težkega dela kot moški. Komunizem, da mimo grede omenimo,

je tudi v tej stvari žensko „zenačil“ z moškim. Ženske so stavbni delavci, rudarji, kovinarji, vojaki. . .

DA NE BODO KAKO DRUGAČE TRPELI ŠKODO NRAVNOST, ZDRAVJE, PRAVICE OSEBE ALI ČLOVEŠKO DOSTOJANSTVO. Od vseh strani skuša kánon zavarovati delavca. Najprej za njegovo NRAVNOST. Sicer je ta zavarovana že s prejšnjimi prepovedmi; tu pa je na novo in na splošno. Delodajalec je v vesti obvezan skrbeti, da pri delu ne bo kako trpela škoda nravnost njegovih delavcev. Torej ne sme biti brezbrizen za to, kako so delavci in delavke pri delu med sabo pomešani, kako se med sabo obnašajo, ali so med njimi take osebe, ki druge pohušujejo, moralno kvarijo ali celó za greh zlorablajo.

Nadalje mora paziti gospodar, da ne bo trpelo ZDRAVJE delavcev. V vesti je torej dolžan izpolnjevati higienične predpise glede dela in delavnice.

Delavec je oseba. Kot osebi mu grede PRAVICE, ki jih stari vek ni poznal, pač pa so prišle do izraza v zadnjem stoletju. Te pravice se pri delu ne smejo žaliti. Gospodar mora noskrbeti, da jih ne bo kdo pri njegovih delavcih žalil. Pred vsem pa jih seveda ne sme žaliti on sam. Med te pravice štejejo zlasti svoboda gibanja, telesna svoboda in duhovna svoboda.

Končno mora naziti delodajalec, da se ne bo pri izvrševanju dela kako žalilo ČLOVEŠKO DOSTOJANSTVO DELAVCEV. Delavec ponudi gospodarju kot človek svojo delovno silo, toda človeško dostojanstvo hrani. Za gospodarja uporablja svojo delovno silo, zato je čisto naravno, da mora ta poskrbeti, da se pri delu ne bo zlorabljal delavčevo človeško dostojanstvo.

Kánon je pozoren na vse strani, od katerih bi se mogla zgoditi delavcu kakšna škoda. Z njim so sankcionirani vsi zakoni in predpisi, ki na pameten način ščitijo delavca in mu nudijo odškodnino za nezgode in bolezni. Različna delavska zavarovanja so v popolnem skladju z duhom tega cerkvenega zakona. Dvakrat napačno je torej, če se včasih cerkveni ljudje za svoje uslužbence tako otepajo državnih socialnih predpisov, sklicujoč se pri tem na pravico cerkvene avtonomije, na preveliko breme socialnih dajatev in podobno. Prav tako je napačno, če podpirajo posedujoče kroge v upiranju proti socialnim pridobitvam delavskih slojev.

Drugi paragraf socialnega kánona našteva POSEBNE DOLŽNOSTI, ki jih imajo dušni pastirji do delavcev. O splošnih dolžnostih dušnih pastirjev do vernikov govori cerkveni zakonik zlasti v poglavju o župnikih. Samo dve določbi o teh dolžnostih naj iznišem. Pokazeta nam namreč nazorno, čeprav v pravnem jeziku, a prav zaradi tega še bolj učinkovito, kaj naj bi bil župnik po uradni cerkveni zamisli. Prva določba se glasi: „ŽUPNIK MORA VRŠITI BOGOSLUŽJE, DELITI

VERNIKOM ZAKRAMENTE, KADAR JIH ZAKONITO PROSIJO, SVOJE OVČICE POZNATI IN BLODEČE PREVIDNO VODITI NA PRAVO POT, UBOŽNE IN BEDNE OBJEMATI Z OČETOVSKO LJUBEZNIJO IN KAR NAJBOLJ SKRBETI ZA KATOLIŠKO VZGOJO OTROK“ (kan. 467, 1). Druga določba pa pravi: „Z VESTNO SKRBJO IN VELIKO LJUBEZNIJO MORA ŽUPNIK PODPIRATI V SVOJI ŽUPNIJI BOLNIKE, ZLASTI UMIRAJOČE, JIH SKRBNO KREPITI Z ZAKRAMENTI IN NJIH DUŠE PRIPOROČATI BOGU“ (kan. 468, 1). Takšen naj bi torej bil župnik, ki je prvi dušni pastir v župniji.

Glede delavcev pa socialni kánon nalaga dušnim pastirjem še posebne dolžnosti. Poučevati morajo delavce in jim pomagati v treh rečeh. Prvič, da bodo VISOKO CENILI DUHOVNE DOBRINE. Delavec je v borbi za svoje pravice in za svoje življenje v veliki nevarnosti, da zgubi z vidika duhovne (nadaravne) dobrine in da zapađe živjenskemu materializmu. V 19. stoletju se je izvršil škandal, da je delavstvo odpadlo od Cerkve (Pij XI.). Zato je razumljivo, da mora iti prva skrb delavskih dušnih pastirjev za tem, da vcepijo v delavcih in v njih ohranjujejo visoko spoštovanje do duhovnih dobrin.

Drugič morajo dušni pastirji poučevati delavce in jim pomagati, da bodo LJUBILI DRUŽINE. Družinsko življenje je pri delavcih še prav posebej v nevarnosti. Treba je vse storiti, da se razkroj družinskega življenja pri njih zaustavi. Tudi delavec mora začutiti, da je zadnji ostanek zemeljskega raja v družini.

Tretjič morajo dušni pastirji poučevati delavce in jim pomagati v tem, da bodo skrbeli „ZA SVOJE IN SVOJIH BODOČE POTREBE“; to se pravi, v skrbi za potrebno ekonomsko eksistenco in socialno pozicijo.

Kánon pravi, da naj se dušni pastirji prizadevajo, primerno poučevati delavce in jim pomagati glede omenjenih treh stvari. Poučevati in pomagati. Pod ta pomagati spada tudi ustanavljanje primernih organizacij. Dušni pastirji naj pri tem delu stodijo v stik tudi z gospodarji, kolikor je mogoče. Saj se njihova dolžnost na terenu srečuje z dolžnostjo gospodarjev. Obojni morajo skrbeti za blaginjo delavcev, ki je duhovne in tvarne narave.

Papeške socialne okrožnice in socialni nagovori zlasti sedanjega papeža dajejo podrobne pobude za odpravo socialnih krivic v svetu, za zbliznanje med raznimi socialnimi sloji in za dviganje krščanske kulture, človeka vredno življenje in zadovoljnost med delavci.

Sredi najbolj zemeljskega dela cerkvenega prava, v njegovem imovinskem pravnem delu se nahaja socialni kánon, ki je pravi biser krščanskega socialnega mišljenja in čustvovanja.

DR. ALOJZIJ ODAR

SOCIALNI APOSTOLAT

I.

Sklepi Socialnega dne posebno toplo priporočajo SOCIALNI ŠTUDIJI. Temu namenu naj v prvi vrsti služijo študijski socialni krožki, ki so se v okviru „Družabne pravde“ vršili že dosedaj, a so se na pobudo Socialnega dne pričeli organizirati tudi drugod, kjer so večje skupine naših izseljencev. Dosedaj poročajo o osnovanju študijskih socialnih krožkov iz Mendoza, iz Mar del Plate, iz Clevelanda in New Yorka. Pričakovati pa je, da bodo sledili še marsikje drugod — povsod, kjer je naš živelj in so ljudje prave volje, ki se žele po svojih močeh izobraziti v socialnih naukih.

Obširno je polje za preučevanje socialnih načel, kakor nam jih podaja že narava sama, potem pa jih razsvetljuje krščanska morala in razlaga socialni nauk Cerkve.

Seveda bo uspeh veliko odvisen od tega, da se povsod med našimi ljudmi najde kdo, ki stvar pogumno vzame v svoje roke in študijski krožek organizira. Hvala Bogu, kažejo že prvi početki, da so med našimi izseljenci možje, ki so po besedah napeža Pija XII. „razumni in široko razgledani, trdne in vztrajne volje, ki se ne plašijo pogumne socialne delavnosti. Zlasti pa taki možje, ki jih pri njihovih načrtih in izvedbi vodi globok čut odgovornosti in sveto spoštovanje pred božjimi postavami. Kajti ako gospodarski red, ki ga gradimo, ne bo iskreno uravnovešen z moralnim redom . . . , potem se ne bo razvijal v pravilno smer. Nasprotno: bolj ko se bo razvijal, bolj se bo oddaljeval od prave poti.“ (Radijski govor 24. decembra 1941.)

Zato se študij naših socialnih krožkov tesno naslanja na nauk Cerkve, zlasti na papeške socialne okrožnice. Pod požrtvovalnim vodstvom voditeljev socialnih krožkov bo med slovenskimi izseljenski živelj bolj in bolj prodiral socialni duh, čut za odgovornost, za pravičnost, za medsebojno povezanost in bratsko sodelovanje. To bo najlepši in najbolj blagoslovljen sad, ki ga bodo delo, žrtve in zgled te delavne ljubezni med našimi izseljenci obrodili.

II.

Vendar študij ni sam sebi namen. Naši ljudje se posvečajo socialnemu študiju, da bodo mogli USPEŠNEJE PRISPEVATI K ZGRADITVI BOLJŠEGA DRUŽAB. ŽIVLJENJA. V razmerah v kakršnih živimo, kajpada ne

moremo misliti na to, da bi započeli kakršne koli tehnične in gospodarske reforme. Nismo ne nositelji ne gibalo gospodarskega reda, v katerega smo bili postavljeni. Naša gospodarska in finančna moč je tako malo pomembna, da skoraj nismo činitelj, ampak le predmet v gospodarskem procesu dežel, po katerih smo raztreseni.

Toda socialno naobražen človek more vedno PROPAGANDNO vplivati v dobrem smislu na krog, v katerem živi. Naj bo kdorkoli in kakoli, vedno more nastopati kot pravi SOCIALNI APOSTOL.

Na vsak korak se moremo prepričati, kako resnične so besede Pija XII.: „Doba, v kateri živimo, je polna težkih zablod. Prav res je žalostno gledati, kako nastajajo in zopet propadajo mnogi filozofski sistemi, ne da bi vsaj malo izboljšali ljudske nravi. . . . Biti priča, kako se v mnogih deželah vlada ne v blagor skupnosti, temveč v korist poedincev. . . . In gledati, kako se mnogokje postavljajo gospodarski in socialni sistemi, ki bolj ogrožajo poštene kakor nepoštene ljudi.“ (Okrožnica Menti Nostrae, 23. sept. 1950, točka 119).

Eden takih zmotnih družabnih sistemov je brez dvoma BREZBOŽNI KOMUNIZEM. Boriti se proti komunizmu je gotovo naloga socialnega apostolata, kakor se glasi tudi sklepna resolucija našega Socialnega dne: „Proti komunističnemu brezboštvu, njegovemu krvavemu nasilju nad poedinci in družbo ter njegovi zviti in lažnivi propagandi velja boj nas vseh in povsod!“

Kakor komunizem še daleč ni iz mode, tako tudi boj proti njemu ni brezpredmeten in odveč. Velik del slovenskih izseljencev je osebno izkusil zločest komunizma. Kot žrtve te velike zablode morejo naši ljudje z veliko veljavo pričati sredi tujega sveta o komunističnem zlodejstvu. Čas ni ne omilil ne spremenil komunističnega nasilja in njegovih ciljev. Zato je treba, da vztrajamo v dosedanjem trdnem, odločnem, brezkompromisnem zadržanju proti tej veliki nevarnosti za celotno človeško družbo.

„So nekateri,“ pravi sedanji papež, „ki se napram zvijačnim komunistom, ki v prvi vrsti hočejo vzeti vero tistim, katerim so obljubljali pozemsko srečo, — kažejo ne samo neodločni ampak naravnost popustljivi. In vendar je apostolska stolica na osnovi novih toza-

devnih dokumentov jasno pokazala pot, katere se je treba držati in ki je ne sme nihče omalovaževati, ako hoče spolniti svojo dolžnost.“ (Menti Nostrae, točki 122, 123.)

Bilo bi napačno, ko bi kdo rekel: Zame je zadeva s komunizmom končana. Sedaj sem tu, ostalo me ne briga! Takšna brezbriznost do komunizma, ki je našo domovino spravil v toliko nesrečo in ki more še tudi druge narode pahnuti v isto gorje — bi ne bila opravičljiva. Bila bi v nasprotju s krščanskim prepričanjem in nezdružljiva s človeškim ponosom in spoštovanjem, ki ga je sleherni dolžan do samega sebe.

Danes sociologi dokazujejo, da je komunizem kot nauk zmotna in lažna filozofija, preračunjena na lahkovernost nepoučenih množic. V verskem in moralnem pogledu je komunizem to, kar kaže zgodovina Rusije in vseh dežel, ki so padle pod njegovo tiranijo. To je zgodba krvavega nasilja, deportacij, koncentracijskih taborišč in prisilnega dela. Socialno in gospodarsko pa ga označujejo nasilne razlastitve, diktatura enega razreda, splošno zaslužnjenje in obča beda. Leon XIII. je pred več ko sedemdesetimi leti označil komunizem kot KUGO. (Quod Apostolici Muneris, 28. dec. 1878.) Zgodovina komunizma v zadnjih tridesetih letih je žalostno izpričala točnost Leonove označbe. Ali more biti napram takšni socialni kugi kdo brezbrizen in ravnodušen?

V naši dobi se celi narodi organizirajo proti komunizmu. Ako se kljub temu v svobodnem svetu najdejo številni pristaši komunističnih nazorov, so nepovoljne socialne razmere in gospodarsko nepravno stanje le delen vzrok tega pojava. Glavni vzrok komunističnega osvajanja je žilava, nad vse spretna, jeguljasto okretna in zvižajna propaganda, ki si zna nadeti kakršnokoli masko in se poslužiti sredstev, o katerih misli, da jo vodijo do cilja. Žal je le malo samostojno mislečih ljudi na svetu. In tako naivnejši nasedajo komunistični propagandi, ki nastopa v vlogi boja za svobodo in proti „fašizmu“, pod čemer je mišljena vsaka politična akcija, ki ne služi komunizmu. Tudi smelih nacionalnih in patriotičnih gesel se ne plaši, kjer mu to kaže. Široko gručno ponuja svojo roko na levo in desno, posebno kakšnim preplašenim katoličanom, ki so vedno v strahu, da ne bi zaradi svoje pripadnosti rimskemu katolicizmu veljali za dovolj patriotične in nacionalno zanesljive. Na letošnjem komunističnem kongresu v Moskvi se je sam Stalin povzpel do trditve, da itali-

Z naših planin

janski in francoski komunisti najbolje služijo svoji domovini, ako zvesto slede moskovskim direktivam! Zlasti pa prija komunistični propagandi, da se diči z oljkovo vejico miru. Kar naprej prirejajo „mirovne kongrese“, da z njimi prikrivajo svoje vojne osvajalne namene. Koliko slišimo ropotati proti Združenim državam Severne Amerike in njihovemu imperializmu, a to le zaradi tega, ker Amerika preprečuje komunistične osvajalne načrte! Komunisti hočejo ribariti v kalnem. V parlamentih, po časopisju in na javnih trgih kriče o miru in preklinjajo vojsko. Istočasno pa grade najsilnejši vojni aparat, ki ga je kdaj svet videl in ki je tudi že na delu na Koreji, v Indokini, v Maleziji, v Tibetu in v neštetih revolucijah po vseh delih sveta.

Proti tovrstni nemoralni in lažni komunistični propagandi je treba postaviti krščansko socialno propagando resnice, trdnih načel in jasnih krščansko orientiranih pogledov na sodobne kulturne, socialne in politične razmere v svetu.

Vsekakor pa se socialni apostolat ne more omejiti le na pobijanje komunizma. Še važnejše je ŠIRJENJE KRŠČANSKEGA SOCIALNEGA NAUKA, kar bodo mogli zopet storiti samo tisti, ki bodo o krščanskih socialnih resnicah poučeni.

„Krščansko socialni nauk je edini, ki more prinesiti ozdravljenje tako silno razširjenemu socialnemu zlu,“ pravi sedanji papež (Menti nostrae, točka 119). Ako temeljito preučimo samo obe glavni socialni okrožnici „Rerum

novarum“ in pa „Quadragesimo anno“ in zraven še socialne poslanice sedanjega papeža Pija XII., potem najdemo v njih označene vse poteze sodobne socialne krize kakor tudi njene vzroke in nam ni potreba segati po drugih učiteljih dvomljive veljave, ko nam Cerkev sama v tolikem bogastvu nudi polno resnico.

Sodobni nauk Cerkve je skozi in skozi napreden, sodoben, brez primesi kake neopravičene konservativnosti. Cerkev se ne plaši nobenih socialnih reform, niti ne preosnova družabnih ustanov, ako je to v korist splošne blaginje in v skladu z naravnimi zakoni.

Prednost cerkvenega socialnega nauka je tudi v tem, da je nepristranski. Cerkev ni vprežena v noben politični ali socialni režim, ne veže se na nobeno določeno obliko vladavine in ni dekla nobenega socialnega razreda. Cerkev je nepristranska in materinska razsodnica med vsemi. Njeno mesto ni na eni ali drugi strani socialnega prepada, ki ga je izkopal družabni razredni boj. Cerkev stoji na sredi in si prizadeva, da bi z materinsko ljubeznijo na osnovi socialne pravičnosti in socialne ljubezni ter na iskrenem medsebojnem spoštovanju zblížala sprte družabne razrede.

Napristranost Cerkve vsekakor ni isto, kot neobčutljivost. Razumljivo je, da z večjo ljubeznijo gleda na tiste svoje sinove, ki so bolj brez obrambe, kot v tiski in bolj njene pomoči potrebni. Odtod njena večja skrb za socialno in gospodarsko nižje sloje, katerim se često gode socialne krivice in trpe pomanjkanje. Zaradi tega papež posebno duhovnike poziva, „naj gredo med reveže, med delavce in k vsem tistim, ki so v stiskah in bedi, med katerimi so mnogi tudi iz srednjih stanov in ne redko tudi duhovniki“ (Menti nostrae, t. 152).

Naš socialni apostolat mora torej predvsem zajeti tiste naše rojake, ki so v stiskah, v borbi za svoj obstanek ali v duševnih težavah. Tako bomo sledili svetemu izročilu resnično krščanskega občestva. Bodimo pri tem širokogrudni, kakor je širokogrudna naša mati Cerkev. Nič se ne plašimo, če bi se kdo — neopravičeno — zgledoval, da ne raztegnemo svoje ljubezenske delavnosti in pozornosti le na najožji lastni krog, le na pripadnike lastnega stanu ali lastne organizacije. Tudi nad Učenikom so se pohujševali, ker niso doumeli novega duha. Socialni apostolat je sad krščanskega duha, ki je nasproten osebnemu kakor tudi vsakemu kolektivnemu egoizmu.

DR. IVAN AHČIN

NI JUNAKA,
da dvignil bi meč
in znamenje dal za spopad.
Čas mrko tjakaj koraka,
zdi se, kjer čaka
svetovni prevrat,
da bruhne grmeč
ogenj in kri
na vse strani
sveta ...

Kot nam bi zvezali
duha
peklenški biriči, —
usi: veliki in mali
smo razveljavljeni,
brez borbenih sil,
brez sproščenih kril, —
v naš čas postavljeni
kot hromci, slabiči.
Od udarcev nevidnih rok
smo kakor ubiti ...
Samo Bog
more zdrobiti
ta žgoči, daveči krog
ter nas rešiti ...

VELIKO JE NOVIH UČENIKOV,
učeničkov lažnivih,
veliko je novih prerokov,
prerokov krivih.
Drzno drveč preko božjih mejnikov,
rušijo vzpone božjih obokov.
V sijaju in moči,
samosilno rastoči
do nebá,
grmé zmagujoči
preko svetá.
Kdaj bo zavel
rešnji strah božji čez svet
in vrnil človeštvo od zmed
na večnih zapovedi tir,
kjer mu pogaženi mir
spet bo vzcvetel? —

DOKLEJ ŠE BOMO ŽELELI
s poravnjavami zmagovati
in v Kristusovi dežli
brez boja kraljevati?
V ljubezni svetega Frančiška
usakomur hočemo dati odvezo, —
in svet brez duhovnega viška
zravnati z mirovno potezo ...

BOGDAN BUDNIK

ZNANSTVENA ORGANIZACIJA DELA

I.

Naravno je, da je potrebno tesno in razumsko sodelovanje vseh, ki so soudeleženi v proizvodjalnem procesu. To sodelovanje ima gotov cilj, ki je izražen, ali bi vsaj moral biti, v iskanju, ugotavljanju in ustvarjanju novih načinov, sredstev in organizacije za zboljšanje proizvodnje. Zakaj samo z disciplino, sodelovanjem in zdravo popolno organizacijo vseh gospodarskih sil se more ustvariti vsaj gotovo jamstvo za premostitev kriz, ki se od časa do časa pojavlja v gospodarskem življenju. Zato je dobra, čim popolnejša organizacija delovnih sil in gospodarskega življenja osnovni in nepogrešljivi činitelj za napredek in uspeh posameznika kakor družbe.

Ideja v organizaciji dela ima korenine v starih časih in se je pojavljala skozi stoletja na različne načine in oblike. Ob koncu preteklega stoletja ji je Amerikanec F. Taylor dal moderno znanstveno organsko obliko pod imenom „Scientific Management“ (znanstveno vodstvo), kar po smislu in namenu prevedemo v slovenščino kot „Znanstvena organizacija dela“.

Morda slovenska terminologija ne zadene popolnoma ideje sistema. V bistvu je njega pomen in cilj, dati vsakemu dejanju in akciji, to je človeški, mehanični, ali kakršnega koli drugega elementa, maksimalni rezultat z minimalnimi prizadevanji in silo. V proizvodjalnem procesu je to skupek kriterijev, ki stremijo za najboljšo uporabo vseh elementov proizvodnje, to je surovin, strojev, orodja, človekove delovne sile in kapitala ter znižati na minimum različne ovire, nepotrebnost uporabe časa, surovin in dela. Na ta način je najlažje razumeti značaj in cilj tega sistema in nihče ne more trditi, da na njem ni zainteresiran.

Sodobni razumni podjetnik in gospodarstvenik se ne poslužuje tega sistema samo v kritičnem momentu, ko hoče rešiti podjetje pred propadom z znižanjem proizvodjalnih stroškov in odpravo prekomerne uporabe materiala in sil, ampak se ga poslužuje tudi v dobi največje konjunktore in prosperitete podjetja. Nihče, ki je razumen, ne sme pozabiti v dobi uspehov na neuspehe in krize, ki morejo priti v bližnji ali daljši bodočnosti. Zato mora z njimi računati, se pripraviti in se poslužiti sredstev, s katerimi jih morda lahko prepreči, a nekaj časa odvrne, ali njih efekte omili.

Pri postavitvi cilja, doseči čim večji rezultat s čim manjšimi sredstvi, je poleg cilja treba imeti pred očmi razdaljo in pot, ki vodi od obstoječega stanja do cilja, katero pot mora izbrati, katera sredstva uporabljati, da bo uspeh čimprej in popolnejši.

II.

Znanstvena organizacija dela ima kakor vsaka druga disciplina objekt svojega študija, ta je delo. Kot disciplina ima znanstveni značaj in načela splošne vrednosti. Toda načela

imajo lahko različne načine v aplikaciji, ker je objekt, na katerega se aplicirajo, to je delo, zelo različen radi nesterilnih činiteljev, ki ga sestavljajo in nanj vplivajo. Ti činitelji so po svoji naravi in vzroku dvojni, moralni in materialni.

Delo ima svoj harmoničen razvoj v narodnih tradicijah, običajih, verski pripadnosti, moralni in kulturni stopnji ljudstva. So to v glavnem moralni činitelji v najširšem pomenu besede.

Vezano je nekako na materialne činitelje, na splošno gospodarsko organizacijo dežele, na naravne zaklade in industrializacijo. Ravno tukaj je posebna naloga znanstvene organizacije dela, da spozna dejansko stanje dežele, se intimno poveže z njim ter iz te konkretne realnosti dela zaključke in načrt za naprej.

Če znanstvena organizacija dela prepreže v začetku katerega izmed glavnih činiteljev, moralnega ali materialnega, obstoja že prvi, osnovni element disharmonije med namenom in resnično potrebo, kar ne prinese organizacije ali izboljšanje, ampak desorganizacijo z vsemi slabimi posledicami.

Znanstvena organizacija dela hoče biti zato sistem za aplikacijo teoretično znanstvenih zaključkov po novem načinu vse od vzgoje duha in volje človeka do navajanja h redu, disciplini, kontroli gospodarskih in socialnih aktivnosti, proizvodnje ter razdelitve in uporabe dobrin in naravnih bogastev.

Ni pa znanstvena organizacija dela izključno intenzivno uporabljane strojev, ki naj prisilijo človeka k delu v istem ritmu in sistemu kot dela stroj, kar ni več delo svobodnega človeka, ampak prisilno, suženjsko delo. To so le posebni odtenki sistema izraženi v pretiravanju in ne sistem sam, ki je v resničnem pomenu novo pojmovanje gospodarske proizvodjalne in socialne aktivnosti.

III.

Vsak je prepričan, da je njegov sistem dela najboljši. To je naravno. Toda malo jih je, ki se potrudijo iskati nov način dela, boljšega kot je sedanji. Če kdaj pride do kakšne spremembe, pride le bolj slučajno od vpliva zunanjih faktorjev, dočim se na splošno dela kot se slučajno ljubi, sledeč stari navadi, kot se je naučil v začetku. V prostem delu, individualnem in v prosti naravi se to toliko ne opazi, če pa stopimo v podjetje, takoj vidimo vse neugodne posledice takega dela. Tehnična sredstva, s katerimi je opremljeno podjetje, zahtevajo vsaka za sebe posebnega delovnega načina, sposobnosti in pažnje. Če tukaj prevladuje in gospoduje navada, vidimo, kako velika ovira in bolezen je, ki ovira napredek človeka.

Nasproti navadi, slučajnemu načinu in razpoloženju do dela se postavi sistem in metoda, to je večji rezultat prizadevanj, višjo proizvodnjo, pri tem pa priznati uporabo človeške, naravne in mehanične energije na minimum, s katero je mogoče doseči večji uspeh dela.

ne da bi pri tem trpela kvantiteta ali kvaliteta produkta.

Ni dovolj, da zna posameznik praktično uveljaviti načela. Isto mora naučiti tudi druge, jih prepričati o pravilnosti, potrebi in koristnosti takega načina dela. Pridobiti mora njih prostovoljni razumski pristanek, to je ne radi razmer ali potrebe po zaslužku, ampak ker je tako prav. Uresničiti to pomeni postaviti glavni nosilec znanstveni organizaciji dela.

Vsako delo, enostavno ali komplicirano se pa mora izvršiti v najkrajšem možnem času. To je, uporabiti se sme le toliko časa, kolikor ga zahteva narava dela sama, upoštevajoč uporabo vseh potrebnih tehničnih sredstev in načel organizacije.

Za dosevo tega pa je potrebno opazovanje in analiza. Opazovanje in ugotavljanje ni avtoriteta, ampak eksperiment, ker vse to kar je opazovano, je empirično, vzročno, nekontrolirano in se more raziskati le s sistematičnim opazovanjem, spoznavanjem in eksperimenti. V splošni terminologiji je to opazovanje in spoznavanje imenovano študij časa.

IV.

Vsakdanje življenje nas vedno bolj sili k štednji. Doba, čas in okolje, v katerem živimo, je tako, da nam imperativa štednje ne dovolijo prezreti, čeprav bi to radi storili.

Zunanji vplivi, naš gospodarski in socialni položaj je močnejši činitelj kot naša volja, želje in potrebe. Zakon štednje ukazuje uporabo našega zaslužka, določa višino in vrednostno lestvico naših potreb.

Malo jih je pa, katerim bi bil cilj in potreba štednja časa. Čas je nekaj, kar se ne plača v denarju, za vsakega ima dan enako število ur, za dnevom pride naslednji in tako tečejo tedni, meseci in leta. Smatramo to za nekaj popolnoma naravnega, kar mora iti mimo nas brez našega zanimanja. Le redkokdaj naredimo račun in obračun, kako uporabljamo svoj delovni čas in čas življenja.

Bistvo štednje časa je, da brez izpostavljanja našega organizma prekomernemu izčrpanju, to je brez prekomerne utrujenosti, gotovo delo izvršimo dobro v najbolj možnem kratkem času. Da se pa čas lahko štedi, ga moramo merit, kontrolirati, za kar nam služi ura. Od tukaj prihaja ime kronometraže ali valutacije delovnega časa!

Študij časa se sestoji iz opazovanja in analize človekove aktivnosti in gibov pri delu. Ugotoviti se mora, iz koliko osnovnih gibov in akcij se sestoji posamezna delovna operacija. Z uro v roki se ugotovi čas za vsak gib in akcijo in vsota teh da rezultat časa, potrebnega za delovno operacijo. Vsota časa vseh delovnih operacij, potrebnih za izvršitev določenega dela, nam pove, koliko časa se je uporabilo za dotično delo.

Ako opazovanje in analizo ponovimo na več subjektih, ki izvršujejo isto delo, ugotovimo njih sposobnost, pridnost in donosnost. Istočasno se pa more najti in odkriti nov način dela. S strogim opazovanjem in analizo se dajo ugotoviti napačni ali nepotrebni gibi ali celo operacije. Na podlagi teh ugotovitev se jih lahko popravi, zboljša, odpravi in nado-

mesti z novimi, vedno odgovarjajoče tehničnim potrebam dotične vrste dela.

Končni rezultat merjenja, opazovanja in analize časa je določitev „tip časa“, to je časa, ki je resnično potreben za izvršitev gotovega dela, upoštevajoč človekove umske in fizične zmožnosti in zmogljivost tehničnih pripomočkov. Ni to nobena delovna norma, ki hoče mehanizirati človeka, ampak zopet nov racionalni način dela. Določen je normalni item in tempo dela, ki da maksimalno možno produktivnost v danem času in okoliščinah. Sistem nima namena izkoriščati človeka, ampak hoče samo odpraviti vse nepotrebno delo in prizadevanje, kar pomeni poleg štednje časa tudi štednjo človekovih fizičnih in duševnih sil.

V.

Naučiti človeka dobro in prav delati, ga postaviti k delu, ki odgovarja njegovim fizičnim in duševnim zmožnostim ter racionalizirati čas, je potreba sodobnega gospodarstva in socialnega življenja na splošno. Naravno je, da se z dosego tega zviša produktivnost, donos dela. Znižajo se proizvajalni stroški, kar da možnost zvišanja mezd in plač. Koristi nimajo samo v proizvodnji direktno soudeleženi subjekti, ampak vsa družba, ker je na tržišču več produktov in po nižjih cenah.

Doseženi rezultati pa morajo biti objekt vednega izpopolnjevanja in kot minimum v vsakem primeru nepopustljivo ohranjeni in aplicirani. Upoštevajoč to in vse preje navedene činitelje moremo postaviti naslednja načela, ki naj vodijo v znanstveni organizaciji dela:

1. Vsi v proizvodnji sodelujoči se morajo truditi za red, disciplino, medsebojno zaupanje, maksimalno aktivnost in dobro voljo.

2. To se da doseči z odgovarjajočo poklicno izobrazbo, vzgojo in pravilno izbiri poklica.

3. Delodajalec mora dati delojemalcem pravično plačo, ki zadostuje za dostojno življenje.

4. Aktivnemu delavcu, ki se prizadeva za izboljšanje delovnih metod in organizacije dela, mora biti priznana posebna nagrada. Tako se obdrži inicijativa stalno na višini.

5. Niso vsi delavci enako sposobni za isto vrsto dela. To zahteva racionalno razdelitev delavcev, in sicer da se v mejah možnosti vsakega dodeli k delu, pri katerem da najvišji rezultat.

6. Vsakemu se morajo dodeliti jasno določene naloge s točno razmejitvijo funkcij, hierarhije in odgovornosti.

7. Nič manj važna od notranje ureditve delovnega področja je skrb za delojemalce izven podjetja. Skrbeti se mora za ustanovitev pomožnih socialnih ustanov podjetja in prizadevati za zdrava stanovanja delojemalcev. Zadovoljstvo in vsaj minimalna udobnost mora spremljati delovnega človeka tudi v dela prostem času.

8. Posebno pažnjo se mora posvečati gradnji podjetja, njega tehnični opremlitvi in organizaciji. Nikoli se ne sme pustiti iz vidika dejstvo, da predstavlja podjetje v svojem območju vse probleme tehnike, gospodarstva in

končno tudi življenje. Moremo smatrati podjetje za ogledalo, barometer splošnega socialnega življenja. Če tukaj vlada red in harmonija, se razvija urejeno in normalno tudi ostalo življenje, ali pa obratno.

VI.

Že iz teh zelo na grobo nakazanih osnovnih pojmov znanstvene organizacije dela vidimo, kako velike važnosti je za gospodarsko in socialno življenje. Vsi politični, gospodarski in socialni sistemi se je poslužujejo za uresničitev svojih ciljev.

Vendar pa je pojmovanje teh večkrat preveč materialistično. Vidiijo pred seboj samo materialni cilj, ki ga hočejo doseči, človek jim služi samo kot sredstvo za doseg tega cilja. Priznati moramo, da ima vsak način in skema svojo realno vrednost, mora pa biti dobro premišljena in poznana, nikoli pa sprejeta „ipso facto“ in tako prenešana v življenje.

Cilj znanstvene organizacije dela ne more biti izključno maksimalna proizvodnja ali rezultat, ampak predvsem kvaliteta, upoštevajoč zahteve socialnega gospodarstva. Načelo minimalnih sredstev pri tem ni ignorirano, ni pa samo sebi namen. Najboljše socialno in gospodarsko dobro je v ravnovesju vseh zainteresiranih in prizadetih činiteljev. Za podjetje to pomeni, da zadovolji vedno večje povpraševanje in potrebe z večjo kvantiteto in kvaliteto proizvodov, katerih proizvajalni stroški so znižani na minimum. Vendar se pa ta formula ne izčrpa v svojem mehanizmu in egoistični aplikaciji v podjetju, ampak mora upoštevati svojo strukturo, predvsem pa naravne večne zakone, ki veljajo za vsako gospodarsko aktivnost.

Znanstvena organizacija dela ni samo tehnične narave. Nasprotno, prav velik vpliv in posledice ima na vse socialno življenje in zato ne more izbejniti presoji sociologije in morale. Predvsem iz dveh razlogov je podvržena presoji sociologije in morale: 1. radi vpliva, ki ga ima na človeški element, to je na fizično moralne interese človeka; 2. z ozirom na gospodarske in terese, to je mezda in plača ter z ozirom na tehnološko brezposelnost, pojav, na katerega more znanstvena organizacija dela znatno vplivati.

Resnično gospodarsko in socialno dobro je v obrambi fizično moralne integriteti človeka. Sistemi znanstvene organizacije dela morajo posredovati ta cilj ter postaviti za osnovo moralno pojmovanje dela po načelih krščanske etike in z znanstvenim študijem človeškega činitelja na območju dela.

V vodstvu podjetja in vsake organizirane skupnosti mora biti važnost človekove prisotnosti postavljena na prvo mesto. Še najbolj izpopolnjena organizacija pomeni zelo malo, če pri njej človek ne sodeluje aktivno. Najbolj avtomatični, specializirani ali univerzalni stroj potrebuje v večji ali manjši meri pomoč in vodstvo človeka ter ga ne more obiti.

Tako pojmovani aplikaciji znanstvene organizacije dela Cerkev ne nasprotuje, temveč jo priporoča. Slabi načini in zlorabe niso vzrok za odklonitev, temveč klic in naloga za

ČRNI KRISTUS

V belem palestinskem dnevu,
sredi rož in barv pomladi
toneš v mračnem srdcu, gnevu —
množice so mrzli gadi.

Sredi trepečoče luči —
v oljke, cedre žge jo veter —
v smrtnih sencah Bog se muči...
Kje ste bratje, Skala — Peter?

Črn v jasne luči blesku
vpiješ zapuščen k Očetu —
kri se strja v vročem pesku,
gineš v mrzličnem drgetu.

Luč sveta je otemnela,
počrnela v bolečini —
noč naj bi še vas zajela,
sonca, v nebesni sinjini...

Kristus črn od trpljenja,
umirajoč na trdem lesu —
vidiš ta plamenček stenja:
dušo k tebi zročo v kesu?

Kristus v bolečini črni,
za zemljé odkup trpeči,
svetlo milost srcu vrni,
stri zapawe moji ječi.

SLAVKO SREBRNIČ

iskanje zdravih pravih smernic. Tej nalogi se sodobni katoličan, ki je soudeležen v proizvodjalnem, gospodarskem in socialnem življenju, ne more izogniti.

Priznati moramo, da je sistem slab v aplikaciji radi pasivnega zadržanja ali premajhne zainteresiranosti od strani katoličanov. Nekatoličani ne bodo upoštevali katoliških načel, v kolikor bi jim ta ne bi bila dobrodošla za njih cilj. Zato jih pa morajo prinesiti na to področje katoličani z aktivnim delom in vztrajnim prizadevanjem.

Cerkev je s svojim naukom in skrbjo za dobrobit človeštva najbolj napredna in progresivna ustanova na svetu. Če v praksi nje člani njenih naukov ne upoštevajo in vsled brezbržnosti, enostranskega gledanja na življenje ali preziranje narave in potreb človeka ne aplicirajo v življenje, ni njena krivda. Vzpodbud, klicev in opominov je Rim že dal dovolj, sedaj mora priti pozitiven odgovor in akcija od katoličanov, tudi Slovencev.

AVGUST HORVAT

DRVZINA IN MLADINA

VII. OTROKOVA SAMOVZGOJA

Pri vzgoji boš uspel le, če boš otroka prido-
bil, da bo skupno s teboj tudi on vzgajal sam
sebe. Za tako sodelovanje je otrok v prvih
letih življenja še nesposoben. Zato ga v prvih
letih, ko otrok še ni prišel k pameti in še
ne zna ločiti dobrega od slabega, vzgajaj zgolj
z mehaničnim navajanjem k temu, kar je zanj
prav in potrebno. Ko pa začne ločiti dobro od
slabega, dovoljeno od nedovoljenega, ko torej
začne svoja dejanja pravno vrednotiti in spo-
znovati svoje dolžnosti, ko začne odkrivati v
sebi dvojno postavbo, postavbo duha in po-
stavo mesa, ki si med seboj nasprotujeta in
se borita za oblast v človeku, se za otroka
začne dolžnost samovzgoje. Otrok je dolžan
vzgajati tudi sam sebe, to je, se ravnati no
glasu vesti, pa naj bo to lahko ali težko, pri-
jetno ali neprijetno.

1. TVOJA VZGOJNA PRIZADEVANJA BO-
DO IMELA TEM VEČ USPEHA, ČIM PREJ
IN ČIM BOLJ BO OTROK PRI VZGOJI S TE-
BOJ SODELOVAL. Za to sodelovanje pa ga
moraš pridobiti. Kajti otrok more s svojimi
razumom sicer res jasno spoznati poedine res-
nice in dolžnosti, a jim more s svojo svobod-
no voljo tudi nasprotovati in jih odklanjati,
če ga nismo nanje notranje pridobili. V tem
primeru bi naša vzgoja ostala brezuspešna.
Otrok more biti do tvojih vzgojnih prizadevanj
tudi hladen, brezbrizen, kar bi zopet povzro-
čilo le malo uspeha pri vzgoji. Skratka, da bo
tvoja vzgoja uspešna, skrbi, da otroka prido-
biš za sodelovanje, to je, da bo hotel vzgajati
tudi sam sebe.

To doseči ni tako težko. Kajti mlad človek
celo želi vzgajati sam sebe; saj je v naravi
vsakega, zlasti mladega človeka močno teže-
nje po spopolnjevanju. Neprijetno mu je tudi
večno varuštvo; postati hoče v vsem neod-
visen, sam svoje sreče kovač. Zato ga za sa-
movzgojo lahko pridobimo, če si le za to pri-
merno prizadevamo. Kako ravnajmo?

2. MLADEMU ČLOVEKU KAŽI NA LEPO-
TO IN VAŽNOST NJEGOVIH VSAKDANJH
DOLŽNOSTI, NA LEPOTO IN POMEMBNOST
RAZNIH CILJEV IN VZOROV ŽIVLJENJA.
Zlasti dozorevajoč človek je za vzore življe-
nja lahko dostopen, saj je poln lepih hotenj,
a često ne ve jasno, kaj prav za prav hoče.
Zato mu mora vzgojitelj čim preje in čim jas-
neje pokazati na vzore in naloge življenja, na
njih lepoto, pomembnost in veličino, da jih bo
vzljubil in jim bo za to pripravljen služiti, se
zanje žrtvovati in se nanje resno pripravljati.
Če mu vzorov, nalog in ciljev življenja ne kaže
vzgojitelj, jih gre iskati drugam. Ker mlad
človek bolj čustvuje, kakor hladno presoja,
ker ga vodijo bolj sanjava čustva kakor hlad-

na razsodnost, ga je lahko pridobiti tudi za
napačne „vzore“, cilje in naloge, za zmotna
načela; a česar se mlad človek oklene, tega
se oklene z ognjem in je pripravljen temu na
ljubo prenašati tudi največje napore in žrtve.

Ni pa vsak človek notranje enako dostopen
za iste vzore in naloge. Za nekatere je enega
pridobiti lahko, drugega zopet težko. Zato pri-
sluhni otrokovi duši, da spoznaš, za kakšne
vzore in naloge se tvoj otrok ogreje najlaže.
Ko to spoznaš, ga skušaj za to ogreti čim bolj,
a opozori ga, da bo mogel ta ali oni sebi ljubi
vzor, nalogo, cilj doseči le, če bo hotel iskreno
vzgajati sam sebe. S tem budiš v njem voljo
za samovzgojo.

Značilno potezo, značilno hotenje otrokove
duše morda spoznaš, odkriješ z vprašanji:
„Česa si v življenju želiš? Kaj bi rad postal?
Kaj ti je zoperno na sebi in kaj na drugih?
Kakšen bi rad bil?“ itd. Morda odkriješ kot
značilno potezo njegovega značaja socialni čut,
požrtvovalnost v službi bližnjega; za samo-
vzgojo ga boš torej pridobil najlaže, če naj-
prej v njem razviješ in poglobiš to teženje in
mu potem dopoveš, da brez samovzgoje ni us-
pešnega socialnega dela. Morda je osnovna
poteza otrokove duše ponos; pridobil ga boš
za samovzgojo najlaže, če mu pojasniš, da bo
postal lepa, dovršena osebnost le, če bo hotel
krepko vzgajati sam sebe. Morda je njegova
osnovna poteza gospodovalnost, hoče biti vo-
ditelj; za samovzgojo ga boš pridobil najlaže,
če mu pokažeš, dopoveš, da se bo le tako uspo-
sobil za odgovornosti polno delo, za velike
dolžnosti v življenju.

3. Ko odkriješ značilno hotenje otrokove
duše in mu pokažeš na njega lepoto in pomen
ter ga pridobiš za samovzgojo, MU TUDI NA-
ZORNO POKAŽI, KAKO NAJ VZGAJA SAM
SEBE, kako naj to svojo osnovno, sebi zna-
čilno nagnjenje ČISTI RAZNIH NAPAK IN
SE NRAVNO SPOPOLNJUJE ter se tako čim
lepše usposobi za delo, h kateremu ga kliče
Bog po njegovi naravi.

4. A otroku tudi dopovej, da bo mogoč svo-
jemu osnovnemu lepemu teženju uspešno slu-
žiti le, če bo v sebi razvil in utrdil RAZNE
ZA TO POTREBNE KREPOSTI, VRLINE
Dopovej mu, da n. pr. socialno delo brezpo-
gojno zahteva pravičnost, resnicoljubnost,
vestnost, ponižnost, nesebičnost, itd. Notranje
pridobiš otroka tudi za te vrline s tem, da mu
kažeš na njih lepoto in pomen: kaj pomenijo
zanj, za druge, za sedanjost, prihodnost, za
večnost. Enako nazorno pokaži, kakšne posledice
lahko imajo zanj, za druge, za sedanjost,
za večnost te ali one napake, katerih ga hočeš
rešiti ali obvarovati.

5. Na enak način otroka pridobi tudi ZA RAZNA SVOJA SPLOŠNA NAVODILA IN ZAPOVEDI. Zato mu vsaj v začetku svoje zapovedi in navodila razloži in pokaži, kakšne vrednote more z njih spolnjevanjem doseči zase, za bližnjega, za družbo, za sedanjost, za prihodnost, za večnost. Obsežneje o tem govoriš seveda le doraščajočim. Čim mlajši pa je otrok, tem manj bešed in tem več dejanskega navajanja k temu, kar hočeš v otroku razviti in utrditi.

6. Ko si otroka tako pridobil za njemu svoj-ska hotenja, za potrebne odlike, naloge in dolžnosti, NAPRAVI Z OTROKOM TOČEN NAČRT, KAJ JE TREBA STORITI V TA NA-MENI ŽE DANES, KAJ JUTRI, KAJ V BLIŽ-NJI PRIHODNOSTI, kaj je treba utrditi, kaj premagati, kaj spremeniti, česa se varovati, da bo svoj cilj tudi res dosegel. Opozori ga, kako naj v storjenih sklepih sam sebe nadzira z vsakdanjim izpraševanjem vesti in sebe zaradi morebitne nezvestobe v sklepih tudi kaznuje, sklepe in nagibe za sklepe pa obnovi.

ALI VEŠ, FANT,

kakšnega se Te me želimo, se Te predstavljamo? Vemo, da našega ideala ni, tudi si Te ne slikamo brez napak, saj smo jih same tako polne. Toda kot pravičnega, bojujočega se moža se Te želimo — v Tvojem odnosu do Boga in do nas.

Da znaš v svojem poklicu kaj žrtvovati in življenje brzdati, je tudi potrebno. Saj boš moral nekoč nositi odgovornost cele družine.

In veš, kaj si še posebno želimo?

Da bi nas dekleta in poznejše Tvojo ženo vzel kot nekaj resnega in ne kot igračko v ljubkih oblekah, ki pa jo je treba odriniti ob stran, ko so na sporedu „moške stvari“, skrbi, poklicne težave.

Dane smo vam vendar kot „pomočnice“; tako si je zamislil Bog, ko je Evo ustvaril.

Čuti v nas dušo, brat, in ne glej nas, kot bi bile samo telo! Vi, današnji fantje, zahtevate preveč in premalo od nas deklet. Zahtevajte več od našega srca. Tam leži vendar toliko neodkritih moči!

Od vas in nas, od našega čistega srečanja, od dobre skupne poti moremo pričakovati tisto izboljšanje in prenovljenje, ki si ga vsi tako želimo. Bređa

ČUJ, DEKLE,

saj ni res, da bi si fantje nobenega mne-nja ne ustvarjali o Tebi. Pa veš tudi, kako smo včasih razočarani ob pogledu nate in Tvoje tovarišice?

Šele ko bo mlad človek pomen in lepoto vzorov in ciljev, svojih trenutnih dolžnosti, pomen naših zahtev in raznih načel na drobno spoznal, se bo zanje tudi iskreno ogrel, se bo zanje z veseljem žrtvoval; svoje vzore in cilje bo skušal doseči za vsako ceno ter bo za oblikovanje svojega značaja pripravljen sprejeti tudi težke žrtve, zapovedi, dolžnosti in samo-odpovedi. Začel bo resno vzgajati sam sebe.

Če boš mladega človeka tako notranje pridobil za cilje, za dolžnosti, za sredstva, ki vodijo k ciljem, BO SVOJIM CILJEM, DOLŽNO-
STIM IN TVOJIM NAVODILOM OSTAL
ZVEST TUDI BREZ TEBE: vzgajal bo sam sebe tudi takrat, ko tebe ne bo, ko bo njegovo življenje skrito pred svetom in pred teboj, ko za svoje ravnanje ne bo mogel od nikogar pričakovati niti pohvale niti graje. **PREBUDITI V MLADEM ČLOVEKU TO PRAVLJENOST, TO JE NAJVAŽNEJŠE, KAR MOREMO Z VZGOJO DOSEČI IN MLAD-
MU ČLOVEKU DATI NA POT V ŽIVLJENJE.**
DR. RUDOLF HANŽELIČ

Da le moreš biti tako površna in vse jemati tako lahkomišlno! Ali pa tisto „nepri-siljeno“ govorjenje, ki nam otežkoča, da bi v Tebi mogli videti kaj več kot tovarišico pri zabavi, športu, v družbi...

Kje je Tvoja duša? Glej, prav to iščemo, čeprav se dostikrat zdi, da ne; saj je pravi dom moža v duši žene. Tako tesno ste z Bogom povezane po skrivnosti življenja, zakaj nam daste to tako malo čutiti?

Hočemo sredine, ne skrajnosti. Nekaj mirnega in ženskega bi že radi pri dekletih. Spet pa ne maramo razvajenk ali pa tistih, ki skušajo oponašati vse fantovske navade, pa tudi ne kakšnih strašno „pobožnih“, ki se v svetu več ne znajdejo.

Bog Vam je dal nalogo, da po ljubezni to, kar je žensko, dvigate k Njemu.

Ko bi nehale iskati v nas samo nekoga, ki bi za Vas skrbel v življenju, ali pa morda samo „moža“, ko bi bile pripravljene odpreti svoje srce in najprej ljubiti, potem bi videle, da je v nas fantih vseeno več tistega, o čemer sanjate, kakor pa se zdi na prvi pogled. Tonč

TI, KI SE DOLGOČASIŠ!

V našem stoletju, v dobi športa, se čudno vidj biti sentimentalni. In vendar so dekleta, ki se dolgočasijo.

Ena izmed teh si tudi ti. Dolgočasiš se vedno po malem in v stvarih. V nekaterih trenutkih celó strašno... Sama s seboj nisi zadovoljna. Že dolgo se ne počutiš dobro. Zdehaš in še v zdehanju zdi huješ: Kako se dolgočasim! Odkrito se izpovej! Dolgočasiš se na plesu, pri športu, kadar greš na obisk. Še bolj pa, kadar si sama in se ne moreš pretvarjati.

Kaj je s teboj?

Dolgočasiš se, ker si povprečna. Dolgočasje je najstrašnejši sin povprečnosti. Njeni sinovi so: bojzljivost, malodušnost in dolgočasje. Povprečen biti pomeni: biti na dnu svojih zmognosti. To bi bila ti! Ne uresničiš vsega,

kar bi morala, ne zavzemaš mesta, ki ti v življenju pripada. Ne delaš. Kar pa storiš, je brez duše, navdušenja; predvsem brez zanimanja. Končno — nič te ne zanima. Tvoje misli spe, moliš brezbrizno, tvoj lenobni napor ti ne povzroča nikakega veselja.

Sprejemajoč življenje tako malodušno, kako se ne bi dolgočasila? Je razumljivo, nikakor pa ne opravičljivo. Če bi pustila, da te vodi čist in plemenit ideal, če bi razumela veliko odgovornost uporabljanja božjih darov, bi nehala biti povprečna in se ne bi več dolgočasila. Življenje bi imelo za tebe nepoznano privlačnost, tvoja dela globok

smisel in pomen. Velikodušna, goreča dekleta nimajo časa za dolgočasje.

Dolgočasiš se, ker si nedelavna. Bogati ljudje, ki imajo več prostega časa, se dolgočasijo bolj kot revni. Pri revnih neprestane potrebe po delu ustvarjajo stalno zaposlitev. Zaposleni ljudje nimajo časa misliti na dolg čas. Nasprotno pa ti izrabljaš svoje življenje v zdehanju in dolgočasju.

Kadar iz potrebe ali dolžnosti izpolnimo obveznost, se nam zdi delavni dan kakor ravna pot, polna zanimanja. Čas je odmerjen. Naše delo je razdeljeno na ure. Kdaj in kako potem še imeti čas za dolgočasenje?

Nasprotno ti, že ko vstajaš, smatraš dan za prazen in siv. Nobena zaposlitev te ne zanima in privlači.

Morala bi delati. Morala bi znati delati. Nihče te ne silj k delu? Morda... Toda če se zavedaš svojih dolžnosti, če se spominjaš prilike petih talentov, če vrednotiš to, kar predstavlja delo za oblikovanje tvoje volje, se spomniš skušnjav, katerim te izpostavlja brezdelno življenje, verjemi, da to vzpodbuja.

Da ne dobiš dela? Lažeš! Tvoja lenoba je prostovoljna. Je na tisoče zaposlitev za tebe in za tiste, ki imajo dovolj prostega časa. Ti odklanjaš delo. Tvoje prijateljice, ki hočejo delati, se znajo zaposliti. Ti pa nočeš in se dolgočasiš. Pojmuj pravilno: Dolgočasiš se. Za to se nisem rodila. Mar naj bo to pravi smisel življenja? Poleg tega je velika nevarnost. Moje brezdelno življenje mi pripravlja skušnjave, volja slabi, dela domišljija, medli duhovna moč. Satan je na preži. Predati se dolgočasju, se pravi: že vnaprej pasti v greh.

Dolgočasiš se, ker si bolna. V resnici tudi si. Oči ti ne gledajo več lepote stvarstva, niš misla za kakršno koli delo in napor, zakaj tvoja dvomljiva, netočna misel ne najde, s čim se naj zaposli. Kajti tvoja vest nima dovolj moči, da bi odklonila skušnjava, tvoja vera je nesigurna, nič te ne navdušuje, nič te ne dovede do akcij.

Svoje življenje moraš obnoviti, spremeniti svoj značaj, si pridobiti stalno pobožnost.

Bog ti manjka. Njegova odsotnost ti povzroča trpljenje neizprosne dolgočasje, o katerem govori Bossuet: „Iščite Boga iz vse svoje duše in ko Ga enkrat najdete, nikar Ga ne zapustite!“ Moraš živeti v Njem, z Njim in za Njega.

Vendar, kadar se ti govori o pobožnosti, protestiraš: Pobožnost?... Prosim, ne govorite mi o tem. Vendar bi le v pobožnosti bila tvoja rešitev.

Oprosti moji pridigi, morda zelo dolgočasni, a tebi potrebni!

1. Kdor hoče živeti brez Boga, doživi polom v življenju. Usmerja ga po napačnih stezicah, poteka prazno brez zanimanja vse dneve v dolgočasjeu.

2. Ker življenje ne more biti tako, moraš iskati Boga, četudi te stane še toliko truda. Ohraniti Boga za vsako ceno. Sprejeti pobožno življenje z vsemi vajami, žrtvami in hrabriimi uspehi. Kolikor se boš izročila pobožnemu življenju, toliko manj boš imela

časa za dolgočasje. Glej, to je tvoja dolžnost.

3. Kadar zaradi posledic moralne bolezni trpiš dolgočasje, je treba takoj začeti z zdravljenjem. Nič zato, če so zdravila grenka in draga. Če se ne skopariš z zdravili za zdravje telesa, zakaj potem skopariti za dušo.

Si razumela? Tvoja je zadeva. Rešitev, ozdravljenje dolgočasnja je odvisna samo od tebe.

Dobro vem, da te jaz dolgočasim. Nič zato, to dolgočasenje je minljivo. Ti pa nadaljuj boj, da se osvobodiš svojega dolgočasnja, ki je strašnejše in ki zaposli vse tvoje življenje.

NAŠLA SEM JO

Srečo? Ne, še daleč ne. Le delček nje. Iskala sem jo. Tako kot jo iščemo vsi. S tisto gorečo silo, ki nas neprestano preganja, ki je preganjala milijone ljudi pred nami, ki jim je dala silo, da so prehodili polja in gore, prešli jezera in morja, prečuli dolge noči ob knjigah, laboratorijih in delavnicah — zato da bi našli eno minuto, uro, dan popolne sreče.

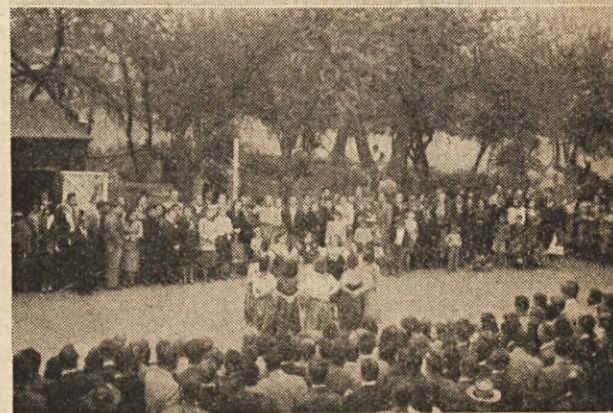
Ko sem bila še majhna, sem mislila, da je sreča v prostosti. Prek samostanskih zidov, iz ozke šolske klopi, iz mračnega mesta sem si želela ven, na polje, v gozd, med širne travnike, cvetje in žito, kjer bi nihče ne branil poti. Toda, ko so leto za letom prihajale zaželjene počitnice, sem venomer bolj spoznavala, s kolikimi tisočimi mejniki je ograjeno človeško življenje. Ne, tu popolne sreče ni!

Potem sem mislila, da je sreča v znanosti. Vedno več časa sem preživela na dan ob knjigi, zdelo se mi je, da bom kmalu, da že čez nekaj let — na koncu, da bom našla tam svoj cilj. Kakšno razočaranje! Vsako leto je bilo polje moje nevednosti večje.

Morda pa je sreča v lepoti. Dostojewsky je dejal, da je lepota uganka... in da jo lepota rešila svet... Lepota v glasbi, v naravi, v literaturi. Da, za hipec te osreči, da — ko ne bi imela vedno tiste grenke primesi človeške narave, tistega materializma — in tako malo poduhovljenosti.

Že sem postala dekle. Morda pa je popolna sreča v ljubezni — kot jo opisujejo romani, slikajo filmi... V ljubezni do zemskega bitja, do pozemske stvari? Kupa je sladkobe mešana s pelinom.

Pa sem prišla do misli, kot jo je zapisala Alja Rachmanova v eni izmed svojih knjig: „V mojem delu hočem najti moč za življenje, ki jo drugi črpajo iz ljubezni. Mojemu delu hočem posvetiti svoje veselje in trpljenje, ki ga drugi ljudje žrtvujejo ljubezni...“ Da, do teh misli sem prišla prav, ko me je Bog poklical v KA. Mojemu delu za duše hočem posvetiti vse to, kar danes svet žrtvuje ljubezni do stvari brez duha, brez duše, materiji. — V urejenem duhovnem življenju sem našla tudi tisto, pred leti zaželeno prostost, v razširjenju verskega znanja sem spoznala resnico in lepoto.

Slike levo in tu zgoraj kažejo prizore iz prireditve Slovenske fantovske zveze in Slovenske dekliske organizacije v Buenos Airesu oktobra meseca. Levo slike z razstave ženskih ročnih del, tu zgoraj prizori rajanja. Vse se je vršilo na slov. pristavi v Moronu, (Foto DŽ)

Pa mislite, da sem bila takrat srečna? Oh ne, takrat je bilo še v meni toliko egoizma; takrat sem še želela plačila, priznanja za svoje delo.

Kaj pa je sreča, sem začutila šele, ko sem do dna spoznala: „odpovej se svoji sreči, če jo hočeš najti...“

Boš tudi Ti to poizkusila?

IZ VEČNEGA MESTA

PAPEŠKA OKROŽNICA NA RUSKE NARODE je globoko odjeknila po vsem svobodnem svetu. Številno časopisje in radijske postaje so jo v celoti objavile. Vatikanski radio je v ruskem jeziku sporočil poslanico trpečemu narodu. Tako je ta papeževa beseda nov dokaz, da zna Cerkev ločiti med brezbožnim komunizmom in narodi, ki pod njim trpijo. Cerkev obsoja brezbožni komunizem, ne pa ubogih ljudi, ki jih je komunizem zaslužnil. Zanje Cerkev molí, se jih spominja in z njimi sočustvuje.

ZA PATRONA TURISTOV je sv. oče proglasil sv. Frančiška Ksaverija. Kakor znano, je ta svetnik v 16. stoletju prepotoval ogromno dežel: Indijo, Malajske otoke, Japonsko, dokler se ni zgrudil pred vrati Kitajske.

„ROMANJA NISO ZABAVNA POTOVANJA“, piše list vatikanske države „Osservatore Romano“. Odločno obsoja vse tiste potne družbe, ki prirejajo romanja le radi zabave in razvedrila. Vsako romanje bi moralo ohraniti verski značaj, zato bi jih smele prirejati predvsem cerkvene oblasti.

ITALIJA

ZA PREBIVALCE V CASTEL GANDOLFO pomeni papežev prihod sredi julija vedno novo življenje. Več ko poobico leta to mestece ob Albanskem jezeru hrepeni po teh dnevih. Kajti, ko pride papež, ljudje spremenijo v trenutku svoj poklic. Če so bili pozimi in spomladi krojači, brivci in čevljarji, postanejo sedaj „sezonski delavci“. To se pravi, ljudje se posvetijo prodajanju rožnih vencev, svetinjic, razglednic in črnih rut za avdijence.

Trg pred papeško palačo na las sliči vrvejni na velikem trgu pred baziliko sv. Petra. Le da je vse bolj domače. Sv. oče se nena-povedan enkrat ali dvakrat na dan prikaže na balkonu svojega stanovanja in spregovori primerne besede. Že večkrat so zdravniki nasvetovali sv. očetu, naj omeji svoje avdijence. Pa vedno odgovarja: „Alj nisem „servus servorum Dei“?“ (služabnik božjih služabnikov).

400 LETNICA GERMANIKA, 9. oktobra so praznovali v Rimu 400 letnico enega najstarejših cerkvenih kolegijev „Germanicum“, v katerem so dovršili visoke študije tudi naši slovenski najvidnejši duhovniki: brata Ušeničnik, Opeka, Turk in drugi. Ustanovitev pripisujejo sv. Ignaciju, kateremu je bilo toliko za to, da se ohrani katolicizem v deželah, ogroženih po protestantizmu.

FRANCIJA

VELIKO ČLOVEŠKE BEDE se da videti v Lurdu. Toda redko je kak romarski vlak zbudil toliko pozornosti kot prav 1200 slepcev, ki so prišli iz severne Francije. Lurški škof jim je spregovoril o pomenu vdanega prenašanja trpljenja za posvečenje samega sebe

BRETONSKI RIBIČI (zapadna Francija) so po zadnji svetovni vojni obnovili lep krščanski običaj. Ko gredo na lov, vzame vsak ribič s seboj tudi mrežo, ki ni njegova. Nosi naslov „Mrtva mreža“, ker je last kakega od ribičev, ki so padli v zadnji vojni in pustili doma nepreskrbljene otroke. Polovico izkupička, ki se dobi za ribe v „mrtvi mreži“, ribiči izročijo družini padlega tovariša. Na ta način se morejo te družine preživljati, dokler otroci ne bodo dorasli in sami prevzeli deo svojih očetov.

SAMO 44 ČUDEŽNIH OZDRAVLJENJ je dosedaj priznala zdravniška komisija v Lurdu. Sicer število izrednih ozdravljenj presega 1200, toda po želji Cerkve, ki hoče biti v presojanju čudežev čimbolj stroga, more biti proglašeno za čudež le tisto ozdravljenje, ki se primeri v hipu, je popolno, trajno in ni vpivalo nanj nobeno zdravilo. Pri komisiji delujejo zdravniki vseh veroizpovedi in tudi taki, ki ničesar ne verujejo. Vsi imajo pravico, čudeže natančno preiskovati in povedati svoje mnenje.

NEMCIJA

ZA NADŠKOFA V MESTU MUENCHEN je bil imenovan mons. Jožef Wendel, dosedaj škof v Speyru. Novi nadškof je star 52 let, sin krojača in znan po svoji socialni delavnosti. Velik ugled uživa tudi pri drugovercih.

POMOŽNI ŠKOF IZ FULDE, mons. Bolte, je moral predčasno zaključiti svoje birmovanje v tistem delu škofije, ki leži pod Sovjeti. Uradno je imel pravico ostati do 15. avgusta, pa so ga izgnali že 2. avgusta, češ da je prekoračil svoj delokrog. Kljub vsem šikanam rdečih oblasti je mogel birmati 4.400 otrok. Ti so prišli tudi 50 km daleč. Ljudje pa so sv. birmo izrabili, da so znova izpričali svojo versko zavednost.

BERLINSKI ŠKOF DR. WESKAMM ima za železno zaveso okoli 400.000 vernikov. Dosedaj jih je mogel še kar redno obiskovati. Sedaj pa so mu ruske zasedbene oblasti odzvele prehodno dovoljenje.

KATOLIŠKI TISK V NEMCIJI, 114 je vseh nemških katoliških publikacij, ki imajo 6 milijonov naročnikov. Na ta način so katoličani prekosili protestante, ki imajo sicer 129 listov, pa le 4.500.000 naročnikov.

AVSTRIJA

DR. FRANC JACHIM, dunajski pomožni škof, je na Katoliškem dnevu, ki se je vršil v preteklem septembru na Dunaju, takole opisal položaj katoliške Cerkve v Avstriji.

„Duhovniški stan ne privlači več tako kot včasih. Število novih poklicev pada, ponekod kar občutno. Zato se opazja, da je število starih duhovnikov vedno večje. V dunajski nadškofiji n. pr. je od 296 duhovnikov ena tretjina stara več kot 60 let. Jasno je, da so ti duhovniki že močno izčrpani in niso več kos sodobnim potrebam krščanskega apostolata.

Delavstvo je v glavnem še vedno odtujeno od Cerkve. Kar je še hujše, materializem prodira tudi na kmete. Družine so v veliki duhovni in materialni bedi. Družinsko življenje se razkraja. Zlasti pa so se odtujili veri študirani ljudje.

Vendarle se pa kažejo na obzorju tudi lepe stvari. Pomanjkanje duhovnikov sili dobre laike k čim tesnejšemu sodelovanju s Cerkvijo. Tako verniki dobivajo vedno več vpogleda v cerkvene obrede, v sv. mašo in sv. pismo.“

ZDRUŽENE DRŽAVE

OKROG 200.000 REDOVNIKOV štejejo trenutno Združene države Sev. Amerike, ki pripadajo k 400 redovom in redovnim kongregacijam obeh spolov. Tako so redovi v tej državi sedaj najbolj številni na vsem svetu. 20% vseh redovnih oseb živi v Sev. Ameriki. Zanimivo je, da cveto tudi redovi, ki veljajo za najstrožje, kot so to trapisti. V splošnem se redovniki bavijo s katoliškim šolstvom. Dasi je število katoliških šol zelo visoko, še vedno ne zadošča. Zato mora 2 milijona katoliških otrok še vedno hoditi v državne neutralne šole.

225 KATOLIŠKIH UNIVERZ. V Združenih državah je po poročilu Catholic Directory (1950) 225 katoliških univerz in drugih visokih šol; 2.382 je srednjih šol s 519.873 učenci; 8.502 je pa ljudskih šol s 2.560.026 gojenci. Vse vodijo in vzdržujejo katoličani, katerih je 28 milijonov in imajo 4 kardinale, 21 nadškofov, 157 škofov, 37 opatov, 42.970 duhovnikov in 147.310 redovnic. 1 duhovnik pride na 650 vernikov, v katoliški latinski Ameriki pa komaj na 10.000 vernikov 1 duhovnik in se trkamo na prsi kot „muy católicos...“

JUŽNA AMERIKA

KATOLIŠKE ŠOLE V LATINSKI AMERIKI. Katoliških vseučilišč in visokih šol je 10 z 10.000 gojenci. Drugih katoliških šol in kolegijev pa je v Argentini 724 s 141.116 gojenci, Boliviji 328 s 28.877 gojenci, Braziliji 1.851 z 253.154 gojenci. Kolumbiji 1455 z 245.949 gojenci, Kostarika 15 s 3.007 gojenci, Kuba 172 s 50.000 gojenci, Čile 752 s 105.561 gojenci, Ekvador 272 s 60.379 gojenci, Salvador 51 s 6.336 gojenci, Guatemala 24 s 5.693 gojenci, Haiti 405 s 47.130 gojenci, Honduras 10 s 1.992 gojenci, Meksiko 1.507 s 196.748 gojenci, Nikaragua 42 s 7.719 gojenci, Panamá 29 s 5.350 gojenci,

Paragvaj 57 s 6.675 gojenci, Perú 276 s 83.562 gojenci, Portoriko 52 z 10.967 gojenci, San Domingo 23 s 4.403 gojenci, Urugvaj 183 s 34.757 gojenci, Venezuela 228 s 27.494 gojenci. Skupno z univerzami imajo 8.476 šol in 1.336.869 gojencev. 140 milijonov latino-amerikancev ima 8.476 kolegijev z 1.336.869 gojenci. USA 28 milijonov katoličanov pa 11.109 zavodov s 3.500.000 gojenci.

ZA ŽELEZNO ZAVESO

NA POSEBEN NAČIN HOČEJO „SPREBRNITI“ 590 ČEŠKIH REDOVNIC, ki so bile došedaj internirane v benediktinskem samostanu v Braunau. Prestavili so jih v tekstilne tovarne istega mesta, da bi se tam moralno pokvarile, kjer imajo ondodne delavke žalosten sloves izprijenih žensk. Komunisti od tega pomešanja pričakujejo lepih uspehov za svojo stvar.

RAZPUŠČENO SEMENIŠČE V DUPPAN pri Karlovih Varih (Češka) so oblasti spremenile v zavod za dresuro policijskih psov. S temi psi hočejo preprečiti masovne pobege ljudi, ki dnevno bežijo na zapad v svobodo.

TRENTUTNO IZHAJA V RUSIJI 7800 časopisov in 1400 revij v skupni nakladi 36 milijonov izvodov. Za mladino se tiska 101 časopis in 26 revij v nakladi 8 milijonov izvodov. Po tem tisku govori dnevno hudič ljudskim množicam in jim vceplja sovraštvo do vsega, kar je božjega. Ubogi ljudje, ki se tega strupa ne morejo ubraniti! Molimo zanje, da bodo prišli do spoznanja resnice, ki jo tako zelo potrebujejo!

ENAKOPRAVNOST ŽENE Z MOŠKIM, ki jo komunistem tako rad oznanja, dobi za ženske kaj žalosten izraz, če beremo budimpeštanski časopis „Szebed Ifjusay“. Omenjeni list pravi, da so ogrske žene v zadnjih letih zelo napredovale. Delajo v livarski in strojni industriji, kopljejo rudo pod zemljo, vodijo traktorje in žerjave. Da, celo pred topilniškimi pečmi, ki so bile včasih izključna domena moških, najdeš ženske. Da se ženske v srcu tej „enakopravnosti“ upirajo, si lahko mislimo. Povedati tega itak ne smejo.

RAZNO

KDOR JE ŠEL NA OLIMPIJADO v Helsinkih z namenom, da bi se približal z nedostojnimi nameni finskih ženam in dekletom, je ostal globoko razočaran. En mesec pred začetkom športnih prireditev so razposlale ženske organizacije vsem finskih dekletom ta-le poziv: „Bodite prijazne, toda ne pozabite na svoj ponos!“ Policija, ženska združenja in glavni odbor olimpijskih iger so skrbno pazili na to, da javna morala ne bi trpela škode.

V ANGLIJI SO IZVEDLI ANKETO med ljudmi, kakšen je pravzaprav smisel našega življenja. Rezultati so bili porazni. Mnogi so odgovorili, da vidijo svojo srečo v uživanju alkohola. 55% vseh izdatkov za življenjske potrebščine odpade za nakup alkohola. V alkoholni industriji je zaposlenih 340.000 ljudi,

t. j. dvakrat toliko kot v angleški mornarici. Leta 1938 so Angleži izdali za pijačo 285 milijonov funtov sterlingov, leta 1948 že 762 milijonov. Na teden napravijo pri prebivalstvu 50 milijonov 80 milijonov gostilniških obiskov. Kar se mladine tiče, ugotavlja anketa, da nastaja v Angliji nov rod pijancev. Iz dveh vzrokov ljudje pijejo: da se omamijo in da gojijo družabnost. Javno mnenje se da nes v Angliji ustvarja po gostilnah, s to ugotovitvijo konča anketa. In pri nas Slovencih?

IZ MISIJONOV

CERKEV V SEDMEM NADSTROPJU. Tiho drsi dvigalo navzgor. Hiša je last nekega trgovskega podjetja v Tokiu. Prvo nadstropje: oblačilnica za dame. Drugo nadstropje: oddelek za otroke. Tretje nadstropje: kuhinjsko posodje. In tako naprej. Sedmo nadstropje: farna cerkev. Da, farna cerkev. Evropski človek se najprej čudi. Kaj takega še ni slišal. In si misli: „Prav po amerikkansko!“

Res, zamisel je amerikkanska, a zato nič manj simpatična. Ljudje, ki kupujejo v omejenih hiši, imajo priliko, da obišejo svojega Boga in Mu zaupajo svoje zadeve. In to tudi delajo. Od zgodnjega jutra do poznega večera se vidijo vrste ljudi, ki hitijo v to cerkev. Župnik Leon Trbesar iz enega misijonskih redov ve povedati, da je v tej cerkvi prejelo pouk v katoliški veri že nad 4000 ljudi. Vse to so dejstva, ki dokazujejo, „da božji duh veje, koder hoče“. Tudi v sedmem nadstropju trgovske hiše.

V MESTU TOKIO se je število katoličanov od l. 1945 skoro potrojilo. Takrat je znašalo 8.000, sedaj pa je doseglo že število 20.000.

MESTO HIROSHIMA, ki je toliko trpelo radi atomskega bombardiranja leta 1945, je zgradilo novo bolnišnico in srednjo šolo. Obe stavbi je ponudilo tamošnjemu katoliškemu škofu na razpolago. Žal pa je moral škof ponudbo odkloniti. Vzrok: pomanjkanje redovnih sester. In tako je povsod: Potreba po sestrah se veča, a poklici upadajo. Zato je sv. oče Pij XII. pozval škofe vsega sveta, naj preiščejo, kje je iskati vzrok za to upadanje. Seveda, glavni vzrok že poznamo: naše družine postajajo vedno bolj materialistične.

Isto mesto Hiroshima še vedno trpi na posledicah atomske bombe. Neposredno po odmetu je znašalo število mrtvih in ranjenih 135.000. Med tem se je število žrtev, ki so umrle na kasnejših posledicah, zlasti radi izžarjevanja radioaktivnih žarkov, znašala do letos že 282.000 oseb, kar pomeni 70% celotnega prebivalstva. Lahko si mislimo, zakaj se sedaj vse svet tako boji nove svetovne vojne. Razdejanje bi bilo strašno in deležni bi ga bili krivi in nedolžni.

MED GOBAVCI. V gobavišču (bolnišnica za gobavce) v Nagashima na Japonskem, kjer je oskrbovanih 1600 gobavcev, so ustanovili novo župnijo s 40 župljani. Po večini so bolniški strežniki in družina podravnatelja ter mnogo katehumenov.

SESTRA INDIJSKEGA MINISTRskega PREDSEDNIKA je pred kratkim obiskala rdečo Kitajsko. Pakazala je zlasti veliko zanimanje za katoliške misijonarje, kar je rdeče oblastnike spravljalo očitno v zadrego. Na vprašanje, zakaj je zaprtih toliko misijonarjev, so odgovarjali, da je to stvar le nekaj tednov. Krivji bodo kaznovani, nedolžni pa spuščeni na svobodo. Seveda je predsednikova sestra te odgovore dobro razumela.

Z IZGONOM 77 LETNEGA FRANCOSEGA MISIJONARJA HENRY CENY, ki so ga 31. avgusta 1952 težko bolnega prenesli iz Kitajske čez mejni most v Hongkong, je število misijonarjev, misijonskih bratov in sestra na Kitajskem padlo v teku zadnjih 100 let pod tisoč. Še pred tremi leti je Kitajska imela nad 5000 misijonarjev. Od tedaj je bilo v teku preganjanja, ki je eno največjih, kar jih pomni zgodovina katoliške Cerkve, izgnanih na najbolj ogabne in ponižujoče načine okoli 4000 misijonarjev, ker niso hoteli priznati državne katoliške Cerkve in so vztrajali kljub grožnjam junaško na svojih mestih.

V SEULU na Koreji so blagoslovili popravljen katedralo, ki je bila porušena v menjajočih se bitkah.

OBCINSKA UPRAVA V RAMAT GAN (predmestje glavnega mesta judovske države Tel Aviv) je imenovala eno svojih ulic po italijanskem duhovniku Janezu Palatucci. Omenjeni duhovnik je v času nemške okupacije rešil življenje večjemu številu Judov nimanje za katoliške misijonarje, kar je rdeč našel smrt.

PAKISTAN POZABLJA. Po smrti zaslužnega predsednika Ali Jinnaha, je pakistanska vlada pozabila na slovesne obljube, da bo dostojno ravnala s kristjani. Prepovedujejo se župnijske šole in v Punjabu je bila tisočim kristjanov zaplenjena zemlja. Vse to je poveljal v parlamentu branitelj manjšin C. E. Gibbon.

KRIVI PREROKI V AFRIKI. V Tanganjiki v Afriki je skupina sektarjev ustanovila „Afriško narodno Cerkev“, ki hoče vzeti za podlago le prve knjige sv. pisma. Pravi, do se mora krščanstvo prilagoditi krajevnim razšenostvom. Šli so k sultanu v Galoni, da dobe meram in dovoliti med drugim tudi mnogonjegovo odobrenje Sultan pa, ki je katoličan, jim je pokazal evangelije ter odgovoril s Kristusovimi besedami: „Varujte se krivih prerokov. In vi ste krivi preroki. Tu ni mesta za vas.“

ČRNEC ŠKOF. Prvi črni škof v belgijski Afriki, mons. Alojzij Bigirumwami je prejel škofovsko posvečenje na binškošti v Ruanda. Novi prelat je potomec stare kraljevske roduvine v Gisaka.

MISIJONSKI PRISPEVEK. V Franciji so nabrali leta 1951 143 frankov za DŠV, 37 milijonov za Družbo sv. Petra apostola in 58 milijonov za Sveto Detinstvo, t. j. 35 milijonov več kot leto poprej.

Doma TUJEM IN NA

ZLATA MAŠA BEOGRAJSKEGA NADŠKOFA

Beograjski nadškof mons. dr. Josip Ujčić je praznoval 27. julija svoj zlatomašniški jubilej. Visokemu jubilarantu častitamo in mu želimo: Ad multos annos!

Dr. Josip Ujčić se je rodil 10. novembra 1880 v Starem Pazinu v Istri, v preprosti skoval je italijansko osnovno šolo. Sposobne-kmečki hiši. Imel je 9 bratov in sestra. Obimu dečku je bila dodeljena štipendija in je mogel oditi v Trst na klasično gimnazijo z nemškimi učnim jezikom. Leta 1898 je maturiral z odličnim uspehom in se v jeseni vpisal v goriško bogoslovje. Zadnjeleto bogoslovnih študij je bil prefekt v deškem konviktu v Trstu. Dobrih 22 let star je končal bogoslovje in bil posvečen v mašnika. Novo mašo je pel v Starem Jazinu. Kmalu po novi maši je prejel dekret, s katerim je bil nastavljen za škofijskega tajnika v Trstu, kjer je ostal dve leti. Kot škofov tajnik je spremljal svojega škofa Nagla po njegovih vizitacijskih potovanjih in drugih službenih potih. Nato je mladi duhovnik šel na Dunaj, da v tamkajšnjem znanem Avguštineju nadaljuje višje bogoslovne študije... Po dveh letih je prišel kot profesor moralke na centralno bogoslovje v Gorico, kjer je pokazal svoje visoke umske sposobnosti. Nekaj časa je vodil tudi upravo deškega zavoda „Marijanišče“. Leta 1908 je bil na Dunaju promoviran za doktorja teologije, štiri leta nato pa je postal dvorni kaplan in ravnatelj Avguštineja na Dunaju. V teh službah je ostal do konca vojne. Po vojni je nekaj časa še predaval kot honorarni kulteti, a je potem kot Jugoslovan izgubil profesor moralke na dunajski bogoslovni fakulteti.

Leta 1920 se je vrnil v domovino in postal v ljubljani bogoslovni profesor, in sicer za moralke, kjer je ostal do leta 1936, ko ga je sveti oče poklical na beograjsko nadškofijsko stolico. V 16 letih svojega delovanja v Ljubljani je profesor Ujčić silno razvil svoje pedagoške sposobnosti in je z njimi vzgojil cele generacije bodočih duhovnikov, dajajoč jim poleg silnega teoretičnega znanja tudi mnogo praktičnih navodil za dušno pastirstvo. Napisal je mnogo moralnih razprav v „Bogoslovni vestnik“ in se živahno udeleževal verskega in kulturnega življenja v Sloveniji. Pridobil si je obilo znancev, prijateljev in častilcev.

28. novembra 1936 je bil imenovan za beograjskega nadškofa. Takoj naslednje dni je prevzel nadškofijo in obenem tudi banatsko administraturo. Posvetil ga je zagrebški metropolit Bauer 9. marca naslednjega leta. Za Bauerja je bilo to 12. posvečenje škofa, in

kmalu nato je legel k večnemu počitku. Novo službeno mesto je bilo za nedavnoglavno službeno mesto je bilo za nedavnoglavno ljubljanskega profesorja težko, zlasti ker je prevzel škofijo v kočljivem gmotnem položaju, kate-rega ureditev je stala novega nadškofa i živce in prečutih noči. Na novem mestu ni poznal ne duhovnikov ne navad in verskih razmer. A s silno energijo mu je uspelo rešiti finončno vprašanje škofije in z visoko demokratičnim duhom se tudi vživeti v nove ljudi in njihove razmere. Njegovo škofovanje je padlo v burne čase protikonkordatske borbe, okupacije, osvobojenja in nove sedanje vojne razmere. Pevdaren, jasen v načelih, in ljubezniv v svojem nastopu je srečno ostal na težkem položaju. Odlikuje ga izredno zopanje v božjo Previdnost in sinovsko nežne vdanost Sveti stolici.

V zadnjih letih je nadškof Ujčić predstavnik episkopata v Jugoslaviji in je posvetil že sedem novih škofov. Bog ga je ohranil še kar pri trdnem zdravju. Pa tudi zdrava šegavost ga ni zapustila in mu pomagajo nositi križ, ki je s tako visoko službo še posebno združen.

IZ SLOVENIJE

SMRTNE OBSODBE V NOvem MESTU.

Pred časom je bil v Novem mestu proces proti skupini ljudi, med katerimi je tudi več duhovnikov, ki so bili obtoženi zaradi njihovega zadržanja v zadnji vojni. Obsojenih je bilo 18 ljudi, 4 na smrt, ostalih 14 pa na strogi zapor od 1 do 15 let. Na smrt u strelitvijo so bili obsojeni: dekan Gnidovec iz Žužemberka, star 70 let. Gnidovec Franc, posestnik v Gor. Ajdovcu, Mirko Stupica, čevljar iz Žužemberka in Ignac Trunkelj, kmet v Orlovkah. Na 15 let strogega zapora so bili obsojeni: Ivo Simčič, strok učitelj, Jože Mišmaš, organist in Jože Rutar, kmet.

Josip Podlipnik, župnik iz Sela-Žumberk, je dobil 12 let strogega zapora, Vinko Šega, kaplan v Žužemberku pa 5 let. To je menda poslednji krvni davek, ki ga je Suha Krajina, najrevnejši kos slovenske zemlje, plačala Rankovičevemu režimu. Ta proces je najlepši dokaz, kaj veljajo Rankovičeve amnestije, in kaj čaka tiste naivneže, ki se puste preslepti od mastno plačanih titovskih agentov, ki ponujajo roko sprave in sodelovanja. Smrtne obsodbe za amnestirana dejanja pričajo, kako trdno stoji komunistična partija na vratu izmučenega naroda.

NOV UČNI PREDMET. Z letošnjim šolskim letom se uvaja po vseh razredih osnovnih in srednjih šol v Jugoslaviji nov predmet, „moralna vzgoja“. V osnovnih šolah se bo

moralna vzgoja predavala enkrat ali dvakrat tedensko. Učenci naj dobijo pouk o osebni higijeni, vcepi naj se jim poslušnost, resnicoljubje, pravilno ponašanje v družbi, otroci naj se nauče ljubezni do šole, do staršev, do domovine, privadijo naj se spoštovanja do starejših in tovarištva. To bo verjetno nekakš nadomestek ukinjenega verouka in protiutež „nastankov nazadnjaškega gledanja na življenje, vpliva klera in vpliva reakcionarnih elementov, ki si prizadevajo vcepiti svoje nazadnjaško naziranje tudi šolski mladini“.

Te dni smo zvedeli, da je poleg moralne vzgoje, obvezna za vsa srednješolska dekleta tudi predvojaška vzgoja, ki je popolnoma enaka moški predvojaški vzgoji. Izkopalj so že potrebne jarke in pripravili prostore, kjer se bodo dekleta dvakrat na teden v popoldneških urah vadile v streljanju in se tako izurile v prave Titove vojakke.

BOJ ZA DUŠO MLADINE

Jugoslovanski režim nadaljuje svojo gonjo proti veri in Cerkvi. S pristno komunističnega stališča preganja vse vere in vse verske organizacije. Vendar je v zadnjem času nastopanje posebno strogo proti katoliški Cerkvi in njenim ustanovam in osebam.

Londonski „Observer“ prinaša dne 10. avgusta poročilo svojega posebnega dopisnika Richarda Loewenthala. Tole so nekatera dejstva, ki jih poroča:

„V zadnjih mesecih je bilo aretiranih več desetih katoliških duhovnikov, največ v Sloveniji.“

„Uradno časopisje v Jugoslaviji srdito napada Vatikan in katoliško duhovščino, zopet najhujše v Sloveniji. Bije se boj posebno za mladino.“

„Spomladi so slovenski škofje potovali po svojih škofijah in v mnogih krajih so jih kmetje sprejemali v slovesnih procesijah. V kritičnem stanju se je Cerkev zopet izkazala kot središče kmetijske opozicije in režim je bil seveda razburjen.“

Slovenski tednik „Katoliški Glas“, ki izhaja v Gorici, prinaša dne 10. julija obširen pregled protiverske gonje v Jugoslaviji, posebno v Sloveniji. Tu priobčujemo samo par odstavkov:

„Preteklega marca so morali vsi dijaki učiteljišč v Sloveniji odgovoriti na naslednja vprašanja:

Iz katere gimnazije prihajaš in zakaj?

Poznaš odgovornost, ki jo ima učitelj na vasj za zgraditev socializma?

Ali si idealist ali materialist?

Ali hodiš redno v cerkev ali samo ob večjih praznikih?

Ali hodiš v cerkev zaradi pritiska staršev ali koga drugega?

Ali hodiš iz strahu pred smrtjo?

Kaj te vleče k cerkvi in veri?

Ali verješ samo iz sentimentalizma?

Ali veš, kaj so duhovniki delali v politiki?

Ali spadaš h klerikalcem?

Ali se ti zdi pravično, da je država odstranila verouk iz šol?

Ali imaš verske dvome?

Ali nameravaš v bližnji bodočnosti zapustiti vero in cerkev?

Zakaj si zapustil vero?

Ali ne bi zapustil vere niti, če bi bil zato odstranjen iz šole?

Zakaj in kdaj si zapustil vero in cerkev?“

„Slovenski Poročevalec“ dne 1. marca piše: „Učitelji in profesorji kot vzgojitelji bodočih generacij morajo delati in živeti po načelih socializma, drugače ni prostora za nje v naših šolah. Čevljar lahko hodi v cerkev in dela čevlje. Za kulturnega delavca pa ni mogoče dvojno življenje: učiti po načelih marksizma, živeti pa po misticizmu.“

„Slovenski Poročevalec“ piše dne 31. januarja proti župniku v Vrtojbi pri Gorici. Med drugim je tudi stavek:

„Med sovražnimi dejanji zoper ljudsko oblast je tudi poučevanje verouka.“

Miloš Zanko, šef prosvete v republikli Hrvatski, je dne 25. junija napisal v „Borbi“ tale navodila za učitelje:

„Učitelj se mora najaktivnejše udeleževati v borbi proti veri in to v šoli in pri izvenšolskem delu v masovnih organizacijah. Ni dovolj, da samo učitelj in njegova družina ne proslavljajo cerkvenih praznikov, da se ne družijo z duhovniki, daseneporočajo v cerkvi, da ne krščejuje svojih otrok. Biti morajo povsod prvoborci proti veri. V šoli morajo otrokom razbijati vsako praznoverje in morajo znanstveno dokazovati, da ni Boga, da je znanost dokazala lažnivost vere. Morajo zasmehovati cerkvene obrede in običaje, pa tudi starše, ki še spoštujejo take običaje. V izvenšolskem delu morajo imeti predavanja v istem smislu. Vse življenje učiteljev, zasebno in javno, mora biti v popolnem soglasju s stališčem, ki ga zavzema partija napram verstvu. Dolžnost učiteljev je, da se bore v šoli in izven nje za to, da bo marksizem-leninizem vladal v vsem življenju, tako na vsi kakor v mestih. Učitelj, ki ne dela tako, ne spada v šolo.“

DVA TITOVA GOVORA PROTI KATOLIŠKI CERKVI

Ameriško javnost obvešča o izpadih jugoslovanske komunistične diktature proti veri redno in točno časopisna agencija NCWC. Njena poročila ponatiskujejo po vsej Ameriki. Dne 23. avgusta ta agencija objavlja naslednje obširno poročilo o verskih razmerah v Jugoslaviji:

„Titov režim je menda odločil, da bo uničil vse delovanje cerkva v vsej Jugoslaviji. Tak vtis dobi človek, ko pregleda poročila, ki kažejo, da se boj proti veri nadaljuje z nezmanjšano, če ne še poostreno srditostjo.“

„Sam Tito je dokazal, da sovražnost veri ni kak posamičen krajevni pojav, ampak posledica uradne politike režima. V dveh svojih govorih, ki jih je izgovoril v zadnjem času, je razbil vse upanje, da bi se moglo preganjanje omiliti.“

„Potem, ko so tistorili nekateri njegovi manjši komunistični voditelji, je sedaj Tito sam izjavil, da smatra njegov režim Moskvo

in Rim, to je Kominform in katoliško Cerkev za svoja dva najnevarnejša sovražnika.“

„Prav istočasno, ko Tito meče v isti koš Moskvo in katoliško Cerkev, pa se poslužuje istega načina potvarjanja dejstev in neresničnosti, kakršne ima Moskva stalno na zalogi in dnevni rabi v borbi proti Cerkvi.“

„Prav kakor komunisti moskovskega kova tudi Tito obtožuje Cerkev, da se 'vmešava v posle vlade', da 'pospešuje reakcijo', da 'uči praznoverje' in 'ovira napredek'. Tito žigosa škofo, duhovnike in zveste vernike kot sovražnike ljudstva prav tako, kot to delajo sateliti v Pragi, Budimpešti ali Varšavi.“

„Kako, komunistični kolovodje v deželah železne zavese, hoče Tito raztrgati vse vezi, tudi duhovne vezi med Cerkvijo in Rimom in zahteva za državo absolutno oblast nad vzgojo mladine.“

„V Zrenjaninu v Vojvodini je Tito razglasil svoje misli glede vere in Cerkve. Tu ponavljamo samo par odstavkov tega njegovega govora:

Duhovniki — agenti tujine.

„Katoliška Cerkev in reakcionarni krogi Cerkve, ki so najbolj reakcionarni na svetu, tvegajo stalno gonjo proti naši državi po vsej Ameriki.

Hočem povedati našim katoliškim duhovnikom, med katerimi mnogi gledajo samo proti Rimu in ne k našemu ljudstvu in ne na korist naše države, da mi smatramo vsakogar, ne glede na to, kako stališče ima v Cerkvi, vsakogar, ki ne pazi na koristi svojega ljudstva in dela zanj in z njim, za policijskega tujega agenta. Kominform na severu hoče nasaditi svoje agente med nami. Toda mi jih zapremo. Prav tako ne bomo dovolili kominformistom Rima, da bi razširjali svojo delavnost med nami. Zahtevamo, da mora vsak državljan, brez ozira na njegov stan, predvsem služiti koristim svoje domovine in svojega ljudstva.“

„To so Titove besede. Ni pa izrecno pojasnil, pa je vendar jasno iz dejanj njegove vlade tole: Po njegovem pomenijo koristi njegove države in ljudstva samo to, kar so koristi njegove, odkrito brezbožne komunistične stranke, ki pod njegovim vodstvom izvajata diktatorsko oblast v Jugoslaviji.“

„Po komunističnem nazoru je vsaka vera, pa naj bo katoliška, druga krščanska ali mohamedanska, le vraža in vsakdo, ki uči vero, tudi če le v cerkvi, je sovražnik ljudstva in torej kazniv.“

„V drugem govoru, pri nekem učiteljskem zborovanju, je Tito razvijal svoje nazore o vzgoji in to tako, da bi lahko žel samo pohvalo svojih 'sovražnikov' na severu. Dejal je:

Vera je vraža.

„Ni mogoče graditi socialistično državo in ne graditi socialistične vesti. Stare zamisli, stare navade in reakcionarji hočejo osvojiti naklonjenost naše mladine in jo odvrniti od novega pojmovanja družbe.“

„Kamenje mečejo od zunaj na nas, češ da odvrčamo otroke od Boga, od cerkve in slič-

nih, toda mi se ne moremo sprijazniti z mislijo, da bi dopustili, da bi bilo ljudstvo še vedno obsedeno z vražami, kajti za nas vse to niso nič drugega kot vraže.“

„Država ima dolžnost in pravico, da vzgoja mladino. V tej točki ne bomo nikdar popustili nikakem pritisku odzunaj.“

„Praktični uspeh tega Titovega govora se kaže v številnih odpustih učiteljev. Iz vseh delov Jugoslavije namreč poročajo, da učitelji morajo izgubiti službe samo zato, ker hodijo v Cerkev.“

NADŠKOFU STEPINCU SO V KONFINACIJI NALOŽILI 280.000 DIN OSEBNEGA DAVKA

Pariški list „L'Aurore“ poroča me 25. avgusta 1952:

„Mons. Stepinac ne more plačati davka, ki so mu ga naprtili. Jugoslovanska davčna uprava je naložila mons. Stepincu 280.000 dinarjev osebnega davka. Bil je osvobojen v decembru lanskega leta. Sedaj nima sredstev, da bi plačal in poravnal to obveznost. Tudi ne more prodati svojega imetja, ker je vse zaseženo in proglašeno za državno lastnino.“

Kakor znano, nadškof Stepinac ne more izvrševati svoje službe, ker je konfiniran.

PRIMORSKE VESTI

SPREMEMBE V GORIŠKI NADŠKOFIJI.

Preč. g. župnik Jože Žorž, ki je dosedaj služboval v Mirniku in Brdih na meji med Italijo in Jugoslavijo, je sedaj sprejel novo župniško mesto v Mavhinjah na tržaškem Krasu. V Mirniku je prišel č. g. Mirko Zorn, dosedanji župnik v Civignanu nad Rigolatom v videmski pokrajini. Gospod Artur Zaletel, dosedanji župnik v Mavhinjah, je sprejel mesto v goriškem sanatoriju.

PROSEK. Nad vse krasno je izpadlo Marijino čiščenje dne 7. septembra. Vse je tekmovalo za čim večjo slavo Marijino. 32 bele oblečenih deklet in 12 fantov je nosilo Marijin kip, 12 deklic pa je pred kipom nosilo umetne glicine, ki so napravile na občinstvo lep vtis. Petje in godba se je neprestano izmenjavala. Osem duhovnikov je počastilo procesijo. Za to priliko sta bili blagoslovljeni v cerkvi dve novi zastavi. Temu zunanjemu sijaju moramo dodati tudi notranji uspeh. G. Vidmar, misijonar, je dosegel s svojimi lepimi govori med tridnevnicco, da je bilo ob sklepu veliko število sv. obhajil.

MAŠNIŠKO POSVEČENJE V GORICI. Preteklo kvaterno soboto je goriški nadškof podelil zakrament sv. mašniškega posvečenja dvema dijakonom goriške nadškofije. Oba sta Italijana.

SESTANEK SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V GORICI. V sredo 17. septembra so se v Gorici v Domu Brezmadežne sestali slovenski duhovniki iz goriške nadškofije v Italiji, da se porazgovorijo o dušnopastirskih zadevah. Med drugim so obravnavali tudi vprašanje sodelovanja s komunizmom in s komunističnimi strankami pri volitvah. Soglasno so se izrekli zoper vsako sodelovanje s komunizmom

MARIJINO SLAVJE NA OBČINAH. V nedeljo 14. septembra je dožvela tržaška vas Opčine velik in nepozaben dan. Razen leta 1949 še ni bilo na Opčinah tako lepe in velike procesije in splošno takega sodelovanja pri vsej prireditvi kot letos. Že uro pred pričetkom so se začele zgrinjavti množice pred Marijinim kipom, kjer so lepo prepevali in molili, isto se je ponovilo tudi pri procesiji. Posebno članice Marijinih družb zaslužijo veliko pohvalo. Tudi mladina je bila v velikem številu zastopana in za to slovesnost je prvič nastopil openski cerkveni zbor. Vendar, kar je pri takih cerkvenih slovesnostih najlepše, to je naše ljudsko petje, ki se je zadnja leta zelo poživilo. Nad 4000 vernikov je spremljalo fatimsko Kraljico v veličastni procesiji po openskih ulicah. Ob zaključku je prišel še tržaški škof in podelil vernikom trojni blagoslov.

V GORICI BODO ZIDALI KATOLIŠKI DOM. Dne 9. oktobra je „Katoliški glas“ objavil razveseljivo novice, da se je v Gorici že ustanovil pripravljalni odbor za gradnjo Katoliškega doma. Začetek je s prvimi pripravami, navezal razne stike, pripravil načrte, ter tako pripravil pot odboru za gradnjo Katoliškega doma. Častni predsednik tega odbora je mons. Ivan Trinko, starosta beneških Slovencev, predsednik dr. Kacin. V tem odboru je še 19 članov, izbranih med predstavniki katoliških organizacij. Istočasno se je tudi v Ameriki v Clevelandu ustanovil pripravljalni odbor, sestavljen iz 25 članov, ki so si privzeli nalogo, da bodo pomagali goriškim katoliškim Slovencec pri gradnji prepotrebne Katoliškega doma. Častni predsednik tega odbora je Rt. Rev. mons. John Oman, predsednik mr. Anton Grdina, ki se je pretekli teden mudil pri nas na Goriškem in mnogo razpravjal ravno o vprašanju našega Katoliškega doma. Ameriški odbor je izjavil, da to ni vprašanje le goriških in beneških Slovencev, temveč je vprašanje, ki zanima ves slovenski narod.

ARGENTINA

Odkar nismo imeli posebnega odstavka za naše življenje v Argentini, se je nabralo nekaj stvari, katerih ne smemo preiti, če hočemo biti zvesti kronisti.

KATOLIŠKI KULTURNI SVET, ki je bil v dveh tretjinah izvoljen na katoliškem shodu slovenskih izseljencev v Buenos Airesu, čaka pa še imenovanja tretjina po ljubljanskem škofu dr. Rožmanu, se je sestal na sejo, izvolil iz sebe predsedstvo in odbornike, ki bodo izvrševali sklepe celokupnega sveta. Za predsednika je bil izvoljen že na katoliškem shodu prelat, univ. prof. ter dekan teološke fakultete dr. Alojzij Odar. Na prvi seji so bili njemu pridruženi kot podpredsednik bivši urednik „Slovenca“ g. France Kremžar, tajnik sodnik g. Božo Fink, blagajnik g. Lado Lenček CM. Na drugi seji je razpravljaval kulturni svet o statutu svojega dela, ki naj bo primeren njegovi vlogi, ki jo med slovenskim katoliškimi izseljenci ima. Večina članov sveta je v Argentini, na področju velikega Buenos Airesa. Ti bodo tisti, ki se bodo mogli redno

sestajati k sejam; drugim bodo pismeno predložili vsaj važnejša vprašanja v razpravo in odločanje, da bo tako mogoče zvedeti resnično mnenje Slovencev vsega sveta. Važno vlogo ima ta kulturni svet, da družji v mišljenju in delovanju slovenske katoliške izseljence raztresene po vsem svetu in tako daje vsaj nekaj pogojev za ustvarjanje potrebne enotnosti.

POKLONITEV IZSELJENSKIH SKUPIN NADŠKOFU V BUENOS AIRESU, KARDINALU DR. AL. J. COPELLO je bila v nedeljo 21. septembra dopoldne. Prvotni načrt je predvideval tudi skupno prireditev popoldne, pa je zaradi krajevnih okoliščin bila zaenkrat prestavljena, kasneje pa popolnoma odpovedana. Zbrali pa smo se to nedeljo dopoldne ob 11 v stolnici, katero so izseljenci vseh narodov popolnoma napolnili. Lahko bi rekli, da se je ponovil binškočni dan prvega leta krščanstva, saj bi komaj naštel vse narode, ki so se po svojih zastopnikih zbrali, kaj šele mogel razumeti njihove različne jezike. Nekaj minut pred 11. uro je vstopil v stolnico kardinal Copello v spremstvu emigrantskih dušnih pastirjev, med katerimi je bil tudi slovenski duhovnik č. g. Anton Orehar. Sv. mašo je opravil član mednarodnega katoliškega odbora za izseljenec č. g. Albin Menza, po rodu Italijan, ki v tem odboru zastopa Argentino. Po evangeliju je govoril v proslavo dneva p. Azpiazú, Bask iz Španije, ki je pozdravil kardinala, mu čestital za zlato mašo, nato izrazil zahvalo izseljencev cerkveni in civilni oblasti za gostoljuben sprejem. Med mašo sta dovršeno pela moška zborja Poljakov in Hrvatov posamezne speve v latinskem jeziku. Tudi Slovencev je bilo pri slovesnosti veliko število. Po maši pa so se skupine zbrale na dvorišču škofijskega dvorca, kjer je kardinal zapej italijanski zbor, nato ga je pozdravil za to priliko že omenjeni p. Menza, se mu zahvalil, ter mu čestital. Vidno ganjen posebno takrat, ko je omenjal izseljensko pot svojega očeta iz Italije v Argentino, je pozdravil ter se zahvaljeval jubilent izseljenskim dušnim pastirjem in vernikom za vse delo in vztrajnost ter jih vzpodbujal, naj v novi domovini ne pozabijo svojih izročil svoje prvotne domovine, nazadnje pa je vsem podelil svoj škofijski blagoslov. Z občutjem, da smo bili pri očetu, smo odhajali od njega s sklepom, da jubilanta v molitvah ne pozabimo.

NADŠKOFIJSKI EVHARISTIČNI KONGRES V BUENOS AIRESU IN ZLATA MAŠA KARDINALA COPELLO.

Omejeno samo na nadškofijo Buenos Aires so praznovali ta II. nadškofijski kongres kot del slovesnosti ob zlatomašni slovesnosti nadškofa kardinala Copello v času od 19.—26. oktobra z dobro urejenim spedom.

Na misijonsko nedeljo je bila otvoritev kongresa v stolnici ob 10 s „Pridi sv. Duh“, nato je bila pontifikalna sv. maša pom. škofa dr. Tata, predsednika pripravljalnega odbora. Ves dan je bil posvečen misli: Evharistija — Cerkev — papež. — V naslednjih dneh so bile polnočnice v posameznih okrajih po župnijskih cerkvah, povsod pa pridige z mislijo: Evharistija in duhovništvo. — Četrtek 23. ok.

tobra pontifikalna maša v cerkvi Najsvetejšega Zakramenta, zvečer sv. ura zborovanja ob misli: Duhovniški poklici. — **Petek** 24. oktobra je bil dan posvečen **bolnikom**. Za ta dan so po vseh bolnišnicah pripravili obhajilo bolnikov in sv. maše; kard. Copello je maševal v Policlinica Ramos Mejia, kjer pastiruje naš slovenski rojak č. g. svetnik Janez Klemenčič, ena največjih bolnišnic v mestu. — **Sobota** 25. oktobra so imele zjutraj sv. mašo **Marijine družbe** v cerkvi Čudodelne svetinje, zvečer pa je bila procesija z Lujansko Materjo božjo od cerkve presv. Zakramenta na Plazo Mayo, ob spremljavi lučk. — **Nedelja** — na praznik **Kristusa Kralja za zaključek kongresa**: Dopoldne pontifikalna maša v stolnici ob 10, ki jo je opravil nadškof kardinal Copello, po kateri je podelil papeški blagoslov. Popoldne ob petih pa se je pomikala procesija od cerkve Ntra. Sra. de la Piedad pri Plaza Congreso (parlament) do Plaza Mayo. Z veliko udeležbo zavodov, organizacij in vernikov, je ob spremstvu številne redovne in svetne duhovščine nosil Najsvetejše kardinal Copello, ki je bil obdan od domačih pomožnih škofov, škofov iz notranjosti države z apostolskim nuncijem mons. Fietto na čelu. Po prihodu na Plaza Mayo, kjer je bil postavljen lep oltar, je najprej nadškof kardinal posvetil mesto Kristusu Kralju, nato podelil blagoslov z Najsvetejšim. Udeležbo cenijo na kakih 60.000 ljudi v sprevodu. Ko so v procesiji odnesli sliko Lujanske Matere božje v báziliko sv. Frančiška, je bila kongresna slovesnost zaključena. Množica je bila resnično pobožno navzoča in hvaležno pozdravljala nadpastirja — jubilanta.

Zlato mašo je kardinal Copello obhajal prav na dan obletnice svojega posvečenja pred 50 leti t. j. **28. oktobra na praznik apostolov sv. Simona in Jude**, in sicer je imel ob 10 dopoldne tiho sv. mašo v stolnici ob asistenci skoro vseh argentinskih škofov, ki so se zbrali ob primasu, da so drugi dan začeli svojo let. škofovsko konferenco, navzoč je bil tudi apostolski nuncij mons. Fietta. Pri sv. maši je bil predsednik republike gen. Peron s svojo vlado ter diplomatski zbor. Po maši je jubilant zapel Te Deum, podelil papeški blagoslov. Ob izhodu sta se prisrčno pozdravila z predsednikom republike, ki ga je spremljal v škofijsko palačo, kjer so se nadaljevale čestitke škofov, duhovnikov in vernikov, katerih vsi so ta dan pokazali spoštovanje in lju. bezen do kardinala. Duhovščina je priredila opoldne tega dne slavnostno kosilo kardinalu-nadškofu v semenišču. Tam so ga pozdravili v imenu škofov nadškof iz San Juana mons. Rodriguez y Olmos, od duhovščine kanonik mons. Speroni, za redovnike pa salezijanec — župnik iz San Carlosa p. Zitta. Vesel se je kardinal zahvalil za vse in povabil na skupno borbo za Kristusa in Cerkev. — Prav isti dan popoldne pa je kardinal v središču mesta Paraguay y Rodriguez Pena blagoslovil temeljni kamen za nov „Duhovniški dom“, ki mu ga duhovniki in verniki poklanjajo kot spomin na njegov jubilej, da bodo imeli v njem prostora duhovniki, ki bodo študirali, imeli svojo knjižnico in razvedrilo ter preno.

čišče duhovniki s poti. Izročil mu je ta dar s posebnim govorom njegov najožji in dolgotrajnejši sodelavec mons. dr. Ant. Rocca, pomožni škof in gen. vikar. — Zaključila pa je slovesnosti slavnostna akademija v **impozantnem jezuitskem kolegiju „Salvador“**. Na sporedu so bile pesmi semeniškega pevskega zbora in kot osrednja točka govor Em. kardinala dr. Ant. Caggiano, škofa iz Rosario, ki je pomebno govoril o vlogi hierarhije ter povezanosti vernikov z njo. V dvorani so bili argentinski škofje, mnogo duhovščine, redovništva ter polno ljudi. — Tako je res mogel kardinal-jubilant vesel reči besedo zahvale vsem navzočim za to, „kar so storili za starčka, ki še hoče delati v polni zvestobi papežu za Kristusa“. Vseh slovesnosti so se udeleževali tudi slovenski duhovniki in verniki.

SLOVENSKO SEMENIŠČE V ADROGUE se je v skromnosti skrilo samo vase, nikakor pa nehalo z delom. Z voljo, lastno Slovincem, so premagali težave selitve ter si s pomočjo rojakov iz Sev. in Južne Amerike preuredili najeto hišo v svoj novi dom ter začeli takoj z delom, kakor v najbolj rednih razmerah.

Doslej je bilo vpisanih v semenišču (in bogoslovni fakulteti) 78 slušateljev, od teh jih je naredilo doktorat 6, postalo duhovnikov 62; danes je vpisanih bogoslovcev 10, doktoranta 2, pripravniki 3.

K semenišču je priključena **Apostolska šola** (škofovi zavodi ali malo semenišče). Ta je sprejela tekoče leto 9 gojencev, in sicer so vstopili 3 v srednjo šolo, 6 v zadnje razrede ljudske šole. Po uspehu so na šoli med argentinskimi sošolci na prvih mestih, štirje od teh bodo letos končali v enem letu dva razreda in bo tako prihodnje leto ostal le eden v ljudski šoli. Doma se letos poučuje le verouk in slovenščina. Slovenska zgodovina in zemljepis ter latinščina čakajo na naslednje leto. Za naslednje leto bo zavod mogel sprejeti kakih osem novih gojencev, bodisi za zadnji razred ljudske šole, bodisi za razrede gimnazije; predvsem seveda tiste, ok katerih je upati, da imajo v sebi klico duhovniškega poklica.

Argentinski rojaki zelo redno in vztrajno podpirajo s svojimi prispevki semenišče, čeprav se močno čuti gospodarska kriza na vseh poljih.

Dekan teološke fakultete je prelat dr. Alojzij Odar, rektor semenišča dr. Franc Gnidovec, spiritual dr. Filip Žakelj, v semenišču so še gg. prof. dr. Ivan Ahčin in dr. Ignacij Lenček ter prefekt Apostolske šole g. Alojzij Kukovica.

POUK SLOVENSKIH OTROK IN MARIJINI VRTCI. Vsako nedeljo se tudi letos vrši ob nedeljah ali med tednom za slovenske otroke velikega Buenos Airesa slovenski tečaj, na katerem se poučuje verouk ter domovinski predmeti s petjem. Otroci v glavnem še redno hodijo; vse zavisi od staršev; tudi uspehi so lepi, kar je pač zasluga gg. katehetov in učiteljstva, ki se neizmerno žrtvujejo za otroke. Z letošnjim letom so bili organizirani nekaki Marijini vrtci po posameznih središčih, kjer fantje in dekleta iz naših mla-

đinskih organizacij zbirajo otroke izven šole na sestankih, kjer jim pomešano z igracami nudijo zdravo moralno in domovinsko vzpodbudo. Take vrtnice imam v Buenos Airesu, Ramos Mejía, Lanús, San Martín, Florida, San Justo.

SVETE URE PRED PRVIMI PETKI MED ARGENTINSKIMI SLOVENCMI stanovitno postajajo narodna pobožnost rojakov pred Gospodom kot počestvenje in prošnja v vseh važnih zadevah. Sklenili smo tako na katoliškem shodu, posebej smo povabili zadnje mesece z letaki in po cerkvah. Resnično se je število zvečalo. Veliko je koristila nova knjiga prof. dr. Jakliča: Pred Bogom pokleknimo, ki nam nudi izbiro sv. ur za važne sodobne potrebe, med tem ko smo bili preje leta in leta vezani na eno in isto besedilo. Seveda je vedno še želeti novih udeležencev. — Na vseh krajih je prav ob tej priliki dragocena prilika za sv. spoved.

RODITELJSKI SESTANKI ZBIRAJO vsakih nekaj mesecev starše, fante in dekleta na posebnih popoldnevih, kjer se razpravlja o vzgojno-mladinskih vprašanjih. Po kratki pobožnosti v cerkvi, je nastop otrok, nato pa poučno predavanje iz vrst učiteljstva ali iz vrst staršev o vzgojnih vprašanjih. Vedno se razvije lep in koristen razgovor. Veliko zaslug imajo za to naše učiteljice in učitelji. Želeli bi pa večje udeležbe mlajših poročenih in samskih, saj to so njihovi problemi jutrišnjega dneva. Okrožje iz Lanusa ima svoje sestanke, ker je v Ramos Mejía nekoliko daleč.

MLADINSKO PRIREDITEV SO PRIPRAVILI NAŠI FANTE IN DEKLETA organizirani v SFZ in SDO, ki sta kratici za Slovensko fantovsko zvezo ter Slovensko dekliško organizacijo. Sicer je njihovo delo skrito na rednih mesečnih sestankih ter sportnih vajah, to pot pa so nam pokazali sad svojega, zlasti športnega življenja ter ročnih del, ko so najprej 14. septembra pripravili na slovenski Pristavi v Moronu telovadni nastop z lahko atletiko, razstavo dekliških ročnih del ter prosto zabavo za vse udeležence. Prvič jim je nagajal dež, pa je bila udeležba ljudi veli-

ka, saj smo našeli najmanj 500 gostov. Ponovili pa so isto potem še enkrat 12. oktobra ob udeležbi 800 ljudi. Ne vemo, kaj bi pohvalili: Dekliško razstavo ročnih del, ki je bila resnično za vse presenečenje, brez prazne hvale, toliko solidno narejenih stvari od prtičev, delov narodnih noš do slik. Prav tako moramo pohvaliti prizadevnost in uspeh fantov v sportu ter mičen nastop deklet s prostimi vajami, ki so njim primerne. To je bil dokaz, da jim nihče ne brani zdravega športa v obliki, kakor je v duhu Cerkve primeren članom katoliških mladinskih organizacij.

OSEBNE SPREMENBE so se izvršile, ko je prišel iz Čile naš slovenski duhovnik č. g. Jože Guštin. Sprejet je bil v nadškofijo Bs. Aires ter nastavljen v parroquia Ntra. Sra. de Lujan, Montegudo 830, Capital. Telefon 91-0697. Ima delo predvsem med fantiči v župnijskem kolegiju in rad pomaga tudi med Slovenci, kolikor more. — Zbolel je č. g. župnik Vinko Lovšin, ki je pred leti prišel iz Mercedes v Buenos Aires že nekoliko bolan, pa se je okreplil, a ga je sedaj bolezen vsaj delno položila v posteljo. Molili bomo za njega, da ozdravi, saj je priden, čeprav nepodpisan sotrudnik DŽ.

FATIMSKA MARIJA je letos drugič obiskala novo župnijo sv. Jožefa, kjer neutrudno deluje č. g. Hladnik Janez. Z njemu lastno ljubeznijo jo je sprejel v soboto 4. oktobra, ji pripravil cerkev ter srca ljudi, jih zbiral ves teden ob mnogih prilikah, jim dal možnost za spoved, da bi izpolnili veliko Marijino zahtevo po pokori. Dobro se razvija njegova župnija, v katero mu hodijo pomagat z ljubeznijo gg. iz semenišča, posebej g. prefekt Kuko-vica ter g. J. Jurak iz mesta. Sedaj pripravlja že ustanovitev nove fare v Carasco, kjer je že začel z redno nedeljsko službo božjo. Zaenkrat imajo še vse v šolski dvorani. Neumorno išče slovenskega duhovnika z misijonskim duhom, ki bi, podobno kot on pri sv. Jožefu, tukaj začel z novo župnijo.

DRUŠTVO SLOVENCEV je imelo občni zbor 12. oktobra. Po poročilih, ki morajo biti po tukajš. predpisih vsi v kasteljanskem jeziku, so izvolili nov odbor s predsednikom g. ing. Albinom Mozetičem. Ta se je zahvalil dosedanjemu predsedniku g. Milošu Staretu, pro-sil vse za sodelovanje pri važnem skupnem delu za dobrobit slovenskih rojakov. Menda smo Slovenci edini, ki imamo toliko urejeno skupno delo.

MISIJONSKO PRIREDITEV smo imeli za letošnjo misijonsko nedeljo 19. oktobra kar na dveh krajih, zjutraj v Lanusu, popoldne v mestu. Že pri svetih mašah so duhovniki govorili o tej važni dolžnosti katoličanov, še bolj pa so hotele navdušiti ljudi prireditve po dvoranh. V mestu je bila na Montevideo 859, ki je središčna stavba argentinske KA za žens-tvo. Poleg govora č. g. L. Lenčka CM, so bile na sporedu pevске točke „Gallusa“, drama-tski prizori treh igralskih družin, ki so predstavili življenje misijonarjev, ter kno-predstava, Lepa prireditev, ki je vzbudila še več navdušenja za misijonsko misel.

PROSLAVO SLOVENSKEGA NARODNEGA PRAZNIKA 29. OKTOBRA so pripravljali zelo pestro in točno krajevni odbori Društva Slovencev. Priporočajmo se Bogu tudi v narodnih zadevah, posebej ob težkih prilikah!

SOCIALNO-GOSPODARSKI TEČAJ DRUŽABNE PRAVDE se je zaključil 6. oktobra. Sodelovala sta zlasti prof. dr. Ivan Ahčin in g. Maks Jan. Udeležba je bila ves čas lepa od strani fantov in mož.

MENDOZA je s svojo skupino doslej poskrbela še vedno za povezanost s središčem v Buenos Airesu. Tako je storila tudi sedaj za Slovence katoliški shod v izseljenstvu. Na Vnebovzetje so imeli molitveno uro za uspeh katoliškega shoda. V nedeljo 17. avgusta je odbor Društva Slovencev bil na romanju na Challao, pravo obletnico so pa imeli v nedeljo 7. septembra. Dopoldne je bila maša z odgovarjajočo pridigo, popoldne so pa imeli litanije in nato v dvorani prireditev. — Zastopniki posameznih stanov so prebrali resolucije glavnega odbora in jih utemeljili. Za tem se je vrstilo nekaj prizorov fantov, deklet in otrok in za zaključek se je razvila procesija po dvorišču s sliko Marije Pomagaj.

NOVE KNJIGE

JAGODIČEV „NADŠKOF JEGLIČ“

Malokateri pomebni Slovenec je dostojno popisan. Je to čudna stvar pri nas Slovenceh. Kot da bi bili večjim med nami nevoščljivi še po njihovih smrti! Z muko so iskali naši pisatelji in zgodovinarji predmetov, ki naj bi jih opisali. Velikih Slovencev pa se niso lotili. Tako nimamo, da le za zgled naštejemo, ne življenjepisa Jerana, ne Misia, ne Mahniča; še Slomšek ni zadosti dobro opisan, še najboljši je prvi njegov življenjepis v nemščini, Korarjev, med tem ko Medvedov in Kovačičev nista bogve kaj.

Poznejši ljubljanski škofijski kancler, našim priseljencem iz tirolskih in koroških taborišč dobroznani mons. dr. Jože Jagodič, je bil zadnjih osem let Jegličevega škofovanja v Ljubljani škofijski tajnik. Jeglič je mladega tajnika, bila je to njegova prva služba — posebej vzljubil. Razmerje med njima se ni spremenilo, ko se je Jeglič leta 1930 odpovedal ljubljanski škofiji, postal naslovni nadškof in odšel v pokoj v Gornji grad in nato v Stično. Ostalo je neskajeno do Jegličeve smrti leta 1937. Dr. Jože Jagodič je mogel v petnajstih letih od 1922 do dobra spoznati škofa Jegliča. Zato je bil kakor poklican, da nam napiše njegov življenjepis. Imel pa je po naklonjenosti Jegličevega naslednika dr. Rožmana tudi dostop do dnevnika, ki ga je Jeglič pisal, dokler se ni odpovedal ljubljanski škofiji. Vsak dnevnik je pisan subjektivno, Jegličev pa še posebej. Dnevniku je Jeglič zaupal svoje misli, čustva, sodbe in obsodbe. Jegličev dnevnik, pozneje po Jegliču samem večkrat omiljen, lastno opazovanje, sporočila različnih oseb, ki so Jegliča poznale, in drugi pisani ter opisani viri so dali dr. Jagodiču izredno veliko materiala, ki ga je spretno uporabil v

Jegličevem življenjepis, ki mu je dal podnaslov „majhen oris velikega življenja“.

Jagodičev „nadškof Jeglič“ šteje 483 strani velikega formata. V petnajstih poglavjih in v tri in sedemdesetih podpoglavjih nam pisatelj prikazuje Jegličovo življenje in njegov pomen za Cerkev in narod na Slovenskem. Vsebine knjige tu ne moremo pripovedovati. Že samo naštevanje poglavij bi trajalo predolgo. Treba je vzeti knjigo v roke in jo prebrati. Bere se zanimivo. Z užitkom jo bodo brali zlasti tisti, ki so škofa Jegliča vsaj nekoliko poznali. Pa tudi drugi bralci bodo imeli korist od nje. Pred njimi bo rastla mogočna postava Jegliča, ki je bil dva in trideset let ljubljanski škof. V tistih časih je pomenilo nekaj biti ljubljanski škof. Jeglič pa tudi ni bil kdor koli. Dobro se je odražal od svoje okolice. Jegličeve škofovanje je bilo polno tragičnih zapletljajev. Štirikrat je bil na tem, da se odpove ali da mu odvzemo škofijo, v peto se je osemdeset let star in s kapjo obremenjen odpovedal sam. Velika so Jegličeva zunanja dela, še večje pa je njegovo notranje življenje. Jeglič se je prizadeval veliko, bil je težke boje in trpel je silno.

Jagodič nam je osvetlil Jegliča z marsikatero strani. V knjigi ga gledamo z dobre pa tudi slabe strani. Jeglič je imel tudi napake, kakor jih ima vsak človek. Pri tistem pa, ki je postavljen bolj na izpostavljeno mesto, pridejo napake še bolj do izraza in se zato še bolj opazijo. Dober življenjepis mora pokazati oboje, vrline in napake na človeku. Daleč smo že preko tega, ko so življenjepisi le hvallili. Življenjepiščeva stvar tudi ni za vsako ceno opravičevati napake, saj ni advokat, ki brani svojega klienta, marveč mora biti objektivni poročevalec. Ko beremo življenjepis, nam ni za pisateljevo sodbo, marveč za dejstva in utemeljevanje.

Vseh vprašanj pa, ki so v zvezi z Jegličevim škofovanjem, pa Jagodičev življenjepis ni rešil. Prvi življenjepis jih skoro nikoli ne more pri tako razgibanem in na vsa polja posegajočem osrednjem človeku celega naroda, kot je bil Jeglič. Zato zadnje sodbe o škofu Jegliču, ki bi ga objektivno ocenila na vseh popriščih, še ni mogoče podati. Potrebna so še podrobna raziskovanja in daljša časovna odmaknjenost, da bo mogla biti sodba na vse strani pravična.

Jagodičev življenjepis škofa Jegliča je velik degodek, v naših današnjih razmerah pa dvakrat velik. Naj bi prebrali to knjigo vsi Slovenci. Narodni ponos jim bo ob njej raste. Lahko jim bo pri srcu, ko bodo brali o velikem našem človeku. Marsikatero pobudo za lastno življenje bodo našli ob tem velikem življenju.

Jagodičev življenjepis pravi sicer v podnaslovu, da je „majhen oris velikega življenja“, toda ni sam na sebi majhen, na široko je zajet in zelo veliko nam pove o Jegliču, samo življenje, ki ga opisuje, je v resnici veliko.

Ahila bi ne bilo brez Homerja. Jeglič sicer ni Jagodičeva ustvaritev, a pozabi ga je le iztrgal. Danes se hitro pozablja tudi veliki ljudje. Dr. Jagodič se je oddolžil škofu Je-

gliču za njegovo naklonjenost, nam vsem pa je osvežil spomin nanj in še prihodnjemu rodu je sporočil, kaj so Slovenci imeli v Jegliču.

ALOJZIJ ODAR

SOCIALNI DAN

Socialni dan slovenskih izseljencev v okviru Slovenskega katoliškega shoda v Buenos Airesu 1952. Zbral in uredil vseuč. prof. dr. Ivan Ahčin, izdala in založila „Družabna pravda“. 48 strani.

Ugovor proti socialnemu dnevu in proti predavanjem, ki so natisnjena v brošuri, je tale: „Življenje teče po svoje, teorije niso nič!“ Proti resolucijam posebej pa: „Besede so lepe, a dobre samo za papir.“ Ceno drugemu ugovoru je pokazalo že „Oznanilo“. K prvemu pa se dá reči n. pr. tudi tole: Življenje ureja najprej božja previdnost, ki ji zakonov ne poznamo, pač pa vemo, da ji služi dobro in zlo, človek in narava, misel in gmo-ta. Življenje ureja tudi narava s fizikalnimi zakoni, ki so v nji. Urejajo ga tudi ljudje, različni po značajih, sposobnostih, po nazorin in ciljih (in to so teorije!).

Med temi, ki življenje spoštujejo, ga preučujejo in skušajo razumeti, potem pa pomagati posameznikom in vsej družbi do blaginje, so prireditelji prvega slovenskega katoliškega socialnega dneva (gl. str. 1!), so pisci član-kov.

Ne more biti drugače, kot da iz knjige te vrste odseva osnovno nasprotje sodobnosti: rdeči imperij, v katerem je „pauperizacija“ (samo — čemu ta izraz?) širokih množic nam-en in sredstvo obnem. Le siromak, ki je odvisen za vsak grizljaj, more biti orodje v rokah komunističnih vladarjev.“ (15) In ka-toliška Cerkev, ki daje nauk („teorija!“), pa tudi moč, da njeni člani vztajajo v delu za ustvaritev pogojev „primerne kulture in duhovnega življenja, kar naj bo namen gospodarstva.“ (28)

Referati vsebujejo marljivo zbrano gradivo o gospodarskem in socialnem položaju sloven-skih izseljencev (350.000 do 400.000 nas je!). Izmed ugotovitev naj izpišem dve. Prvič, da „spada naša emigracija po svojih gospodar-skih pogojih v vrsto proletarcev“ (28) in važno opozorilo na težave prave prilagoditve in obnem ohranitve kulturne dediščine. To oboje pa je olajšano članom družin. Koliko nas živi v družinskem okolju — o tem menda ni podatkov. — Drugo: anketa je dognala, da je le 30% izseljencev trdne volje, ostati zve-stih svojemu narodu; da je to obnem procent tistih, ki so včlanjeni v slovenskih društvih. Temu dodaja predavatelj: „V zvezi s tem bi bila na mestu študija, ali skupno z nar. za-vestjo pri več kot polovici slovenskih izse-ljencev odмира tudi verska zavest. Če je res tako, tedaj je slika naravnost pretres-ljiva.“ (20)

V brošuri zbrani podatki so temelj za na-daljnje raziskovanje, prav tako poročila o tem, kaj smo na socialnem področju že storili, kaj je še treba napraviti in napotki za to (reso-lucije).

Ko ti ponudijo knjižico, je prva skušnjava: „Kaj zopet knjižica? Ne dam!“ Če skušnjava

premagaš, te to stane nekaj napora in 4 pese. Dobiš pa v roke branje, ki prekaša vse, kar se o socialnih zadevah čita po časopisju. In tiče se tebe in vseh nas. PROF. GERZINIČ

MALI MISAL

Priredil dr. Metod Turnšek. Celovec 1952. Str. 688.

Pred osmimi leti je izšel v Ljubljani celotni Rimski misal v slovenskem jeziku; prevedla sta ga stiška cistercijana p. Tomaž Kurent in p. Metod Turnšek. Bilo je to eno izmed zadnjih književnih dejanj, ki so jih mogli storiti katoliški Slovenci v domovini. Za slo-venške razmere je bilo to zelo veliko dejanje. Že prevod sam, še bolj pa njegovo izdanje. „Mali misal“, ki ga je za svojo stoletnico iz-dala Družba sv. Mohorja v Celovcu, kakor beremo na naslovni strani, je skrajšan slo-venski Rimski misal. Od tod tudi njegovo ime. Iz celotnega slovenskega Rimskega misala je prevzel tiste molitve in mašne obrazce, ki jih verniki navadno prebirajo, ako se udeležujejo liturgije, uporabljajoč misal. Tako imamo v „Malem misalu“ red sv. maše, nedeljske maše za posamezne dobe cerkvenega leta z mašami na Gospodove praznike, nato posebne maše na nekatere Marijine praznike (skupno 10) in nekatere posebne maše svetnikov (vse-ga 17); od votivnih maš sta dve (v čast Sve-temu Duhu in poročna maša); dodane so tudi maše za rajne. V dodatku so še tri posebne maše iz krške škofije. To je vsebina prvega dela „Malega misala“; po njej ima, kakor rečeno, svoje ime. Drugi del od 531. strani naprej pa je nekaj molitvenik in cerkvena pesmarica. Vsebuje glavne molitve za vsak dan, molitve za zasebne in skupne zadeve, popoldanske pobožnosti, kakor se vrše po slo-venskih škofijah in molitve ob prejemanju zakramentov. V zadnjem oddelku je besedilo trinosemdesetih cerkvenih pesmi. — Tisk je lep, papir dober, oprema preprosta a lična. Lepa je naslovna slika, ki prikazuje sveto da-ritev kot vir milosti. Na zadnji strani molit-venika prireditelj sliko razlaga.

Po besedah papeža Pija XII. je misal „naj-večja knjiga pobožnosti sv. Cerkve“, po be-sedah Pija XI. pa „ena najlepših knjig, kar jih sploh imamo“. Vsem, ki zmorejo, Cerkev danes priporoča, da se udeležujejo maše z mi-salom. Slovenski „Mali misal“ ni sicer celo-ten Rimski misal, toda velik večini naših vernikov popolnoma zadostuje. Zato ga toplo priporočamo. A. O.

„PRED BOGOM POKLEKNIMO“

Oceno te nove slovenske molitvene knjige z enajstimi urami češčenja Najsvetejšega, ki jo je napisal dr. Franc Jaklič in jo izdala Slovenska misijonska zveza, podamo v eni prihodnjih števil. Za danes samo to: To je molitvena knjiga, ki nudi izredno bogatijo duhovnega branja, premišljevanja in molit-venega češčenja in ki so jo zato molitvene duše sprejele z velikim navdušenjem. Naroča in dobi se po vseh slovenskih središčih Ar-gentine, Združenih držav, Kanade in Sloven-skega Primorja.

Izseljenskemu staremu letu

Prezórjeno,
z božjo pokoro
in črnopeklensko zavoro
otovorjeno
staro leto,
v muči spočeto
onstran atlantskih valov
v domovini
in v vznožju anáških vrhov
v tujini,
leto Previdnosti božje,
vrženo v vznožje
bede
med črede brezdomne,
med nasedle mornarje
in krmarje brodolomne: —
le zatoni, zatoni
z divjimi cikloni
in viharji
v svoji sivi, trnovigrivi zarji!

Našim zidarjem
si s kladivom rdečim drobilo
mere in šestila;
našim klicarjem
si z gromom laži preglasilo
klice trobila;
našim stražarjem
vseuprek si lomilo
in křhalo meče
brez bojne sreče;
našim vrtnarjem
si zvrhalo lačne košare
z osatom prevare;
našim kovačm
izpod kladiv si suvalo

načovala;
našim oračem
si kralo
božja orala!

V boju za nóv, bolj božji red
zad in spreá
si naskakovalo
naše postojanke;
okoli naših vratov
si metalo
jeklene in zlate zanke;
naša snovanja,
dejanja —
ko da si se iz njih norčevalo —
si trmasto vozlatlo
v mreže, uganke!
Naša krdela si suvalo
med brezni
pred žrela pogube,
brez ljubezni
nisi držalo
tobene obljube!

Trnovi krog
naših nog
nisi sklenilo
z našimi rojstnimi pragi;
sleherni naši sragi
v glinasti čaši naših dni
si rajši kot vina
srčne krvi ali pelina
prililo.

Toda navzlic tvojemu besu
v našem očesu
ni solza,
z naših lic
groza obupov
ne plapola;
očiščena kupa

našega srca
ne pozna strupa!
Zbog tvojih udarcev
in razlitih ali razbitih
kozarcev
naši načrti
niso strti;
naša vodila
ni črna, viharna sila
noči ugasila!

Nismo šibkejši,
niti razbiti,
ne zapisani smrti!
Močnejši kakor kdajkoli
doslej
gremo naprej
v novo leto,
brez bóli
v svetlejši zarji duhá
v trdnejši veri in upu, —
v trušču in hrupu
svetovnih cest
in velemest,
z vedno bolj čilo silo srcá,
upajoč, da bo Bog
obroč naših nog
zožil
in položil
venec zmage
na naše rane in srage;
da bo započeto
našo graditev dogradil
med viharji sveta
ter nas presadil,
v zrel narod zbrane,
v polno zoritev —
domá...

Bogdan Budnik

IZ VSEBINE pričujoče številke: Un jubileo extraordinario (—nj—) — K velikemu jubileju argentinskega primasa (A. Orehar) — Ob dvajsetletnici (J. Hladnik) — „Duhovno življenje“ v prihodnjem letu (Dr. Odar) — Škof Slomšek in slovenski tisk (Vinko Brumen) — Zdravamarija (Dr. Odar) — Tolažnica iz Sumampe (Igor Fojanec) — Lepa si, lepa si, Roža Marija (Dr. Žakelj) — Marija na krščanskem vzhodu (Dr. Gnidovec) — Ti si v bel plašč zavita (Bogdan Budnik) — Ob prazniku umrlih: Cvetlični lonček; Vedra smrt (Pierre L'Ermite — Vinko) — Vloga Cerkve v tujini (Pavel Slapar) — Hrenovke, žoge in ščiteke (čič) — Jojmene, narobe svet; Kino, kino (Bogdan Budnik) — Izgubljeni Jezušček (Stanko Kociper) — Pot

iz sinagoge v Karmel (Joe Juck) — Vera bo zmagala; 6, Vera slovenskega naroda (Janez Kopač CM) — Descendenčna teorija (Dr. Mihelčič) — Socialni kanon (Dr. A. Odar) — Socialni apostolat (dr. I. Ahčin) — Ni junaka; Veliko je novih učencov; Doklej še bomo želeli (Bogdan Budnik) — Znanstvena organizacija dela (A. Horvat) — Črni Kristus (Slavko Srebrnič) — Otrokova samovzgoja (Dr. R. Hanželič) — Ali veš, fant? Čuj, dekle; Ti, ki se dolgočasiš; Našla sem jo — Po svetu — Doma in na tujem; Zlata maša beograjskega nadškofa; Iz Slovenije; Primorske vesti; Argentina; Nove knjige: Jagodičev „Nadškof Jeglič“, Socialni dan; Mali misal. — Izseljenskemu staremu letu — „Božje stezice“ — Kazalo.

